

A
SZABADKÖMŰVESSÉG
ÖNLEPLEZÉSE

ÍRTA

MIKLÓSSY ISTVÁN

ÁLL. FÖGIMN. TANÁR

*«Ne azért olvass, hogy ellentmondj
vagy vakon higyj, hanem,
hogy: vizsgálj és mérlegelj.»*

Macaulay.

BUDAPEST

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT BIZOMÁNYA

1912.

ELŐSZÓ.

A magyarországi szabadkőművességről a legközelebbi múltban két igen figyelemreméltó röpirat jelent meg. A *Szabadkőműves emlékeim* és *A szabadkőművesség nemzeti veszedelem* című. Mindkettő nagyon felvilágosító és egyben megdöbrentő olvasmány. Meggyőződünk belőlük, hogy a magyar nemzet testébe idegen, mérges anyag szívódott fel, mely sorvasztja, senyveszti a magyar nemzeti életet. Mindkét füzet olvasása után az a szilárd meggyőződés rakódott le lelkünkbe, hogy a magyarországi szabadkőművesség valóban hazafiatlan, valóban vallásromboló és valóban veszedelmes irányú. Meggyőződésünk szilárd volt — ámbár a szó szoros értelmében vett bizonyító jellegű érvet egyik iratból sem meríthettünk.

Ilyen körülmények közt gondoltunk arra, hogy a szabadkőművesség ellen a magyar társadalom kezébe olyan argumentumokat kellene adnunk, amelyeket sem megcáfolni, sem csúrnicsavarni nem lehet. Íme, gondolatunkat megvalósítottuk. *Nem én beszélek a szabadkőművességről — hanem őket beszéltetem.* Saját idézett szavaikat bizonyára nem fogják megcáfolni a csürés-csavarás nagymesterei. Ezért idéztem és *csak idéztem* írásaikból, gondosan ügyelvén arra, hogy főleg *hivatalos* írásaikat és jelentéseiket használjam forrásul; továbbá

arra is, hogy csak a legújabb adatokat, kijelentéseket használjam fel. (A Kelet legrégebb száma, melyet felhasználtam, 1910 február 1-ről van keltezve.)

A magyarországi szabadkőművességnek három orgánuma van: *A Kelet*, a *Progressio* és a *Dél*. A Madách-páholyról szóló jelentésben olvassuk, hogy: *a A Kelet, mint hivatalos lap, közleményeiért az egész szövetség felelősségét provokálja*, amit a Dél, vagy Progressio még akkor sem idézhet elő, ha bármely mértékben megy is túl a kellő határokon». Ez az idézet magyarázza meg, hogy miért támaszkodtam füzetem megírásakor majdnem kizárólag a *Keletre*.

Ehelyütt nem hallgathatom el azt sem, hogy maga *Bókay Árpád* úr, a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy nagymestere, udvari tanácsos stb., volt szíves azt a kijelentést tenni (ámbár bizonyára nem *nekünk* szánta!), hogy : «A mi hivatalos közlönyünk : a *Kelet*». . . (Dél, 5. sz. 1911.), miáltal teljesen meggyőzött bennünket a nagymester úr, hogy igazi forrásul valóban csak a Keletet használhatjuk fel. Híven követtük a szíves figyelmeztetést. Annyira híven, hogy teljes joggal adhattuk füzetünknek az a címet, melyet címlapján hord. Még csak egy kijelentéssel tartozom magamnak és mindazoknak, akiket füzetemben megemlítettem. Nem *személyek* ellen, tehát nem a szabadkőművesek ellen harcolok — akiket személy szerint tisztelhetek is — hanem egyedül és kizárólag, a szabadkőművesség *destruktív elvei* és *világfelfogása* ellen. Halljuk hát, mit mond maga a szabadkőművesség a szabadkőművességről?

A szabadkőművesség két főiránya.

A szabadkőművesség keletkezését Mózes koráig viszi vissza a monda, amely szerint ő, már «főmestere volt egy páholynak». A történelmi tény az, hogy a szabadkőművesség eszmevilága a középkori építőművészet megalkotóinak céhéből indult ki.

A történelmi középkor derengése kezdetén szobrászok, kőfaragók, építőmesterek voltak az első szabadkőművesek. Lelküket, művészetüket az isten- és emberszeretet szolgálatába szegődtették. Lelkük, a kereszténység összefogó nagy elvének, — művészetük, a kereszténység áhítatának emelt templomokat. Adatszerűen mutatható ki, hogy a legrégebb szabadkőművesek : az angol *Freemason-ok*.¹ A német *Freimaurer-ek*, a francia és skót szabadkőművesek is, az emberszeretetet tekintették céhük, illetve szövetségük működésének alapjául. A filozofikus elmélyedést — amely annyira jellemzi a régi páholyokat — alárendelték a keresztényi emberszeretet nagy elvének.

Így volt az egész a legújabb korig, amikor a szabadkőművességben szakadás állott elő. A francia szabadkőművesség vezetése mellett ugyanis, valamennyi román nép szabadkőművessége cserbenhagyta a vallásos és

¹ Első megemlítésük 1350-ben történik.

humanitárius bázist.¹ Ez a kettészakadás adta meg a román szabadkőművességnek, a germán népek szabadkőművességével szemben, eltérő, sőt ellentétes jellegét, A germán népek szabadkőművessége a keresztény hit és a nemzeti élet morálja alapján igyekszik egy-egy népcsaládot a jóban, nemesben előbbrevinni. A román népek szabadkőművessége ellenben, ostoba göggel hirdeti az emberi ész fölényes hatalmát a «mondva-csinált mindenható» Istenségen — amellet, hogy a nemzeti szolidaritás érzetét is ki akarja pusztítani az emberiségéből.

A magyarországi páholyok jelenlegi tagjai, túlnyomóan az idegenből ránszakadt zsidóságból rekrutálódnak;² természetes hát, hogy a keresztény morál alapján álló szabadkőművesség nincs ínyére. Szívvel lélekkel csatlakozott a magyarországi szabadkőművesség túlnyomó nagy része, ahhoz a szabadkőműves-séghez, amely a vallástalanság és internacionalizmus alapján végzi destruktív, nemzetrontó munkáját.

*Quartier-La-Tente-nek*¹, a Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy ezidei nagygyűlésén tartott előadása («A világszabadkőművesség» című), kitűnően jellemzi a szabadkőművesség két főirányát. (Kelet, 1911 május 5.)

Quartier-La-Tente elmondja, hogy: «az 1889-iki párisi, az 1894. évi antwerpeni, az 1896-iki hágai és 1900.

¹ A szakadás tulajdonképen a francia forradalommal vette kezdetét. Azóta az eszme folyton érlelődött, mígnem 1877-ben a francia Nagyoriens alkotmánya — expressis verbis — megszüntette az új tagokra nézve azt a szükségességet, hogy Istenben higgyenek.

² Lásd a függelékben közölt névsort.

³ A nemzetközi szabadkőműves világiroda vezetője.

évi párisi nemzetközi összejöveleken elhatároztatott, hogy a nemzetközi szabadkőműves-irodának, a szabadkőművesi világközpontnak alapítását komoly megfontolás tárgyává teszik; 1902-ben ... az iroda létesítését véglegesen elhatározták». «Elolvastunk minden jelentékeny szabadkőművesi munkát — mondja Quartier-La-Tente — ... és azt tanultuk belőlük, hogy a szabadkőművesség alapja, az igazi testvéri szeretet. . .» Ezt fejezi ki «Anderson 1723. évi alkotmánya», valamint «a londoni alapszabályok» vezérelve: «Ápoljátok a testvéri szeretetet, mely alapja és sarkköve, összetartója és dicsősége ennek a régi szövetségnek».

Oswald Marbach szerint: «a szabadkőművességnek az a hivatása», hogy kibékítse az embereket és «az igazság előtt való meghódulásra bírja».

Findel szerint: «a szeretet az alapja», az igazságosság, a szolidaritás, erkölcsösség, az önnevelés a tartalma a szabadkőművességnek. Ugyancsak ő mondja, hogy a szabadkőművesség «az emberiségnek csendes és jótékony nevelője». A végtelenségig idézhetne — mondja Quartier-La-Tente — szabadkőműves írásokból: «Az angolok, németek, franciák egyaránt, különös fontosságot tulajdonítottak a testvéri szeretetnek a szabadkőművesi életben».

Majd visszatérve a nemzetközi szabadkőművesiroda ügyére, hangsúlyozza Quartier-La-Tente, hogy ennek célja épen az, hogy a testvéri szeretetben egységesítse az egész világ szabadkőművességét. Majd elmondja, hogy a nemzetközi «szabadkőműves-iroda szervezésével megbízott Alpina svájci nagypáholy 1900.

november 17-én körlevelet intézett a világ 250 nagypáholyához»¹, a világszövetség megalakítása ügyében. Ezek előrebocsájtása után részletesen mondja el Quartier-La-Tente mindazt, amit rezignáltan így foglal össze: «Senkisem válaszolt az Alpina megkeresésére». «Több év múlt el és kísérletünk minden eredmény nélkül maradt. Ekkor még alaposabban kezdtünk foglalkozni a szabadkőművesség tanulmányozásával. Megfigyeléseinket és kutatásaink eredményét» egybe «foglaltuk . . . és . . . megállapítottuk, — mondja Quartier-La-Tente — hogy az egész világ szabadkőművességében . . . tevékenységüket és irányukat illetőleg ...:

az angol-szász,
a germán és
a román szabadkőművesség
külömböztethető meg.»²

Majd ezeket mondja Quartier-La-Tente: ... az angol-szász szabadkőművességnek «erősen kifejezett vallásos karaktere van», «... a német inkább filozofikus és tradicionális, a román ellenben, *amelyhez a magyar*

¹ Nagypáholyok egyesítik egy-egy ország egész szabadkőművességét, esetleg az illető ország páholyainak tekintélyes nagy részét. Például, a magyarországi 73 páholy szervezetileg a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy alá tartozik. Németországban az összes páholyok 8 nagypáholy irányítása alatt állanak.

² Alapjában véve úgy áll a dolog, hogy a Quartier-La-Tente osztályozásában külön szereplő angol-szász és germán szabadkőművességet csak szervezetbeli és nem iránybeli különbségek választják el egymástól, úgy hogy tulajdonképp a szabadkőművességnek csak két főirányáról lehet szó: a germán népekről és a román népek szabadkőművességéről.

szabadkőművesség is sorozandó, inkább . . . » Nem folytatjuk. A magyarországi szabadkőművességet nem a Quartier-La-Tente szavaival jellemezzük. A következő fejezetekből úgyis hiven rajzolódik meg a magyarországi szabadkőművesség lényege.

És most már a Quartier-La-Tente nyújtotta igen éles disztinkciók következnek a Keletben közölt előadás szerint. Elmondja ugyanis Quantier-La-Tente, hogy a svájci Alpina nagypáholy mégegyszer megkereste a nemzetközi iroda ügyében a világ összes nagypáholyait, különösen az Amerikai Egyesült Államok 58 nagypáholyát, amelyek teljesen negligálták az Alpina körlevelét.

A Quartier-La-Tente beszédének folytatásából rögtön megértjük az Amerikai Egyesült Államok nagypáholyainak visszautasító hallgatását.

Ugyanis: «Hogy valaki szabályos szabadkőműves legyen, az Amerikai Egyesült Államok nagypáholyainak szabályai szerint szükséges: 1. hogy magát bizonyos vallásfelekezet hívének vallja; 2. hogy valamely páholyban a bibliára esküt tegyen; 3. hogy csakis szabályos páholyokkal tartson fenn érintkezést». Húsz amerikai nagypáholy határozottan «kijelentette válaszában,¹ hogy csak azokat a nagypáholyokat ismerheti el szabályosaknak, amelyek a régi kötelességekre visszavezetendő következő öt lényeges kérdésnek megfelelően dolgoznak: 1. Nagypáholyuk szuverén-e, ... nincs-e

¹ A többi nagypáholy részben nem is válaszolt, részben pedig kedvezőtlen választ adott.

valamely Nagyoriens . . . ellenőrzése alatt? 2. Honnan kapták a nagypáholyukat képező páholyok okmányait. 3. Kívánja-e nagypáholyuk a jelölttől, hogy higgyen az élő igaz Istenben? 4. Kívánja-e nagypáholyuk, hogy a biblia nyíltan a páholy oltárán legyen? 5. Baráti viszonyban van-e nagypáholyuk a francia Nagyorienssel vagy nagypáhollyal?» *A francia Nagyoriens, az Amerikai Egyesült-Államok nagypáholyai által «nem ismerhető el»: «mert 1877. évben alkotmányában megszüntette az új tagokra nézve azt a szükségességet, hogy Istenben higgyenek».* «A svájci Alpina nagypáholyt és a *Magyarországi Symbolikus Nagypáholyt* nem lehet elismerni, mert testvéri viszonyt tartanak fenn a francia Nagyorienssel. *A Magyarországi Symbolikus Nagypáholy azzal is elegendő alapot ad az el nem ismerésre, hogy a bibliát nem teszi többé mint szabadkőművesi szimbólumot az oltárra.»*

«Ezek a szigorú rendszabályok — mondja Quartier-La-Tente a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy ezidei nagygyűlésén — hogy más kifejezést ne használjunk, bennünket . . . nevetésre készítenek. Ilyen pápaihoz hasonló kiközösítő eljárással szemben legföljebb vállalat vonhatunk. Ez azonban jellemzi a mai helyzetet, amely lehetetlenné teszi azt a gondolatot, hogy a szabadkőműves világszövetséget a közel jövőben megalkossuk.» A Quartier-La-Tente érdekes előadása révén — amelyet a Magyarországi Symbolikus Nagypáholyban a szabadkőműves világszövetség létesítése érdekében tartott — tisztán és világosan ismerhetjük fel a magyarországi szabadkőművességnek vallásellenes irányát.

A régi szabadkőműves tradíciókat hűen megőrző szabadkőművesség (az angol, német, skót és amerikai) lényegének megértéséhez tartozik még a következő, csak igen kevés «profán» által ismert dolog is. Quartier-La-Tente azt mondja előadásában, hogy: «az Egyesült Államok nagypáholyainak többsége a többi nagypáhollyal való megegyezés visszautasításánál arra hivatkozik, amit *landmark* néven szokás nevezni». Mit kell a «landmark» szó alatt értenünk? «A kifejezést a szabadkőműves irodalomban először Anderson 1723-iki statútumaiban találjuk. A landmark szó végérvényesen azokat a jellembeli tulajdonságokat jelenti, amelyek a szabadkőműveseket a profánoktól megkülönböztetik; egyes írók ezeket a landmarkokat... nagyon régi tradícióknak mondják». Ezek tulajdonképpen a páholyba való felvétel feltételeit határozzák meg. Az amerikai szabadkőművesek landmarkjai közt íme, ezek is itt vannak: «19. Minden szabadkőművesnek hinnie kell Istenben, mint a világok mindenható építómesterében. 20. Minden szabadkőművesnek hinnie kell egy új életre való feltámadásban. 21. A bibliának, mint nélkülözhetetlen szimbólumnak, minden páholyban ott kell lennie». «*Ez a három landmark egyelőre az egyetlen akadály a világszövetségnek*» — mondja Quartier-La-Tente. Pedig Quartier-La-Tente kétségkívül akkor fejezte volna ki helyesen a tényt, ha azt mondta volna, hogy: a germán szabadkőművességnek tiszteletreméltó landmarkjaival szemben — *a román népek istentagadó és vallásellenes iránya az egyetlen akadály a szabadkőműves világszövetség megalakulásának*.

Így hát a román népek destruktív irányú szabadkőműves páholyai és a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy vallástalanságánál fogva, a szabadkőműves világszövetség működése helyett, csak a svájci nemzetközi szabadkőműves világiroda teng-leng, azokból a szubvenciókból, amelyeket a destruktív és nemzetközi nagypáholyok juttatnak neki.¹

Anélkül, hogy a jelen fejezetben a magyarországi szabadkőművességnek csak vázlatos jellemzésébe is bocsátkoznánk, e helyütt ismertetjük meg tisztánlátás céljából, a németországi szabadkőművességnek vélekedését, *a francia Nagyorienssel egy húron pendülő* román népeknek és *a hozzájuk szegődött magyarországi szabadkőművességnek* destruktív irányáról.

És ámbár nyomatékkal hangsúlyozzuk, hogy a szabadkőművességnek minden formáját általában perhorreszkáljuk — mert tulajdonképen semmiféle pozitív vallást el nem ismer és így *minden formájában és minden árnyalatában* magában hordja a társadalmat mételyező mérget — mégis nem mulasztjuk el az önként kínálkozó párhuzamot megvonni, amely szerint kiviláglik, hogy a germán szabadkőművesség «nem tartja kívánatosnak» sem a francia Nagypáhollyal, sem a vele barátságban álló páholyokkal, *tehát a magyarországiakkal sem*, «a testvéri viszonyt» fenntartani.

A Kelet 2. száma írja (1910. február 1.), hogy: «több ízben volt szó arról, hogy a német páholyok

¹ A Magyarországi Symbolikus Nagypáholy évi 250 frank szubvencióban részesíti a svájci nemzetközi irodát.

főhatósága találjon módot a francia Nagyorienssel való barátságos kapcsolat megalapozására és fenntartására. A kérdést az utóbbi években többször tűzték napirendre. A porosz nagymesterek értekezlete 1909 tavaszán hozott határozatában arra az álláspontra helyezkedett, hogy a német szabadkőművesség *a jövőben is teljesen, távoltartja magát olyan szabadkőműves főhatóságoktól, amelyek a vallás és politika ügyeivel foglalkoznak*. Már pedig a határozat szerint *a francia Nagyoriens nyíltan és bevallottan ilyen, ezért nem tartja kívánatosnak a három porosz Nagypáholy, a francia Nagyorienssel való összeköttetés kérését*».

És ilyen okoknál fogva tagadják meg *az angol Nagypáholyok is* az érintkezést a francia Nagyorienssel, vagy azokkal a nagypáholyokkal,— pl. a Magyarországi Szimbolikus Nagypáhollyal — amelyek a francia Nagyorienssel «testvéri viszonyt tartanak fenn». Innét van az, hogy a szabadkőműves kongresszusokon, sem az amerikai, sem az angol, sem a német nagypáholyok sohasem képviseltetik magukat. Azért mondja rezignáltán Hevesi József, «A brüsszeli szabadkőműveskongresszus» című referációjában, hogy «. . . az angol, az amerikai és a német szabadkőművesség . . . közül egyik sem volt a kongresszuson képviselve». Ellenben Deschamps, az egyik nagymester szónok, «nagy szeretettel emlékezett meg Magyarországról... nem is sejtette, milyen erőteljes, agilis, törekvő . . . szabadkőművessége van Magyarországnak». (Progressio, 1. sz. 1910. szept. 15.) Vajha belé menne a magyar köztudatba, hogy az «erőteljes, agilis,törekvő»... magyarországi szabadkőművesség,

ezeréves nemzeti»létünknek legalattomosabb, legveszedelmesebb és legutálatosabb ellensége!

Úgy véljük, hogy meggyőzzük erről a keresztény magyar társadalmat!

Íme, a szabadkőműves világszövetség meghiúsulásának okai, élénken világítják meg, a vallásos hittel szemben tanúsított maguktartásuk szempontjából, a szabadkőművesség két eltérő irányát. Egészen nyilvánvaló, hogy amikor így, a szabadkőműves világszövetség megalakítására vonatkozólag idéztünk adatokat, ezzel tulajdonképpen igen jelentős szempontból jellemeztük a szabadkőművesség két főirányát, egyúttal pedig a magyarországi szabadkőművesség hovatartozandóságát is, amelyről az idei nagygyűlésen manifesztálták újból, hogy a *francia Nagyorienssel «testvéri viszonyt»* tart fenn.

A következő fejezetek elég felvilágosítást nyújtanak minden tekintetben arra nézve, hogy velük, a magyarországi szabadkőművesség haza- és vallásellenes destruktív munkájára tereljük a keresztény magyar társadalom örökös figyelmét.

A magyarországi szabadkőművesség hazafiatlansága.

Egy nemrégiben megjelent szabadkőműves védelmi irat szerint (A szabadkőművesség, írta Mentor), minden szabadkőműves fennen hirdeti, hogy «a szabadkőműves hű fia hazájának, mert a hűség lelkéhez nőtt; a szabadkőműves apostola a hazafiságnak ...»

Halljuk hát a hazafiság apostolainak a hazáról, a hazaszeretetről szóló kijelentéseit.

A Kelet 14-ik számában (1910. nov. 1.) írja gróf Castelnau Alfonz, hogy: «Apponyi Albert grófé az érdem, hogy egy új alapra fektetett «hazafias» iskolatörvényt léptetett életbe. Álljunk meg egy pillanatra a hazafiság fogalmánál. Én büszkén vallom, hogy elsősorban ember vagyok és csak másodsorban egy hazának polgára».

A hazafiatlan szabadkőműves páholyok, «értelmetlen páholyhazafiság» néven teszik gúny tárgyává, a páholyokban elvétve hallható hazafias hangot.¹ (Progression. 1910. nov. 1.) A Progressio² 2-ik száma (1911. febr. 1.) türelmetlenül kérdi, hogy: «Nem lesz vége a *páholy hazafiságnak*, ennek a minden nagyobb szabadkőművesi akciót hiú féltékenységből megölő *bolondságnak?*» A Progressio 3-ik száma (1910. okt. 15.) szerint, Jászi Oszkár, a budapesti páholyok együttes ülésén, 1910. október 14-én, a Társadalomtudományi Társaságról szólván, azt mondta, hogy: A Társadalomtudományi Társaság «munkája következményeként a művelt magyarság, különösen a fiatalabb nemzedék³ arra ébredt, hogy fejlődésünket nem a Corpus Juris elavult törvényei, sem pedig a *hazafiaskodó* történészek frázisai határozzák meg . . .» A Hungária-páholy bizonyára nem ok

¹ A 73 magyarországi páholy közül határozottan hazafias irányúnak csak a Nemzeti-páholyt, az Unió-páholyt és a Hungária-páholyt találtuk.

² Az Eötvös-páholynak kéthetenként megjelenő orgánuma.

³ A Galilei-kör zsidó egyetemi hallgatói talán?

nélkül írta a nagypáholynek 1910. évi körlevelére válaszképpen, hogy: «. . . elhibázottnak tartjuk ... az ifjúságnak . . . *a nemzeti iránnyal ellenkező* . . . izgatását».

A Dél című szabadkőműves hetilap 5-ik száma (1911. márc. 15.) külön cikkben foglalkozik a «hazafias érzelmű» «Nemzeti páholy» támadásával, amellyel ez, a hazafiatlan «radikális szabadkőművességet» illetve. Ebből a cikkből kitűnik, hogy a szabadkőműves mesterkedésekről jól informált «Nemzeti páholy» odavágta a magyarországi nemzetköziségnek, hogy: «elvakultsággal viselkedik minden iránt, ami magyar». A Dél maga mondja erről a támadásról, hogy a «Nemzeti páholy» tagja* «. . . *a hazafiatlanság, a nemzetelárulás vádjával állítják pellengérré testvéreiket*), tudniillik: a túlnyomó többségben levő nemzetközi, radikális irányú páholyokat.

A Kelet 5. száma is (1911. márc. 25.) azt írja, hogy «A Nemzeti páholy évi jelentésében . . . elítélően nyilatkozik a magyar szabadkőművesség radikális árnyalatáról». Félreérthetetlenül *a nemzetre* károsnak ítéli működésüket.

A Kelet 14-ik számában (1910. nov. 1.) írja Somogyi Béla tanár, hogy a szabadkőművesek által életre hívott «Szabad Egyesület»-nek «. . . *már a mai iskolába is be kell vinnie* . . . az . . . *embergyilkoló hazaffyság* ideológiájával szemben a reális, ... a ... politikai és gazdasági emancipálásban nyilvánuló hazafiság elvét».

A Galilei-páholy körlevelének (Kelet, 13. sz. 1910. okt.) egyik része a következőket mondja: «Tudjátok jól, hogy a tanítás alapos készültségű szakemberek — leg-

nagyobb részt testvéreink — kezében van,¹ akik hallgatóikat *nem akartak sem hazafias, sem szocialista, sem vallásos vagy más tendenciózus szellemben nevelni, mert egyedül a tárgyilagos igazság kutatása és hirdetése volt céljuk. Főleg azé az igazságé, melyet a hivatalos iskola elhallgat, vagy elferdít...*» Az utolsó mondat élénken világít rá az előtte állónak értelmére. De az utolsó mondat nélkül is skandalózusan hangzik, hogy a hazafias irányú tanítás ellenkezik a «tárgyilagos igazság» kutatásával és hirdetésével.

A Progressio 2. száma: (1910. okt. 1.) a *Világ* című szabadkőműves napilapig, elmélkedve, azt írja, hogy: «Ezt a társadalmat még nevelni kell és nevelését előlről kell kezdeni. Ennek nem *csak újak* a mi eszméink, de *idegenek* is; egészen más ideológiákból valók, mint amiben ő nevelkedett, élt és öregedett. *Sokban homlok-egyenest ellenkező azzal, amit a haza és szeretet, . . . erkölcs és igazságról hallott és megszeretett. Ez a társadalom megriad, ha durva kézzel nyúlnak az ő érzéseibe...* Mennyi óvatosság és tapintat. . . kell lapunknak . . . hogy a konzervatívokat és arisztokratikus érzésűeket meg ne *botránkoztassa* . . .» Igen jól tudják hát a szabadkőművesek, hogy a *hazáról*, a szeretetről, az erkölcsről és igazságról vallott eszméik «nemcsak újak» és «idegenek», hanem *merőben «ellenkezőek»* azokkal az eszmékkel, amelyeket a keresztény magyar társadalom zöme a *hazáról*, az erkölcsről. . . magáénak vall. Jól tudják a szabadkőművesek, hogy legszentebb «*ézésünk*» köt a

¹ A Társadalomtudományok Szabad Iskolájáról van szó.

hazához, az erkölcshez, az igazsághoz ...; jól tudják és egymás közt szemérmetlenül be is vallják, hogy az ő eszméik, amelyeket a hazáról, az erkölcseről, a szeretetről, az igazságról vallanak, «*megbotránkoztatóak*», ha nem «*óvatosan*» mérgezik meg velők a magyar társadalmat. Az egész szabadkőműves torzerkölc, az egész hazug szabadkőműves igazságérzet, az egész hazug szabadkőműves hazaszeretet tükröződik vissza a fönti szemérmetlen önvallomásból.

Az Orient¹ 5-ikszáma (1910. máj. 31.) közli Purjesz Lajosnak az 1910. évi szabadkőműves nagygyűlésen tartott ünnepi beszédét) Ebben a beszédben mondja Purjesz, hogy a szabadkőművességet harcba, a nyílt utcára kell vezetni. «*Oda, . . . ahol a nép azt ezeréves hagyományokkal, a nemzeti gőggel összeütközik.*»

Lépten-nyomon hirdeti a Kelet, a ; magyarországi szabadkőművesség hivatalos orgánuma páholyokban tartott beszédek alapján, hogy a «nemzet és nemzet közé állított válaszfaloknak romba kell dőlniök . . .» (Kelet 15. szám, 1910. nov. 15.; majd a Kelet 14-ik számában, a 374-ik oldalon, továbbá a 394. oldalon; az Orient 5. sz., 1910. máj. 31.; a Progressio 1911. febr. 1. számában és számos más helyen.) Nem csoda hát, ha az ezeréves magyar haza csak annyira ragadja meg lelküket, mint akár a vad hordák megszálló tanyái. Egészen világosan beszél e tekintetben dr. Jászi Oszkár «főmester» a Martinovics-páholyban 1911. február 3-án tartott székfoglaló beszédében. Ezeket mondja: «. . . míg el

¹ A Kelet németnyelvű kiadása.

nem jön az, a próféták által megálmodott, általános, egyértékű, egygazdaságú, egyhatalmú, egyszépségű, egyszellemű, egylendületű, térben és időben akadálytalanul megközelíthető, egy akol és egy pásztor társadalom: *mindaddig* életünk csak geograice és jogilag körülírt társadalmi rendben folyhatik le és minden igaz ember *kénytelen lesz, nolens-volens*, elsősorban ennek a hozzá legközelebb eső társadalomnak, a mindenkori hazának érdekét szolgálni, *nem beszélve azokról a dicső Übermenschekről*, akik mit sem törődnek a körülöttük tomboló élet és harc ezer kéj sikolyával és halálhörgésével és *akik egyformán plátói módon lelkesednek afrikai rabszolgákért és magyar elnyomottakért*». Nos, úgy véljük, hogy ez a székfoglaló beszéd — amelynek a testvérek lelkükből tapsoltak — a többi idézettel együtt, félreismerhetlenül világít rá a szabadkőművesség hazafiatlanságára, ellen-szenves nemzetköziségére. Különben mindjárt beszéde elején mondja Jászi: «Kell, hogy a mi szövetségünk egyre inkább az *emberi haladás internacionáléjának* magyarországi serege legyen ...» íme, a szabadkőműves szövetség hiteles, de ocsmány jelentőségű definíciója.

A Progressio 1. száma is arról referál, hogy a brüszszi szabadkőműves kongresszuson «... a francia nagy Oriens Nagymestere» hangsúlyozta «a szabadkőművesség nemzetközi összetartozandóságát. . .» Csak ilyen körülmények közt képzelhető el, hogy a *Minerva* és *László király* páholyok közös munkáján (1910. jan. 25.), ahol a *magyar középiskolai ifjúság* nevelése került szóba, kiadták a jelszót, hogy: «a felekezeti nevelés hatása alatt álló ifjú lelkébe a tudomány ezer fegyverével be

kell oltani *a faji és nemzetiségi* elfogultságon felül álló *szabadabb világ felfogást*».

Ne higgye senki, hogy itt a «nemzetiségi» szó használata nemzetiségeinkre vonatkoznék. A hivatalos szabadkőműves iratok igen gyakran egyértelműleg használják a «nemzeti» szó helyett a «nemzetiségi» szót (lásd Orient, 1910. máj. 31.; Kelet, 14. sz. 1910.; Progressio, 1. szám; Világ, 1911. júl. 20. stb.). Itt, helyesen tehát, a «nemzetiségi» szó azonos jelentésű a «nemzeti» szóval. Íme, árok közül egy erre vonatkozó klasszikus idézet, amely nemcsak a «nemzetiségi» szó helyes értelmét tisztázza, hanem rávilágít egyszersmind a szabadkőművesség internacionalizmusára is. A Progressio első számában (1910. szept. 15.) referál Hevesi József a brüsszeli szabadkőműves kongresszusról, amelyre a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy küldte ki. A többi közt idézi Hevesi Sluys felolvasásából a következő részletet: «. . . szükségesnek tartja, hogy a lelkiismereti szabadság érdekében az összes nemzetek szabadkőművessége összetartson, a szabadkőművesség vallási, filozófiai, politikai, *nemzetiségi* vagy faji viszonyok fölött álljon». Íme egy másik idézet a Keletnek 1910. november 1. számából, amelyben a szabadkőműves világszövetség megalakításáról a többi közt ez áll: «Sajnos, e magasröptű tervnek a józan valóságba való átvitele belátható időn belül jóformán ki van zárva, amíg életmódban és felfogásban fennállanak azok a különbségek, amelyek a fajokat és *nemzetiségeket* elválasztják». Egészen nyilvánvaló tehát, hogy a *Minerva* és *László király* páholyok közös munkáján (1910. jan. 25.) tulajdonképen arról volt szó, hogy a magyar közép-

iskolai ifjúságot *nemzeti érzéséből* kivetköztessék és ennek helyébe a szabadkőműves ideált, «a *szabadabb világ-felfogást*» plántálják lelkébe. Valóban, alig vállalkozhatik a magyarországi szabadkőművesség ennél lelketlenebb és aljasabb munkára! Ilyen körülmények közt érhető csak meg, hogy a Világ című szabadkőműves újság azt meri írni (1910. december 8.), hogy: «. . . a forszírozott *magyar nyelvtanításnak* és *himnuszénekeltetésnek* csak egy eredménye lehet... Ez az eredmény: a zsöngye gyermekkor *szisztematikus elbutítása*».

Bizonyára fájdalmasan érint minden magyar embert, hogy nemzeti nyelvünket, melyet fenntartani, ápolni, terjeszteni akarunk, továbbá a nemzeti nyelvünkön való tanítást, «szisztematikus elbutítás» eszközének merik nevezni azon szabadkőműves zsidók, akik néhány év-tizeddel ezelőtt még polgárjoggal sem bírtak e hazában.

A magyarországi szabadkőművesség vallásromboló iránya.

Valahányszor vallásrombolással vádolják meg a szabadkőművességet, ez mindannyiszor hazug és gyáva módon tartja a profán világ elé a következő ősrégi szabadkőműves törvényt: «A szabadkőművest hivatása arra kötelezi, hogy az erkölcsi törvénynek engedelmessékedjék és ha ezt a művészetet érti, *nem lehel sem együgyű istentagadó, sem vallástalan léha*).¹ És mégis «*vallásellenes*

¹ Az első fejezet alapján immár ismeretes, hogy mely nemzetek szabadkőművessége tartja tiszteletben ezt az ősrégi szabadkőműves törvényt,

volna a szabadkőművesség . . .» ha ilyen szent törvényei vannak? kérdi megtévesztő tettetéssel egy magyar nyelven írott szabadkőműves védelmi irat. Füzetünk első fejezete általánosságban adja meg a kérdésre a felvilágosító feleletet. A részletek azonban sokkalta világosabban beszélnek. íme:

Az Orient 5-ik száma (1910. máj. 31.) arról ír, hogy a pápa bármely vallású egyént fogad, csak szabadkőművest nem. Az Orient magyarázata szerint ez azért van: «mert a különböző felekezetek közt csak árnyalati eltérések vannak; a szabadkőművességet azonban — amely világnézetet jelent — *áthidalhatatlan szakadék* választja el nemcsak az egyháztól, hanem valamennyi egyháztól».

A Sopron keleten dolgozó «Széchényi» páholy 1910. szeptember 23-án tartott munkáján, dr. Leszner Rudolf főmester, megnyitó beszédében oda nyilatkozott, hogy: «az állami élet minden terén . . . visszafelé hajtó erők munkálkodnak, a középkor vallásos elfogultsága . . . felé. A szabadkőművességgel *ellentétes* e tendenciák ellen, . . . síkra kell szállanunk» — mondja a harcias főmester. (Kelet, 13. sz. 1910. okt.)

Kérdésünkre vonatkozó minden kételyt eloszlat egy másik alkalommal tartott páholybeli előadásából vett idézet (Kelet, 10. sz. 1910. júl.): «Olyan erkölcsstan, mely minden rendelkezésével egy más világra utal, mely másvilágnak azonban az egész világegyetemben semmi nyoma sem fedezhető fel, annak a veszélynek van kitéve, hogy a kétely azt *a vallással együtt elvetni készíti*). «Mint a haladás kerékkötője, műveltségellenes *mind-*

annyi egyház . . .» «A szabad szellem váltott meg bennünket a lelkünket bilincsekbe verő vallás tanaitól. . .» «A vallás tehát, mint világnézet, *elfogadhatatlan*, nem is tartalmazza többé eszményeinket. Hinni ma még inkább, mint valaha, annyit tesz, hogy mit sem tudunk...» «Sokat magasztalták minden időben a vallásnak vigasztaló erejét mindennemű szerencsétlenségben. A vallás vigasztalása azonban nem más *önámításnál*. «Megnyugvást találni abban, hogy az isten ellenállhatlan akaratahoz alkalmazkodnunk kell...: ellentmondásban van szabad gondolkodásunkkal és *önérzetünkkel*.» Milyen szemérmetlen és pökhendi beszéd! Úgy véljük, helyes volt mindezt a sötét páholy rejtekéből okulásul napfényre hozni. És vájjon melyik szabadkőműves «testvér» meri még ezek után is hazudni, hogy a szabadkőművesség a vallásosság ápolója?

De hallgassuk meg folytatólag, mint ápolják a «Széchényi» páholyban a vallásos érzést. Az előadás így folyik tovább: «Még egy mindenható isten önkényes akaratának sem áldozhatjuk föl *önálló egyéniségünket* törekvéseinkkel és vágyainkkal». «Nem bízunk istenre, hogy betegségtől megóvjon...» «A mi korunk művelődése ... túlhaladta a ránk maradt vallások gondolatvilágát.» «A természettudományok fénylő világánál hosszas küzdelem után ma végre belátjuk, mennyire voltunk tévedésben, hogy a vallást... isteni intézménynek tekintettük.» «Manap nem a vallás tölti be lelkünket és irányítja cselekedeteinket, hanem a világosan látó, igazságot nyomonzó tudomány ...» «A tekintélybe vetett hit, nevezetesen, melyet a római katolikus klérus tanított...

kiveszett a szabadsághoz szokott nép lelkéből.»
 «. . . minden felekezet klerikálizmusa hatásosan csak oly
 módon támadható meg, ha . . . vallásuktól elszakadunk /»
 íme, a vallásoktól való elszakadás mellett *valóságos*
izgató beszédeket tartanak a napfényt gondosan kerülő
 páholy-lovagok. Vájjon az ilyen kijelentések nem ütköz-
 nek-e belé a szabadkőművesek «alkotmányába»? Váj-
 jon nem lehetne és nem kellene a hatóságoknak az ilyen
 izgató beszédek után a páholyfeloszlátás gondolatával
 foglalkozniok, különösen akkor, ha figyelembe vesszük
 a szabadkőművesek alkotmányát, amely szerint vallási
 kérdésekkel foglalkozniok a feloszlátás terhe mellett
 tiltva van?

A szabadkőműves alapszabályok II. Rész, Ügyrend
 I. cím, I. §. 6. pontja szerint: «A szabadkőműves szövet-
 ség tiszteli tagjainak vallási és politikai meggyőződését
 és *határozottan kizár* gyülekezetéből *minden vallási és*
politikai vitatkozâsh. A Magyarországi Symbolikus Nagy-
 páholy alkotmánya 4-ik §-ának (I. rész) második be-
 kezdése értelmében: «Tartozik ... a páholyok működé-
 sét ellenőrizni, és ha azok az alapszabályokba... ütköző
 cselekvényeket követnének el, ... őket feloszlítani. . .»
 Az I. rész 8. §. pedig azt mondja: «Abban az esetben,
 ha az, az alapszabályokban meghatározott célt és el-
 járást illetőleg hatáskörét meg nem tartja, a Magyar-
 országi Symbolikus Nagypáholyt, vagy annak egyes
 páholyait felfüggesztheti és a felfüggesztés után . . . vég-
 leg fel is oszlathatja . . .»

Az illetékes tényezőknek a szabadkőművesség go-
 nosz dolgaival való abszolút nemtörődömsége eredmé-

nyezheti csak, hogy dr. Vermes Mór, a «Prometheus» páholynek november 15-én tartott felavató beszédében hangoztatta, hogy: Az emberi haladást «hátráltató tényezők legfőbbike az egyház volt, *elsősorban a keresztény egyház*»... «Sikereit az egyház mindenkor bámulatos szervezettségének köszönheti. *Ennek egy ellenszere van: annak felismerése, hogy a szervezett egyház ellen csak a szervezett szabadkőművesség képes sikra szállni.*») (Kelet. 15. sz. 1910. nov.) Rendkívül fontosnak, rendkívül jellemzőnek tartjuk ezt az idézetet, mert élesen szembeállítja a szabadkőművességet az egyházzal. Ez a beszéd harcra tüzelés «a szervezett egyház ellen». Úgy tudjuk, hogy a «szervezett keresztény egyház» az ország törvényeinek oltalma alatt áll. Mért nem avatkozik hát belé az állam, minden hatalmas és oltalmazó erejével a Vermes Mórok egyházellenes aknamunkájába? Ugyan mit csinálnának és mit szólnának a Vermes Mórok összes hitsorsosaikkal egyetemben, ha valamely gyülekezetben a zsidó vallás ellen kelnének ki, olyan pökhendi módon, mint ahogy dr. Vermes Mór főmester kelt ki «elsősorban a keresztény egyház» ellen?

Nos, senkisem tagadhatja ezek után, hogy a páholyokban a legdurvább vallássértések, vallásellenes izgatás számba menő beszédek megtorlatlanul napirenden vannak. Olyan beszédek, aminőknek az alapszabályok értelmében ott nem szabadna elhangzaniok! A keresztény magyar társadalom erélyes talpraállása kényszeríthetné az államhatalmat, hogy a szabadkőművesség vallásellenes izgatásainak gátat emeljen.

Álljanak itt a fenti idézetek után, a szabadkőműves-

ség vallásromboló irányának bizonyítása végett, még a következő idézetek is. Kovács Samu a szegedi «Árpád» páholy 140 tagja nevében közölt felszólalásában (Kelet, 1. szám. 1911. január 10.) főmesterüknek a radikális szabadkőművességre lesújtó, következő szavait idézi: «. . . a szabadkőművességben újabban lábrakapott agresszív irányzat. . . szakítva az eddigi nyugodt mérséklettel, kilép a küzdőterre s hadat üzen a régi rendnek s egyszerre el akar söpörni mindent, ami a szabadkőművesség útjában áll. . . *Ez az irányzat már túlmegy az alkotmány korlátain (!) s nyíltan foglalkozik politikai és vallási kérdésekkel, amit pedig alkotmányunk egyenesen kizár . . .*» «. . . *egész nyíltsággal a vallás és speciell a római katolikus vallás ellen foglal az új szabadkőműves irányzat állást, amikor a vallás dogmáit, liturgiáját, beléletét támadja ...*»

Íme, az egyik szabadkőműves főmester is meg-sokalja azokat a vallásellenes üzemeket, amelyek egyenesen a szabadkőműves alkotmányba, minden becsületes ember tisztességézetébe ütköznek . . . Tennünk kell hát a szabadkőművességnek vallásromboló titkos aknamunkája ellen!

Tévedne bárki is, ha azt hinné, hogy a szegedi Árpád-páholy intelme a radikális páholyok romboló örületét lecsillapította volna. Ellenkezőleg. A Kelet 2. száma (1911. február 1.) közli, «a Petőfi-páholy nevében és megbízásából», dr. Fülöp Zsigmond válaszcikkét, amelyből a következő részletet idézzük: «... vannak köztünk, szerencsére mindnagyobb számban, szabadgondolkodó testvérek, akik a *tételes vallásokat* igenis,

primitív és meghaladott metafizikának, *dogmáikat és ceremóniáikat a nép felvilágosodását akadályozó narkotikumnak tekintik s mint ilyeneket támadják is!*»

Nem hagyta válasz nélkül az Árpád-páholy főmesterének intelmét a szegedi «Tisza» páholy sem. Itt dr. Kőhegyi Lajos főmester székfoglaló beszédében foglalkozott az üggyel. (Kelet, 4. sz. 1911. március 10.) Elmondja Kőhegyi, hogy az Árpád-páholy főmesterének ajkáról hangzott el a beszéd: «amelyben a szabadkőművesség agresszív magatartását elítéli...»; továbbá az a kijelentés, hogy: «amikor a mai szabadkőművesség a vallás és speciell a római katolikus vallás ellen foglal állást, ő (t. i. az Árpád-páholy főmestere) azt azon az úton nem követheti. És nem követi vele az Árpád-páholy . . .» sem. Erre a beszédre kijelenti dr. Kőhegyi Lajos főmester, hogy: «*Ezzel szemben, szeretett testvéreim, a mi álláspontunk, a mi felfogásunk egészen más. Hiszen ez a más volt az, ami bennünket arra készítetett, hogy onnan távozzunk.*¹ A tradíciókból táplálkozó, konzervatív műhely levegője nekünk nem volt elég, hiányzott belőle az éltető elem, az igazi progresszivitás élenye». íme, egészen nyilvánvaló, hogy a szabadkőműves progresszivitás egyik tényezője, vagy amint a főmester úr mondja «élenye»: «*a vallás . . . ellen*» való állásfoglalás.

De természetesen nemcsak a vallás ellen izgatnak és csinálnak hangulatot a szabadkőművesek. Esztele-

¹ A Tisza-páholy t. i. az Árpád-páholyból vált ki, amely az új páholy tagjainak szemében nem volt eléggé radikális.

nül és hazug módon kelnek ki, a papi rend ellen is. Klasszikus példa erre az az előadás, melyet a «Demokrácia» páholyban *Benedek* János tartott. (Kelet, 1911. február 1.) Azt mondja ez az úr, hogy: «A püspöki atyafiság összes érdekeltjei, a papi udvar kitartott parazitái: tolvaj kasznárok, selyemben járatott cifra dámák, kibérelt tollú publicisták és jól fizetett kerítők, uradalmi fiskálisok s a többi ingyenélők egymással vetélkedve szórják az átkot az existenciájuk ellen törő gonoszokra, kik a szekularizáció istentelen gondolatával rémítgetik a kegyes igazhívók lelki nyugodalmát». Majd biztatóan mondja *Benedek* János, hogy «. . . megindult a feltartóztatatlan áradat az Isten cégére alatt üzött istentelenségek elsöprésére, a feneketlen papság *fosztogatásainak* megszüntetésére . . .» Vájjon ezek után ki lesz olyan bárgyú, hogy a szabadkőművesek azon szemérmetlen állításának, hogy ők a vallásosság védelmezői, hitelt adna? Feltűnhetett, szíves olvasó, hogy idáig a «*klerikálizmus*» szó az idézetek közt nem került szemeid elé, holott a *Pesti Hírlap-tól* le egészen az *Új Hírek-ig*, a falusi zsidó árendástól föl egészen a szabadkőműves zsidó képviselőig, mindenki és mindenütt a «*klerikálizmus*» eltiprásáról, az ellene való harcról beszél és álmodik. A klerikálizmus szó elmellőzésének igen egyszerű oka van. Eddig ugyanis kizárólag olyan szabadkőműves előadásokból és jelentésekből idéztünk, amelyek bent, a profánoktól teljesen mentes sötét páholyokban hangzottak el. Ilyenkor tehát, amikor a «testvérek» maguk közt vannak, felesleges, hogy a vallás szó helyett a klerikálizmus kifejezést használják. Ezt csak a «profánok»

félrevezetésére, esetleges kibúvás céljaira használják; egymás közt azonban mindég vallást értenek alatta. Ahol pedig egymás közt mégis a «klerikalizmus elleni harcról» beszélnek, ott egészen félreérthetetlenül vallás-ellenes értelmet adnak a klerikalizmus szónak. Íme állításunk bizonyítása:

Böven idéztük a Quartier-La-Tente beszédét, melyet a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy ezidei nagygyűlésén tartott. Vájjon, az amerikai Egyesült-Államok szabadkőművességének részletesen jellemzett tiszta vallásos bázisát (és a landmarkokat) ki minősíthetné papi uralomnak, «klerikalizmusnak»? Bizonyára senki sem. Hiszen ezekben a páholyokban egyáltalában nem beszélnek vallást érintő kérdésekről — ámbár megkívánják, hogy a páholyok tagjai vallásos emberek legyenek.

Mégis úgy kiáltott fel Quartier-La-Tente a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy ezidei gyűlésén, amidőn arról beszélt, hogy a világszövetség eszméjét az amerikai, az angol és a német szabadkőműves nagypáholyok — éppen a többi nagypáholy vallás-ellenes iránya miatt — egyértelműen elvetik, hogy: «mivé fejlődhetett volna a társadalom, ha a szabadkőművesség útjait nem keresztezte volna folytonosan az emberiségnek az a félelmetes ellensége, . . . amelynek klerikalizmus a neve . . .» Íme a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy gyűlésén a pusztán vallásos bázist mondották klerikalizmusnak.

Még sokkal határozottabban domborodik ki a következő idézetekből az a tény, hogy a *mondvacsínált*

«klerikalizmus»¹ ellen folytatott harc, szabadkőművesek közt, a valóságban: a «vallás» elleni harcolt jelenti. A Kelet 2-ik száma (1910. február 1.) írja, «A német és a francia szabadkőművesség» cím alatt, hogy: «... a vallási gondolat prédominai a német szabadkőművesség szellemi életében, a francia szabadkőművesség pedig a *klerikalizmus* ellen folytatott céltudatos hadjáratában *természetesen (!) elejti a vallás gondolatát*). Vegyük hozzá ezen idézetekhez a soproni Széchényi-páholy főmesterének páholymegnyitó beszédéből a következő részletet is (Progressio, 1910. október 1.): «A germán szabadkőművességek, mert a dinasztiai protektorátusa alatt állanak s így kötelezőleg konzervatívok, *nem nézik jó szemmel vállalkozásunkat*, nem is értenek *velünk* egyet. *De nekünk dicsőségünkre fog válni, haolyan eredményeket mutathatunk fel, mint a németektől el nem ismert francia szabadkőműves testvéreink*). Ismerjük meg hát ezek után mi is, azokat az eredményeket, amilyeneknek felmutatására áhítozik a magyarországi szabadkőművesség.

A francia szabadkőművesség eredményei.

A Kelet 3. számában (1911. február 20.) Gyulay Ferenc festi le a francia szabadkőművesség barbár

¹ «A szabadkőművesség . . . hirdette a klerikális veszedelmet még akkor, amikor Magyarország társadalma nem volt az elemi iskolától az egyetemig, az iparosmühelytől a miniszteri bársonyszékig a kongregációk igájába hajtva.» (Kelet, 1. sz. 1911.) íme a *mondvacsínált* klerikalizmus bizonyága.

alkotásait. Azt mondja, hogy: «Franciaországban már megkezdődött egy mélyen gyökerező vágyból eredő őszinte tevékenység a teljes ízében új társadalmi szervezés felé, melyben napról-napra több az igazság, őszinteség, felvilágosodottság és napról-napra kevesebb lesz a szenvedés». Lássuk hát az «új társadalmi szervezést», melyben oly sok az igazság és oly kevés a «szenvedés.»

A szabadkőművesek, mondja Gyulay, «... jó hátvédet nyertek az állami hatalomban, mely az «école laïque» megteremtésével, a szekularizáció kérérelhetetlen keresztülvitele által (1902. VI. 27. és 1904. VII. 7.) valósággal mellére térdelt . . . az elavultnak ítélt, tanításaiban megrenyhültnek tetsző egyháznak és a kísértő, klerikálizmusnak.» «Az állami iskolák létesítése, a szekularizáció természetesen megtörte a papság hatalmát és a klerikalista pártok erejét.» «1881-ben, mikor a világi iskola szervezetét nyerte, a hittan az iskolai tárgyak közül töröltetett. Helyébe a társadalmi erkölcsan lépett.» (Az utóbbinak tanítását sürgeti nálunk Kármán Mór is.) «1881-ben Jules Ferry azt sem engedte meg, . . . hogy a törvénybe belekerüljön egy imperatum, mely szerint az erkölcsani könyveknek oly fejezetet is kell tartalmazniok, amely Istenről és Isten iránti kötelességekről szól, mert csak azt szabad tanítani, amit a józan ész bebizonyít. így úgyszólván végkép kihalt a régi tanítókkal együtt . . . minden vallási vonatkozás és a francia tanítók büszkén hirdetik, hogy nem tanítanak mást, csakis azt, ami igaz és valóban létezik. A papság és a klerikálisok elszörnyülködve

gondoltak arra, hogy így egy évszázad múlva aligha lesz szükség rájuk.» «Panaszkodnak az egyháziak, hogy . . . támadják a papságot, a nemességet a történetkönyv-írók kímélet nélkül.» Calvet azt írja: «Après la mort, tu ne seras plus rien du tout». (A halállal örökre elenyészel.) Bayet szerint: «Mindenkinek joga van szabadon azt hinni, amit akar, vagy nem hisz semmit». Ugyancsak ő szerinte: «*nem tudjuk tudományosan megállapítani, vajjon van-e a halál után másik élet*» — *tehát nincs* a halál után másik élet. Egy tanítónő . . . ezzel fejezte be előadását: «A legjobb vallás: — nem tudni semmit belőle».

A Kelet szerint: «Ezek ma Franciaországban nem okoznak megdöbbenést. . .» Majd hozzáteszi nagybölcsen, hogy ott: «*magasabb nézőpontból ítélnék az emberek ...*» Mi úgy véljük, hogy a francia nemzet végromlását, teljes erkölcsi züllését jelenti ez a «*magasabb nézőpont*»...!

Majd így folytatja a Kelet: «A templomok, a hűvös középkori remekművek el-elnéptelenedtek. Üresek . . . «A perselyekbe is gyéren hull a pénz.» «Valóban az egyházi férfiak gazdasági érdekébe vág a dolog és hogy hova fejlődik az néhány évtized múlva — sejthetjük. *Évről-évre kevesebb lesz a hívők száma, egyszer elfogynak az újoncok is, mert az école laïque derekasan dolgozik. Ezért indult meg a harc!*»

Íme, levonhatjuk mindebből a tanulságot arra nézve, hogy a nálunk is erőszakolt felekezetenküli oktatás hova vezet. Elmélkedhetünk felette, hogy engedjük-e a mi népünket is megrontani vele, avagy irtó-

háborút kezdjük azon lelketlen páholy-lovagok ellen, akik *a nyugati műveltség terjesztésének örve alatt* a legbarbárabb, a legpusztítóbb világfelfogást igyekeznek népünkbe beléoltani.

A szabadkőművesség mesterkedése iskola- ügyünk terén.

«Akié az iskola, azé a jövő. Nagy hatalmi kérdés annak birtoklása», mondja a Kelet 3-ik száma. (1911. február 20.) A szabadkőművesség következetesen kitar elve mellett. Amit jónak, helyesnek ítélnék ma, azt holnap már megvalósítják. Fönti elvük konklúzióját is nagy energiával igyekeznek megvalósítani. Kivetik hálójukat az elemi, a közép-, és főiskolai tanulókra és tanítókra egyaránt. . . összes iskoláinkra. A magyar társadalom azonban mintha nem venné észre, hogy a szabadkőművesség óvatos előrehaladásával a jövő nemzedéket, a jövő társadalmat rontja meg... Pedig a Franciaországbeli állapotok tudata világosan tárja fel azt a célt, amelynek szolgálatába akarja állítani a magyarországi szabadkőművesség a magyar iskolát. A magyar társadalom józan részén múlik, hogy a nemzetrontó szabadkőművesség munkáját idejében megakadályozza.

Hogy a szabadkőművesek tulajdonképpen miért akarják az iskolát hatalmukba keríteni, az világosan domborodik ki a következő idézetekből. 1910. október 14-én tizenöt budapesti páholy, abból a célból tartott együttes ülést, hogy megbeszéljék a szabadkőművesség «aktuális főadatát». Itt, ezen együttes ülésen, a következőket adta elő Somogyi Béla tanár, a «Tanítók

Szabad Egyesületéről): «. . . kell, hogy keressük az eszközöket, melyekkel már ma hathatunk a népnevelésre és az egész közoktatásra. Hatni pedig csak az iskolán, illetve a tanítón keresztül lehet. Nekünk ezt a hatást már ma meg kell kezdenünk». Az egyik célunk az, hogy «a tanítók közt már meglevő radikális, progresszív, szabadgondolkodó elemeket egyesítsük, koncentráljuk. A másik az, hogy a haladás eszméit kivigyük már most a néptanítók nagy tömegei közé». Elmondja, hogy a szabadgondolkodó tanítók már pár évvel ezelőtt igyekeztek szabadgondolkodó szellemben működő egyesületet alkotni. Ismeretes azonban, hogy az egyesület működését az akkori miniszter, gróf *Apponyi Albert*, nem tartotta összeegyeztethetőnek a tanító hivatali működésével, miért is az egyesület működését nem engedélyezte. «Most elérkezett egy átmeneti pillanat — folytatja Somogyi — amikor nem reakcionárius ember ült a közoktatásügyi miniszter hivatalában, hanem *Székely Ferenc*. (Taps.) Ezt a pillanatot gyorsan felhasználva, el nem csüggedve 3-4 évi meddőségétől törekvéseinknek, *siettünk* az egyesület újra megalakítani, alapszabályainkat beterjeszteni és az ideiglenes közoktatásügyi miniszter ezeket jóváhagyta.» A szabadkőművesi jellemre és erkölcsre nézve rendkívül felvilágosító az előadás következő passzusa: «. . . akik meg vannak már nyerve, úgylis a mi eszméinket hirdetik, terjesztik; *terjeszthetik* is, mert hiszen a tanárok és tanítók még ma is olyan szellemben taníthatnak az iskolában, *amilyenben akarnak!*» «Huszzonegy esztendő óta a falusi elemi iskolában ... mindig azt tanítottam, *amit én akartam, és mindenki azt taníthatja, mert zsandárt*

mégsem lehet a tanító mögé állítani. Ezért akarunk tanító-kai megnyerni, mert akkor a mai rendszer mellett és annak ellenére is, ezek a mi szellemünkben fognak tanítani!»

Ezen pedagógiai erkölcstelenkedés után így folyik tovább a beszéd: «Megindítottuk újra a lapunkat» — az *Új Korszak-ról* van szó, — «a mai napon jelent meg, a mai napon küldtük szét az országba 22.000 (!) példányban . . .» «. . . küzdeni akarunk . . . hogy a tanító megélhessen, de ezen a réven *együttal*. .. *becsempésszük* (!) a mi tudományos »szociológiai és pedagógiai feladatunkat... ostromoljuk lassan, szívósan, kitartóan a tanítókat». «Mi, akik az egyesületet megalapítottuk, vezetjük és a lapot csináljuk, *szabadkőművesek vagyunk*. Az egyik alelnök *Pfeifer Ignác* testvérünk, műegyetemi magántanár, a másik *Kemény János* testvérünk, elemi iskolai vezetőtanító. A főtitkárunk felvétel alatt áll, a titkár, a pénztáros, ellenőr, a választmányi tagok többsége szintén testvérünk. *Ez tehát szabadkőműves tanárok és tanítók alapítása és ez nem is lehet más a jövőben sem, mint szabadkőművesi intézmény!*»

Nagyon felvilágosító a Kelet 14-ik számában (1910. november 1.) «A Tanítók Szabad Egyesülete» cím alatt közölt cikk következő passzusa is: «. . . a Tanítók Szabad Egyesületétől mit várhat a szabadkőművesség és mit várhatnak tőle a modern haladás hívei általában?» «Egyrészt a tanárokat meg a tanítókat és ezek által — amennyire lehet — a *népet* (!) *akarja megnyerni a . . . felekezettelen közoktatásnak . . .*»

A francia nemzet megrontói is a *felekezettelen közoktatással* érték el azokat az eredményeket, amelye-

ket főtebb jellemeztünk, amelyekről a soproni Széchényi-páholyban pöffeszkedve mondta a páholy főmestere (Progressio, 1910. október 1.), hogy «nekünk» (tudniillik a magyarországi szabadkőművességnek) ((dicsőségünkre fog válni, ha olyan eredményeket mutathatunk fel, mint... francia szabadkőműves testvéreink»). Erősen hisszük, hogy az illetékes tényezők, a magyar társadalommal egyetemben, útját állják a vészthozó szennyes áradatnak . . .

«Másképp pedig — folytatja a Kelet cikke, a Tanítók Szabad Egyesületének célját jellemezvén — a tanítókat nemcsak meg akarja nyerni a modern eszméknek, hanem arra buzdítja és *szervezi őket*, hogy ők maguk is modern szellemben tanítsanak iskoláikban és *a közoktatási törvények, rendeletek és utasítások üres, vagy káros (!) anyaggal töltött formáit (!)* töltsék meg az új idők szellemével!» Itt, ennél a kvalifikálhatatlan beszédnél pendítjük meg az eszmét, hogy a magyar társadalom, a szülők, követeljék meg az illetékes tényezőktől, a tanítók és tanárok munkájának szigorú és gondos ellenőrzését.

«A Szabad Egyesület ilyen irányú agitációjának *különösen kedvez az a körülmény* — folytatja a Kelet cikke — hogy a tanítók . . . helyzete erkölcsi és anyagi tekintetben egyaránt tűrhetetlen.» Ez a helyzet «a felekezeti tanítót titkos ellenségévé teszi a papnak és — sok esetben — a papon keresztül az egyháznak is . . .» «így hát a talaj készen van... a tanító és a papság harca számára.» «... a harcnak csak az lehet a formája, hogy a tanító *mint a demokrácia embere áll a küzdőtéren* . . .» szemben a pappal, «aki az *elnyomó* osztály érdekeit kép-

viseli és ennek szolgálatában áll, midőn a tömegbutaságot iparkodik konzerválni.» *Æzt a harcot siettetí, szervezi a Szabad Egyesület*, midőn a tanítóságot küzdelemben viszi az iskola . . . felekezetienségéért és meggyőzi arról, hogy már *a mai iskolába is be kell vinni az . . . embergyilkoló hazaffyság* ideológiájával szemben a reális . . . hazafiság elvét». Egészen világos tehát, hogy a szabadkőműves tanítók, minden furfangot, a tanítóságnak kétségkívül rossz anyagi helyzetét felhasználva, mesterségesen akarják a felekezeti tanítóságot az egyház és a papság ellen harcra ingerelni. Úgy vélik, hogy a harc közepette úgyis csak az ő destruktív, istentelen és hazafiatlan eszméik érlelődnek, fejlődnek . . .

Iskolaügyünk jelenlegi vezetője, belátva a Tanítók Szabad Egyesületének alattomos és gonosz munkáját, felfüggesztette ezt az egyesületet, melynek működését az akkori ideiglenes vallásügyi miniszter engedélyezte. A szabadkőművesség azonban kifog a felfüggesztésen, mert eszméit az *Új Korszak* révén csak úgy propagálja, mint tette akkor, amikor az egyesület működött. A Comenius-páholy évi jelentése mondja (Kelet, 2. sz. 1911. február 1.), hogy: «a felekezetenlküli népoktatás ügyét a szabadkőművesség a Magyarországi Tanítók Szabad Egyesületének felosztatása után az *Új Korszak* című lap támogatásával igyekezett elősegíteni. Páholyunk részt vett az egyesület megalapításában . . .» «. . . az *Új Korszak* terjesztése céljaira 2500 koronát szavaztunk meg.» A «László király» páholy jelentése szerint (Dél, 5. sz. 1911. március 15.) «. . . az *Új Korszak* 300 példányára fizettek elő a páholytagok abból a célból, hogy e lap-

példányok *profán tanítók részére* küldessenek, hogy ezek is megnyerhetők legyenek a progresszív eszméknek». A Demokrácia nevű páholy is azt mondja (Kelet, 5. sz. 1911.), hogy a Magyarországi Tanítók Szabad Egyesülete szervezetével, munkakörével több ízben foglalkozott és alapító tagsági díjjal támogatta az egyesületet. «*Fontos tünet — mondja a jelentés — hogy pontosan ugyanakkor* (tudniillik a felfüggesztés után) *szinte tüntető számban keresték fel a tanítók, mint keresők, szövetségünket*». Az idézetek kétségbevonhatatlanul bizonyítják, hogy a Magyarországi Tanítók Szabad Egyesülete, úgyszintén lapjuk, az Új Korszak is szabadkőműves célokat szolgáló szabadkőműves intézmény. Az *Új Korszak* jellemzésére elegendő lesz a belőle vett egy-két idézet is. íme: «. . . népünk . . . nem juthat emberhez méltó sorba mindaddig, míg le nem rázza magáról az *évezredes szent babonák*. . . békóit». «... A *vallás-erkölcsi és «hazafias» nevelés* középkori rendszere mellett elavult és káros dogmákért¹ elhanyagolni, sőt szántszándékkal háttérbe szorítani az életre hasznos ismereteket. . . íme a magyar néptanító sorsa és végzete . . .» Egy másik idézet: «A felekezeti hit- és erkölccsant az iskolából ki kell küszöbölni». «Megeshetik — mondja az Új Korszak — hogy a tanítók egy szép napon így fognak szólni: Nem nevelünk többé az elnyomó osztály *történelmi dicsőségével* elkábított, *álhazafisággal* megmaszlagolt népet. *A történelmi igazságot fogjuk tanítani:* hogy esztenődön át a nagybirtokos osztály mindig nyúzta a dolgozó

¹ Az eredeti szövegben «dogmákat» áll; ez nyilván sajtóhiba.

népet.» «Ilyeneket fogunk *mondani*, tanítani.» Egy másik idézet így szól: «Ha a nép képviselői fognak törvényt hozni (most tehát nem azok hozzák a törvényt, tanítja az Új Korszak), akkor nem lesznek kenyérdrágító törvények . . . akkor a hatóságok nem zsarnokai lesznek a népnek ...» Ilyen és hasonló olvasmányokat szánt a magyarországi zsidó szabadkőművesség a keresztény magyar tanítóságnak . . .

Az idézetekből kiáramló szellemmel igyekszik a szabadkőművesség a magyar tanítóságot beoltani, hogy aztán a szabadkőműves tanítóság hazafiatlan, vallástalan és erkölcsrontó eszméivel megrontsa a magyar ifjúságot is . . . Egész világosan beszél e tekintetben az Unio-páholyban tartott, «A tanító hivatása szabadkőműves szempontból» című előadás (Kelet, 5. sz. 1911. március 25.), amelyből a következő részletet idézzük: «*Az állami iskolák szabadabb szellemű mozgása tágasabb tért nyit a tanítónak szabadkőműves irányú tevékenységre... A tanító hivatása . . . lelki életének fejlesztése őszinte, szabad gondolatok által. Habár a népiskola nem járhat a szabad eszmék széles világában, kapujáig el kell vezetni a gyermekei, hogy ismerje meg a bejárást s az onnan rávilágoló fény varázsát érezze meg.*» «... a tanítónak a szabad eszmék harcosának kell lenni.»

A Kelet 1911. március 25-iki száma szerint: «A Corvin Mátyás páholy egy páholyközi tanügyi bizottság létesítését kéri, abból a célból, hogy a helyesen gondolkodó érdemes tanítónak megkönnyíttessék különösen a vidéken a szövetségbe való bejuthatás ...»

Hogy a szabadkőművesség nemcsak a tanítókat,

hanem *valamennyi iskolafaj* pedagógusait igyekszik megnyerni, annak kétségbevonhatlan jelét adja a Kelet 1. száma (1911. január 10.), amely azt írja, hogy az Árpád-páholyban «1910. évi december hó 3-án általános értekezlet volt, mely alkalommal F. N. testvér a tanügyi kamarákról tartott igen aktuális és értékes előadást». A tanügyi kamarának az volna hivatása: «hogy a tanítással foglalkozó *összes tanügyi férfiakat* egy hatalmas táborba gyűjtse össze». «. . . Ha . . . sikerülne célt érünk, akkor bizonyára sokkal nagyobb erőt tudnánk tanügyi szempontból kifejtetni. . . . Az értekezlet F. testvér előterjesztését elfogadta és K . . . es testvérral kiküldetett, hogy javaslatát állítsa egybe olyformán, hogy az, azon páholynak is megküldessék, mely a *tanügyi szövetség* megteremtését programjába vette.» Nagyon érdekes jelenség ugyanis, hogy a szabadkőművesség egy-egy ügyet, annak intenzív és lankadatlan előkészítése érdekében — míg a megvalósításra teljesen meg nem érett — egy-egy páholyra ruházza rá. így a Kelet 3. száma szerint (1911. február 20.)/ van a páholyok közt, «amelyik jótékonyssággal, más,/ amelyik szociális kérdésekkel, ismét más, amely oktatás-üggyel foglalkozik».

Az előrebocsájtottak alapján kétségbevonhatatlanul állapítható meg, hogy a szabadkőművesség teljes erővel vetette rá magát pedagógusainkra, ezek révén pedig minden fajtájú iskolánkra. Megállapítható, hogy céljuk az, hogy a vallásos irányú nevelést és oktatást száműzzék iskoláinkból.

Romboló munkájuk végzése közben a páholyban,

sajtójukban, a parlamentben, a közbeszédben folyton azt hangoztatják, amit az ő szempontjukból klasszikusan, a Kelet 17-ik számában (1910. december 20.) így foglal össze Szini Gyula testvér, hogy: «A vallásoktatás» «. . . káros hatással van a gyermekekre», mert «már maga az a tény, hogy a gyermekeket 1-2 világi tantárgy után, mely őket közös gondolkodásra és együttérzésre akarta tanítani, elválasztja és mindegyiket más-más hitoktató hatalma alá hajtja, elég arra, hogy *válaszfalakat építsen* gyermek és gyermek közé, ami kárára van az oly szükséges emberi szolidaritás kifejlődésének. *De ugyanezen utón gyűlöletre, egymás megvetésére is tanít a hitoktató*». — mondja vakmerően Szini Gyula testvér.

A román népek szabadkőművessége a magyarországi szabadkőművességnél sokkalta őszintébb — ámbár az is igaz, hogy ők, az *egyvallású román nemzetek*, nem is hazudhatnak a hittanítás *szétválasztó* voltát. Ők nyíltan hangoztatják, hogy az Istenség létezését azért tagadják, mert nem létezőnek tartják mindazt, aminek létét nem tudják bizonyítani. Szerintük tehát a hittan-tanítást is joggal küszöbölték ki. A magyarországi szabadkőművesség nem a téves logika tételeivel operál — hanem azzal a hazugsággal, hogy a különböző felekezetű tanulókat a hittanok szétválasztják. Annál is inkább hirdetik ezt, mert méginkább hazudják, hogy a hitoktatók, egyenesen *egymás megvetésére* uszítják tanítványaikat.

A Progressio 2-ik száma (1911. február 1.) szerint, a Kassa keletén dolgozó *Resurrexit* páholy *díszmunkáján* 1910. december 10-én tartotta dr. Maléter István az

ünnepi beszédet, amely szerint oda nyilatkozott, hogy: «A különféle vallásfelekezetek híveit kegyeskedő és mézédes szavú pásztoraik értelmetlen barmokként uszítják egymás ellen, persze a szeretet nevében». Majd mégegyszer mondja, hogy: «. . . tiltakoznia kell az ellen (tudniillik a szabadkőművességnek), hogy a különféle vallások hívőit lelkiismeretlen, rosszhiszemű s híveik elbutításából élősködő ((pásztoraik) egymás ellen uszítják)». Azzal persze nem törődik dr. Maléter István, hogy a súlyos vádat és gyanúsítást, amellyel a papságot illette — egy szemernyi adattal sem tudja támogatni. Ilyen durva a szabadkőművesség *methodusa*; ilyen szunnyadó a lelkiismerete ... és ilyen szabad a gondolata ... Az utóbbi már az igazságtól is teljesen függetlenítette magát. . . szabad . . . egészen szabad . . . Akik nem a «gyűlölködésre» és «szétválasztásra» hivatkoznak, amikor a vallásoktatás kiküszöbölését sürgetik, azok a «műveltség» nevében követelik ezt, azonosítván a «műveltséggel»: «a felekezeti kizárását iskoláinkból». Íme, a Kelet 13. száma (1910.) közli a Széchényi-páholy főmesterének a páholyban mondott azon nyilatkozatát, hogy: «a magyar szabadkőművesség képviseli demokráciánkat. Ez követeli népünk *művelését*, azaz minden felekezeti kizárásával az iskolák államosítását. . .» Cseppet sem csodálkozhatunk rajta ilyen körülmények közt, ha a szabadkőművesek komoly pedagógiai szaklapokba is becsempészik hasonló eszméiket. A polgári iskolai tanárok közlönye írta nemrégiben, hogy «az iskoláinkban dívó vallásoktatás kultúraellenes; a haladó korszellem érvényesülésének

kerékkötője, az igazi élet és emberi ideál megvalósulásának akadálya».

Ilyen viszonyok mellett jogos aggodalommal töltheti el a magyar társadalmat az a körülmény, hogy egyes páholyok mint *iskolafenntartók is szerepelnek*, hogy helyenként úgy az ifjúság, valamint a felnőttek oktatását is szabadkőműves páholyok irányítják és vezetik. A Dél 5. száma írja (1911. március 15.) a szolnoki *Alföld* nevű páholyról, hogy «*a nép lelki világának szabadkőművesi szellemmel való telítését a páholy által fenntartott polgári iskola, valamint a felnőttek oktatásával szolgálják*). Majd azt mondja, hogy «teljesítik a testvérek szabadkőművesi kötelességüket... a *munkásgimnáziumban* való oktatással, *melyeket a páholy szervezetű*. Ép úgy referál a Kelet 14-ik száma (1910. november 1.) a szegedi munkásgimnáziumról is, amelyet a «Tisza-páholy tagjai kezdeményeztek». A Dél 5-ik száma (1911.) is arról szól, hogy a soproni «Széchényi-páholy... munkálkodásának eredményeként a múlt év végén alapított munkásgimnázium sikeresen működik . . .» Nem hiába írta hát a Kelet 2-ik száma (1911. február 1.), hogy «egyaránt törekednünk kell a felnőttek és a gyermekek nevelésének irányítására . . .»

A szabadkőművesség kétféle utón gondoskodik róla, hogy nemzetrontó eszméit érvényre juttassa. Egyik rejtek-útjuk az, amelyen nem áll «zsandár a szabadkőműves tanító háta mögött»; taníthat hát, «amit akar»; megfertőzheti a gyermek lelkét, amennyire ez lelkiismeretlenségéből csak telik. «*Károsnak*», «*üresnek*» tarthatja azon tantervet és azon iskolai szabályzatokat, amelyek-

nek betartására hivatali esküt tesz. «*Gyilkoló hazaffyságnak*» tarthatja azt a hazafiságot, amelyen atyáink, a haza hű polgáiraivá nevelődtek. Fiainkat már olyan hazafiságban akarják nevelni, amely nemcsak «idegen» és «megbotránkoztató», de «ellentétes» is a józan társadalmi felfogással.

Másik rejtekútjuk, amelyen «a *népet*», a felnőtteket akarják romboló irányzatuknak megnyerni: az, az általuk alakított munkásgimnáziumokon, a szabad iskolákon stb. vezet keresztül. A Galilei-páholy körlevele szerint (Kelet. 13. sz. 1910.) például: «A világosság terjesztésének egyik legfontosabb műhelye a Társadalomtudományok Szabad Iskolája, mely évek óta végzi. . . az egyetlen igazán szabadkőművesi munkát...»

Vajjon megállítja-e idejekorán a vallásos magyar társadalom a vakondok hadat? . . .

Szabadkőművesség a középiskolai tanárság körében.

A középiskolai tanárság munkája par excellence nemzeti munka. Ennek a munkának a minőségétől függ a jövő nemzedék milyensége. Életszükséglete a magyar nemzetnek, hogy a jövő nemzedék megrendíthetetlen legyen a hazafias és vallásos érzésben. Igenis, a nemzet életszükséglete, hogy a jövő nemzedék lángoló lelkesedéssel, rajongó szeretettel tisztelje nemzeti múltunkat. Életszükséglete a nemzetnek, hogy ifjait olyan férfiak neveljék, kiknek lelkét a nemzeti érzés, a vallásos érzés át-meg átjárja. Az a körülmény hát, hogy a magyar

középiskolai ifjúságot milyen világfelfogású tanárok tanítják, avagy hogy milyen szellemben akarják tanítani, nem lehet közömbös a magyar társadalomra. Nem lehet közömbös, hogy a magyar tanár rajongó szeretettel tárgyalja-e történelmünknek egy-egy ősi vérrrel megszentelt fejezetét, avagy lelketlenül a hazugság, a mese bélyegét sűti rá. Nem lehet közömbös a magyar nemzetre, hogy a magyar tanár történelmi életünk dicső múltjára irányítja-e a magyar ifjú megértő, komoly tekintetét, avagy odafordítja-e azon jövő felé, amelyet a nemzeti és vallásos érzés híjján szűkölködő szabadkőműves világfelfogás akar a nemzetre zúdítani. . .

A magyar tanárság egy «radikális» csoportjában olyan irányzat kezd mindjobban lábrakapni, amellyel a magyar közvélemény sohasem azonosíthatja magát. Ez a radikális csoport irányítani és befolyásolni kezdi a magyar tanárságnak *túlnyomó jóhiszemű részét*. De abban a pillanatban, amelyben ezt a körülményt megcáfolhatlan adatok, hivatalos jellegű iratok és jegyzőkönyvek alapján bizonyítani tudjuk, abban a pillanatban ez az ügy, közüggé válik — és megítélése a magyar közvélemény elé tartozik.

Egy évnél régibb időben, a «valláserkölcs», a «múlt, a hagyomány, a tradíciók» feltétlen tisztelete sohasem került szóba a Budapesti Tanári Kör ülésein. Egy évnél régibb időben, a legfontosabb pedagógiai probléma sem vonzott 10-15 tanárnál többet a felolvasó asztal köré. Egy rövid évvel ezelőtt azonban azon a gyűlésen, amelyen a Katholikus Tanáregyesület tiszteletreméltó elnökét támadták, látható elfogultsággal, szűknek bizonyul-

tak a kör helyiségének falai. A középiskolai tanárok közlönye is csak legújabb idő óta támadja mindazt, amit a szabadkőműves napilap, a Világ¹ is napról-napra támad. A Katholikus Tanáregyesület folyó évi február hó elsején tartott ülésén, e sorok írója, hazafias szempontból konstatálta a tanárság *egy részének* irányváltását. Konkrét adatok alapján pedig (amelyek közül nem egy, több intézetben, tanári értekezleteken képezte megbeszélés tárgyát) bizonyította, hogy az irányváltás gyökerei a szabadkőművességben rejlenek. A tiszta hazafias szándékot, a szomorú tények objektív mérlegelését, csakhamar, a debreceni tanári kör ülésén, minden igazságérzet híján szükölködő, támadás követte. Az Országos Középiskolai Tanáregyesület legutóbbi közgyűlésén pedig (1911. július első napjain), maga az egyesület titkára beszélt — nyilvánvalóan előadásomra célozván — a felekezetiséggel «szemben álló vagy *mesterségesen* szembeállított, *állítólag* az iskolában is meglevő, működő és *állítólag veszedelmes* irányzatról: az úgynevezett *szabadgondolkodók* vagy *szabadkőművesek* csoportjáról is». Érdekes és a viszonyokra fölülte jellemző, hogy a titkár úr, a kérdésben való bevallott teljes tájékozatlansága mellett is, titkári székéből támadja «a kongregációs tanárokat», de egyidejűleg bántó és nem illő kétkedéssel fogadja mindazt, amit kétségbevonhatlan *adatok alapján*, egyedül és kizárólag a magyar

¹ Úgy látszik, a Világ lett a tanárok közlönyének előhírnöke, szócsöve. *Hivatalos jellegű, iratok*, amelyekről csak a legszűkebb vezetőség tudhat, napokkal előbb jutnak a Világ szerkesztőségébe, *mint ahogyan hivatalosan napvilágot látnak*.

iskola és a jövő nemzedék javát tekintve, *a legbecsülete-
sebb önzetlen szándékkal*, a szabadkőműves tanárok akna-
munkájáról feltártunk. Nos, a titkár úr bevallott
«magánvéleményére» nem sok súlyt helyezünk; ámbár
szokatlan jelenség: titkári jelentésekben magánvéle-
ményekkel, egyik vagy másik irányban hangulatot kel-
teni. A titkár úr beszélhet ezentúl is «mesterséges szembe-
állításról», «állítólagos . . . veszedelmes irányzatról. . .»,
mi azonban, tekintve azt a tényt, hogy a középiskola
ügye elsőrangú közügy, nem hozzája, hanem az egész
magyar társadalomhoz, az összes magyar szülőkhöz, a
magyar sajtónak a szabadkőművességtől mentes részé-
hez, az illetékes körökhöz fordulunk felvilágosításunkkal.
A Kelet 12. száma (1910. szept.), a Könyves Kálmán-
páholynak szeptember 27-én tartott munkájáról számol
be, amelyen *Balassa József* főmester testvér (különben
pedig budapesti állami főgimnáziumi tanár, *az Országos
Középiskolai Tanáregyesület választmányi tagja*, meg-
jelölte az utat, amelyen a szabadkőművességnek halad-
nia kell. . . Majd azt mondja a Kelet, hogy utána egy
meg nem nevezett testvér¹ számolt be a júniusi tanári
kongresszus testvértagjainak *külön* összejöveteléről.
«Az előadó elénk varázsolta azt a pár elszánt testvért,
kik . . . külön összejöttek s azt a javaslatot juttatták
előadónk által hozzánk, hogy ajánlatos volna, ha a
*testvér középiskolai tanárok évenként legalább egyszer össze-
jönnének itt Budapesten*. Hatásos előadása után Somogyi

¹ Amióta a szabadkőműveseket névszerint támadják, azóta a szabadkőműves iratok a név kiírását csak külön engedély alapján eszközölhetik.

testvér újra felhívta figyelmünket a magyarországi tanítók szabad egyesületére s szeretettel hívta az egyesületbe ... a középiskolai kartársakat». Ebből az idézetből arról győződünk meg, hogy: az első tanári kongresszus idején *mindössze* csak «pár elszánt» középiskolai tanár-testvér volt a szabadkőműves szövetségben, akik az első kongresszus idején *külön* összejöttek, akik azt az eszmét pendítették meg, hogy kívánatos volna, miszerint a szabadkőműves tanárok évenként egyszer összejönnének.

A szabadkőművesség, a céljainak megfelelő helyes eszmét azonnal megvalósítja.¹ Íme, a Kelet 4. száma (1911.) a Könyves Kálmán-páholy évi jelentése alapján már arról számol be, hogy: «Előadást tartott még *Samu István*² testvér a tanár-testvérek nagyváradai *értekezletéről*». Nyilvánvaló tehát, hogy a szabadkőműves tanár-testvérek az Országos Tanáregyesületnek utolsóelőtti közgyűlésével párhuzamosan, titokban és külön már értekezletet tartottak. Nagyon kérjük hát *Négyesy László* egyetemi tanár urat, az Országos Középiskolai Tanáregyesület igen tisztelt elnökét, hogy a tanáregyesületek működési körének megvitatására, a «*szabadkőműves tanáregyesületet*») is hívja meg — elsősorban ezt. A többi egyesület amúgyis a magyar eszményiség szolgálatában áll, az ő helyes irányú működésükben nincsen szükség semmiféle elhatárolásra.

A fentiek után közel fekszik a gondolat, hogy azt higyjük, hogy a szabadkőműves tanárok az

¹ Nagy erő rejlik ebben a körülményben I

² Budapesti állami főgimnáziumi tanár, az *Országos Középiskolai Tanáregyesület választmányi tagja*.

O. K. T. nyilvános közgyűléseivel párhuzamosan és titokban tartott értekezleteiket] I immár rendszerezítették; hogy ámbár leplezetten, de mégis *irányítják és befolyásolják az Országos Tanáregyesület tárgyalásait*. Íme, a feltevésünket kézzelfoghatóan bizonyító adatok:

A Kelet 2. száma (1911. febr. 1.) a Resurrexit-páholy évi jelentése nyomán közli a következőket: «Az ifjúság részére való *szabadkőműves folyóiratot* és könyvtárt — véleményünk szerint — tanító és tanár-testvéreink közreműködése valósíthatja meg a legsikeresebben, azért a László Király-páholyt fölkértük, hogy az *Országos Tanáregyesület* nyári közgyűlésével kapcsolatosan rendezett munkáján vegye *kalapács alá* az ügyet.» És ugyan mi történt az *Országos Középiskolai Tanáregyesület* legutolsó közgyűlésén? Egyszerűen az, hogy a közgyűlés elfogadta azt az indítványt, amely szerint az egyesület 1912-re «*minden szélső irányzattól tartózkodva*»¹ ifjúsági lapot indít.

Hogy a tanári közgyűlésekkel párhuzamosan tartott *titkos szabadkőműves tanári értekezletek* előkészítői *a jóhiszemű és mit sem sejtő* közgyűléseknek és egyetemleges tárgyalásoknak, ez a körülmény a következő tényekből következtethető:

A szabadkőművesek a *középiskolai tanulók számára* tervezett *szabadkőműves szellemű* ifjúsági lap ügyét előbb tárgyalták közös páholyüléseken, mint ahogyan a jóhiszemű többség a tanári közgyűlésen hallott róla.

¹ Az indítványból vett idézetből, itt lóg ki — a lóláb!

A szabadkőművesek 1910. január 25-én tárgyalták közös páholyülésen az ügyet és azóta is igen sokszor. Tanakodott rajta majdnem valamennyi páholy. A tanári közgyűlésen azonban *a túlnyomóan jóhiszemű tanárságnak*, csak 1911. július első napjain táalta fel a kérdést, kétség kívül tetszetős formában, *Endrei Ákos*, a *Berzsenyipáholy* tagja, *kiérdemesült főmestere*, különben aktiv budapesti állami főgimnáziumi tanár, az *Országos Középiskolai Tanáregyesület választmányi tagja*.

És íme, milyen érdekes ez az ügy, folytatásában is.

A Kelet 7. száma (1911. május 5.) írja, hogy: «Ugyanakkor indítványozza,¹ hogy az ifjúság részére lapot indítsunk, mely ellensúlyozza a klerikális lapok befolyását», «... a vitában . . . *dr. Nádai Pál* testvér a Prométheusz-páholy részéről vett részt». így szól a hivatalos jellegű *Kelet*.

Az *Országos Középiskolai Tanár egyesületi Közlöny* (1911. szeptember 28.) pedig közli az 1911. július 3-án tartott választmányi ülés jegyzőkönyvét, amely szerint *Endrei Ákos* indítványa után *határozatba* ment, hogy *Endrei* mellett, ugyanaz a *dr. Nádai Pál* is helyet foglal az ifjúsági lapot előkészítő-bizottságban, aki a középiskolai ifjúsági lap megalakítása körül folyó vitában, megelőzőleg a *titkos páholyban szorgoskodott*, aki budapesti állami főgimnáziumi tanár és *az Országos Középiskolai Tanáregyesület választmányi tagja*. Ugyan ki lesz ezek után is annyira hiszékeny, hogy higgye,

¹ Egy meg nem nevezett testvér.

miszerint a középiskolai szabadkőműves ifjúsági lap gondolata a tanárságnak túlnyomó részében fogamzott meg?

Az előrebocsájtottak alapján, joggal következtethetünk arra, hogy az O. K. T. legutóbbi közgyűlése alaposan felült a bizonyára markába nevető szabadkőművességnek.

De menjünk tovább.

A közös tanítói és szülői értekezletek ügyét előbb tárgyalták a páholyokban (Kelet, 12. sz. 1910. szept.) mint ahogyan a *Budapesti Tanári Kör* egyik ülésén (1910. november 13.) az eszmét egy *szabadkőműves tanár*, az *országos egyesület választmányi tagja*, dr. Balassa József, felvetette.

Más egyéb, hasonló ügyet részletesebben nem is említünk meg, ámbár «a liberális tanárok és tanítók egyesülése», a hittanárok ügye is hasonló ügy. (Kelet, 7. sz. 1911; Kelet, 17. sz. 1910. dec. 20.) Az első eszme megpendítőjét a Kelet nem említi. A második ügy szereplője *Dénes Lajos, szabadkőműves testvér*.

A «Huszadik Század»¹ (1911. február) nyomán sajnálattal kell leszögeznünk azt a tényt is, hogy a már említett Balassa József tanár szerint, *Dénes Lajos* testvér, az *Országos Tanáregyesület választmányi tagja*, a *Társadalom-tudományi Társaságban*² tartott előadásában kijelentette, hogy: «*feleslegesnek tartja a történet*

¹ A Kelet 2. sz. 1910. szerint nevezett folyóirat munkája: «szabadkőműves munka».

² «Vezetői . . . nagyrészt tagjai szövetségünknek» — írja a Kelet 2. száma, 1910. február 1.

tanítását». Ezt a kijelentést pedagógiai bűnnek tartom, különösen, ha figyelembe veszem, hogy *a magyar irodalom tanára* mond ilyet! és főleg, ha figyelembe veszem, hogy ez a magyar tanár *Anker-köz 4. alatt* tartotta előadását. Különben *nyílt színen*, a Budapesti Tanári Kör *formális ülésén* mondotta *Dénes*, hogy: «mindenki tudja róla, hogy ő nem a múlt, a hagyományok és tradíciók embere». Elhisszük neki. De hát hogyan ülhet, ilyen felfogás mellett, több társával egyetemben¹ a *magyar* tanárság irányítására hivatott egyesületi választmányban?

Tisztelem a nevezett uraknak személyét és egyéniségét, de elveikkel össze nem egyeztethetőnek tartom azt a díszes állást, melyet betöltenek és amely elvégre bizalmi állás.

A legközelebbi jövő fogja megmutatni, hogy a magyar tanárságnak igen tekintélyes része osztozik-e véleményemben? Én, pályámnak, a magyar ifjúságnak őszinte szeretetéből és magyar érzéseimből kifolyólag, megmondtam legjobb és legmegfontoltabb meggyőződésemet. Erősen bízom benne, hogy hamarosan, igen sokan leszünk, *magyar tanárok*, akik eddig csak legfeljebb rosszalólag *hallgattunk*, de ezentúl így *beszélünk!* *Az Országos Középiszkolai Tanáregyesület választmánya-*

¹ Hangsúlyozzuk, hogy a *megnevezett* és *szabadkőműveseknek* *mondott* tanárokon kívül, *senkire* sem gondolunk. Jelezzük azonban, hogy a *szabadkőműves tanárok* és tanítók listáját publikálni szándékozunk. Hadd lássa a magyar társadalom, hogy hány tanár és tanító áll a destruktív *szabadkőművesség* szolgálatában.

ban, a magyar tanárság irányításában, csak nyílt szívű, nyílt tekintetű, olyan magyar tanárok vehetnek részt, akik pedagógiai elveiket nem a titkos szabadkőműves odvakban sütik-főzik, akik a magyar tanárok közt nem a destruktív szabadkőművesség ügynöki szerepét töltik be, hanem egyedül azt, amely a magyar tanárhoz méltó...

Már valóban sok, túlságosan sok, amit részint a B. T. Körben, részint az Orsz. K. T.-ben vaskosan művelnek a szabadkőművesek és a «radikális szabadgondolkodók». Az utolsó közgyűlés óta is (1911. július) meggyőződünk róla, levelekből, de a személyes érintkezés révén is, hogy a magyar tanárság, a magyar tanügy érdekét tekintve, megelégette már a szabadkőműves és szabadgondolkodó pedagógusok grasszálását, úgy az országos egyesületben, mint itt-ott a körökben, a közlönyben, valamint egyebütt is. ..Szervezkedünk kell! és a szervezkedést *mindnyájunknak már most* meg kell kezdenünk. Számítunk tehát a kongreganista tanárookra is, akik eddigi csatározásainkban nem mindnyájan küzdöttek velünk. Ne gondoljunk semmi másra, mint egyedül arra, hogy *a magyar tanügyet megmentjük a szabadkőműves befolyás alól.*

Mindnyájunknak, akik külön-külön kevesen vagyunk, bent van helyünk az országos egyesületben, ahol momentán nem pedagogizálnunk kell, hanem harcolnunk a szabadkőművesség nemzetbomlasztó szelleme ellen. Ha hazafias elveink tisztaságával és parancsoló erejével nem diadalmaskodunk rajtuk, úgy, a kedvezőtlen harc után, nem is lehet többé helyünk bent... De csakis a siker-

telen harc *után!* A harcot tehát feltétlenül vívjuk meg *Szegeden* júliusban, esetleg előbb is, egy rendkívüli közgyűlés keretén belül *Budapesten*.

Fogjunk össze mindannyian, magyar és konzervatív tanárok! — mi, akik *azon történelmi úton* akarjuk a *haladás* eszméjét szolgálni, amelyen már őseink is, Istenbe és a magyarság jövőjébe vetett rendíthetetlen bizalommal haladtak . . .

A Budapesti Hírlapban olvastam mostanában, «Kutatás Árpád sírja körül» cím alatt, hogy két lelkes magyar ember felásta az ősrégi *magna via-t*. «Az út külseje — írja a B. H. — szakasztottan olyan, mintha a «Magyarok bejövetele» körképének egyik festett útja elevenedett volna meg szemünk előtt. És nem kell hozzá különösebb képzelőtehetség, hogy megjelenjenek lelkiszemünk előtt a kiásott részleten azok a búcsújáró ősmagyarok, akik évszázadokon át ezen az úton haladtak kedves búcsúshelyükre, Alba Mariára. Megjelenteti képzeletünk mindazokat a történelmi eseményeket, amelyeknek a most felszínre került kövek szemtanúi lehettek. Talán Árpád hada maga is pihent e kőpárkányon. Hiszen ott a hegyek alján, berkekben, olyan hús pihe-nés eshetett. De látott ez az út szomorúbb képeket is. Látta a mohácsi vészből futó magyar hadat, látta a törökök hordáit, látta a budai fölmentő sereget s látta végül Rákóczi fényes kurucait. Hires, nevezetes útja ez a magyar históriának.»

Majd jön a tragikus fordulat a B. H. szerint, hogy a *magna via-n* most a *Grün Samu* parcellája áll, amely-

nek boldog tulajdonosa «az utat beszélő» nagy köveket beépítette háza fundamentumába.

Ne haragudjék meg reánk *Grün Samu*, ha az ő esetéhez hasonlítjuk a magyarországi szabadkőműves-ség mesterkedéseit. Rögtön meg is korrigáljuk a dolgot azon kijelentésünkkel, hogy amit Grün Samu *öntudatlanul* vitt véghez azokkal a történelmi jelentőségű kövekkel. . . , *azt tudatosan* viszik véghez a Grün Samu szabadkőműves faj rokonai. . .

Egyszerűen beépítik minden történelmi érzék, a múltnak minden tisztelete, minden megbecsülése nélkül a régi, nagy történelmi köveket «házuk fundamentumába» és azután büszkén, pökhendi módon mondják, hogy itt, ezen a portán ők az «új magyar» urak Hogy a sajtót, a kereskedelmet, iskoláinkat és főiskoláinkat már-már abszolút többségben dominálják . . . ez nem elég nekik. A tanárra, a katonára, a szülőre és a gyermekre . . . , mindenkire rá akarják erőszakolni a sajtó révén, a szabad iskolák révén, destruktív egyesületeik révén, hazafiatlan hazafiságukat, istentelen vallásukat, azok, akik a francia Nagyorienssel «testvéri viszonyt» tartanak fenn.

Ne engedjük meg hát, legalább mi magyar tanárok, hogy a magyar pedagógiának *nemzeti jelentőségű útjain* a szabadkőműves Grün Samuk *tudatosan* üssenek tanyát.

*

És ezek után térjünk ismét át az adatok elősorolására. Megdöbbenően hatott ránk, akik fültanúi voltunk a B. T. Kör azon ülésén, amikor iskolaügyi szabályzataink szellemével teljesen ellentétben, az egyik

választmányi tag, *Ady Lajos*, azt a kijelentést tette, hogy ők, t. i. a *radikális tanárok* is szeretik a hazát, de másképen, mint mi, konzervatív tanárok; hogy «ők is hívei az erkölcsnek, de annak, *amely előtt nem áll semmiféle jelző*». Nyílt színen, formális ülésen, *minden elnöki észrevétel nélkül*,¹ hangzottak el az említett szavak, amelyek a *valláserkölcsei* állásponttal, pedagógiánk alapelveivel merőben ellentétes álláspontot jelentenek. Pedig gróf *Zichy János* szavai szerint: «föltétlenül megkívánja, hogy az iskolát a *valláserkölcsei érzés és a hazafias szellem* hassa át». Mindegy ez a radikálisoknak. A B. T. Kör az ő portájuk már, rajta ők, a radikálisok az urak. . .

No, és vajjon mi történik *bent az iskolában*? Ez kétségkívül még súlyosabb kérdés, mint az, hogy valóságosak-e a radikális tanárok. Ámbár a magyar társadalom felemelhetné aggódó szavát aziránt, hogy vajjon azok, akik a B. T. Kör ülésein a *valláserkölcseknek* nem barátjai, barátjai-e *bent az iskolában* annak a pedagógiai alapelveknek, amely szerint, a nevelésnek valláserkölcsei alapon kell nyugodnia? De hagyjuk ezt most. Nézzük meg, *mi készül a szabadkőművesség részéről bent az iskola falai közt*?

A Kelet 4. száma szerint (1911. március 10.): «november 29-én a Galilei-páhollyal a szabad tanítás országos szervezése», «december 30-án a Könyves Kálmán-páhollyal a *tanítók és tanárok szervezése* ügyében tartottunk egy-egy közös munkát» (t. i. a Martinovics-

¹ A B. T. Kör elnöke *Gál Mózes*.

páholy). A szabadgondolkodók legradikálisabb hetilapja, az *Úttörő* is azt írja, hogy: *egyesek a tanárságot titokban szervezik*), új szellem járja át a tanárságnak ezt a részét. «A régiség, a történelem *előadása* a történelmi materializmus világitása mellett módosul a világgosság terjesztőjévé. Elhatározott szándéka a vezetőknél, társaikat arra nevelni, *hogy rávilágítsanak az iskolában (!) a történelem gonosz hazugságaira*, a . . . nacionalista hazug jelszavakra.» «Egy középiskolai tanár írja, ugyancsak az *Úttörőben*, hogy a tanároknak «... az elkeseredés elolvastotta az *örökölt hagyományokat*». A tanári testületet lomhává és merevvé tette «... a *rákényszerített hagyományok hirdetése*». . .

Az előbbi fejezetben szóvá tettük Somogyi Béla lesvérnek azon páholybeli kijelentését, hogy zsandárt úgyszem állíthatni minden tanár háta mögé, «a tanárok és tanítók ... olyan szellemben taníthatnak» hát «az iskolában, amilyenben akarnak». (Kelet, 13. sz. 1910.) Nos, nemcsak Somogyi testvér vall ilyen szellemes és lelkiismeretes nézeteket. A Kelet 2. száma szerint, (1910. február 1.) «Balassa József testvér» is (az országos egyesület *választmányi tagja*), azt mondotta a Minerva és László Király páholyok együttes munkáján (1910. január 25.), hogy «mint tanárember állíthatja, hogy a tanításnál a tanterv másodrangú dolog A *tanítás szelleme nem a tantervtől és nem a tankönyvektől, hanem a tanártól függ s ebbe senki sem avatkozik bele*. A tanítás szellemére csak az lesz jótékony hatással, ha a tanárokat nyerjük meg a szövetségnek». Íme, a tanár munkájába «senki sem avatkozik bele». . . szabad a vásár

hát az iskolában a szabadkőműves tanár számára . . . Ugyan mit szól ehhez a páholybeli pedagógiai erkölcs-höz, a tanárságnak józan része, különösen, ha meg-gondolja, hogy a finom pedagógiai elv szerzője bent ül az országos egyesület választmányában?

Ezek után már csak azokat a megbotránkoztató adatokat sorakoztatjuk egymás mellé, amelyek két-ségbevonhatlanul igazolják, hogy a szabadkőműves tanárok már ott tartanak, hogy megbeszélik, hogy a középiskola egyes tantárgyainak keretén belül, hogyan férközhetnek eszméikkel a tanulóifjúsághoz. A Kelet 7-ik száma (1911. május 5.) írja a következőket: «A Deák Ferenc-páholy folyó évi április havának munkáit nagy-részt a tanügy körébe vágó előadások foglalták le. Egyik előadás Volenszky Gyula¹ helyettes főmester szerzőségét vallja..... «A rákövetkező héten két testvérünk fejtegette a szabadkőművesség és közép-iskola viszonyát egymáshoz. Egyik testvérünk abból indult ki, hogyan lehetne a szabadkőműves eszméket, amelyek tudvalevőleg a felvilágosultságnak és liberaliz-musnak eszméi, a mai tanterv keretében megvalósítani. Oda konkludál, hogy az «utasítások» keretében ezt bizonyos mértékig meg lehet tenni. . . .» «Majd áttér arra, *hogyan tanítson a tanár a már meglévő tanterv ke-retei között, és tantárgyak szerint mutatja ki, hogy mit tehet eszméink érdekében*». «Végül indítványt terjeszt a páholy elé: *A Deák Ferenc-páholy kívánatosnak tartja, hogy a szabadkőműves tanártestvérek együttesen foglalkozzanak*

¹ Budapesti tanár.

azzal a kérdéssel, hogyan lehetne a mai tanterv keretén belül a szabadkőműves eszméket a középiskola egyes tárgyainak tanításában érvényesíteni (. . .)

Itt tehát abban a kérdésben, hogy a szabadkőműves tanárság a destruktív szabadkőműves eszméket egyenesen a középiskolába akarja bevinni — semmi vitának, semmiféle disputának helye nincs. Ha van hozzá lelkiismeretük, úgy legyen bennünk annyi gondosság és erő, hogy a mai nevelési elvekkel homlok-egyenest ellenkező elveiket tüzzel-vassal irtsuk mindenütt, ahol csak jelentkeznek.¹ *Kifelé a szabadkőművességgel az iskolából!*

Franciaországban, a mai elszomorító szabadkőművesállapotok mellett is, százával teremnek az «*Association des pères de familles*» nevű egyesületek. Jobb érzésű apák gyűlnek ezekben egybe, akik megkövetelik a tanítóktól, hogy tanítói munkájuk teljesítése közben az istentelenség terjesztésére ne ragadtassák magukat. Igen gyakran esett meg, hogy a vallásellenes tankönyveket vallásosán nevelt gyermekek máglyára rakva elégették . . . Csakhogy mégis úgy áll a dolog, hogy a franciák, egyesületeikkel — éppen csak néhány évtizeddel késték el.

Ha jóval 1881² előtt alakították volna meg ezeket az egyesületeket, úgy ma Franciaországban bizonyára nem tartanának a szabadkőművesek ott, ahol

¹Lásd az utolsóelőtti fejezet idevágó részét is (139. old.).

² Ekkor nyerte a francia vallástalan iskola első szervezetét.

tényleg tartanak. Vajjon nem kellene-e nálunk is — leg-
alább Budapesten, *most* és nem megkésve! — ilyen egye-
sületeket szervezni? Foglalkozhatnánk a gondolat-
tal.. .

A magyar ifjúság nevelésének kérdése — a les-
ben álló szabadkőművességgel szemben — éberségre és
körültekintésre inti a magyar társadalmat! . . .

A szabadkőművesség és a főiskolai ifjúság.

Láttuk, hogy a szabadkőművesség szerint a tanító-
nak az elemi iskolai tanulót a «szabad eszmék kapujáig
el kell vezetni, hogy ismerje meg a bejáratát s az onnan
rávillanó fény varázsát érezze meg». A középiskolai ifjú-
ság szellemére a szabadkőművesség már határozottan
és céltudatosan hatni akar... A kellően előkészített és
megnyert főiskolai hallgatót ellenben, már kész prédának
tekintik ...,¹ hiszen ők maholnap szerteséjjel az ország-
ban, fontos pozíciókban, aktív katonái lehetnek a szabad-
kőműves néprontásnak.

A páholyok közös munkáján tartott egyik
előadás² (Kelet, 3. sz. 1911. február 20.) így világítja
meg azon okokat, amelyek a főiskolai ifjúságnak
szabadkőműves szellemben való nevelését szükségessé
teszik:

¹ A tapasztalás azt mutatja, hogy az érettségit tett tanulók
zsidó része, túlnyomólag, bármilyen gondos iskolai nevelés mel-
lett is, azonnal a Galilei-kör hívének szegődik.

² A «Szövetségünk és a főiskolai ifjúság» című. (1911.
febr. 17.)

«Válogatás nélkül kunyhóban és kastélyban, kórházban és iskolában, a pulpitusról és a gyóntatószékből, faji gyűlölet predikálásával, rémképek vagy csodák rebesgetésével, a tudomány meghamisításával (!) igyekeznek behálózni gyermeket és aggot. . .» — persze a klerikálisok. A klerikalizmus teljes erejével vetette magát rá «a főiskolákra, hogy egyrészt meggátolja a nyugat tudományos tételeinek beáramlását», (!) másrészt »*meghamisított, áltantételekkel* tömje teli a középiskolákban kifejtett működése által előkészített ifjúságot...» A kificamodott agyú szabadkőművesség így okozkodik tovább: «De ezek a túlkapások végre felébresztették a . . . szabadkőművességet». E túlkapások ellen alakították meg a Galilei-kört, «. . . hogy a . . . *főiskolai szabadgondolkodó ifjúságot* egy táborba». . . gyűjtse. Majd örömmel jelenti a Kelet, hogy a Galilei-kör ezernél több tagot számlál.¹ «. . . Nem kell tartanunk a harcos szabadkőművesség elfogytától, mert ha elernyedünk, ők lépnek helyünkbe . . .» «... a szabadkőművesség a Galilei-kört a szentély előcsarnokává, a kőművesség előiskolájává fogja kiépíteni...»

Hasonló értelemben beszéltek a Galilei-körrel az Alföld-páholynak 1911. febr. 23-án tartott munkáján is (Kelet, 4. sz. 1911. márc. 10.). K. E. testvér előadó szerint: «... nincs intézmény, mely jobban megfelelné a szabadkőművesség *magasztos* eszméinek és céljainak, mint épen a Galilei-kör.» «. . . *méltán nézhetünk telve reménnyel az Új Magyarország jövőző oszlopai elé.*»

¹ Jelenleg már sokkal több a Galilei-kör tagszáma.

A Galilei-kör «hivatva van a magyar értelmiségnek olyan harcosokat nevelni, kik eszméinknek oszlopai és zászlóvivői lesznek majdan a jövőben». Hasonló értelem-
ben beszélt a Galilei-körről Pfeifer Ignác, a Comenius-
páholy főmestere is, 15 fővárosi páholy együttes ülésén.
Szerinte a Galilei-kör feladata az, hogy: «a magyar társa-
dalmat abban az irányban segítse átalakítani, amelyben
a szabadkőművesség igyekszik átalakítani a . . . sajnos,
nagyon szomorú irányba, a klerikalizmus karjai közé
tévedt magyar társadalmat». (Kelet, 1910. október.)
Nagyfontosságú a következő idézet is (Kelet, 1911.
febr. 20.): «Dr. Veres Ármin testvér részletesen ismer-
tette a Galilei-kör fejlődését és működését. . . Rámuta-
tott arra a felvilágosító munkásságra is, amelyet a
középiszkolai ifjúság és a munkásság körében kifejt». Csakis ilyen körülmények közt lehetséges, hogy minden
gondos tanítás mellett is, egészen megszokott jelenség,
hogy egyik-másik megfertőzött középiszkolai tanuló,
dolgozatában, történelmi és irodalmi nagyjainkat a
szabadkőművesség szellemében lekicsinyli.

Hogy a Galilei-kör szabadkőműves intézmény, azt
a Kelet nyomán a Comenius-páholy 1909. évi jelentésé-
ből vett következő idézet bizonyítja: «A Galilei-kört
védelmünkbe vettük és a szabadkőművesség hathatós
pártfogásába ajánlottuk. Nem eredmény nélkül. *Har-
minc* páholy... és pedig: Akác-páholy (Gyöngyös),
Alföld-páholy (Szolnok), Árpád-páholy (Szeged)¹ fo-
gadta szeretettel *erkölcsi és anyagi támogatásába* a Galilei-

¹ Itt a 30 páholy felsorolása következik.

kört. . . törekvésünk, . . . hogy a kör tagjait mellékfoglalkozáshoz, keresethez juttassuk, amire nézve a szükséges teendőket elvégeztük». A Magyarországi Symbolikus Nagypáholy az 1910. évről szóló hivatalos jelentés szerint: a Minerva-páholy «a Petőfi- és Comenius-páhollyal egyetemben főiskolai internátust is alapított».¹ Ez a körülmény is kétségtelenné teszi, hogy a Galilei-kör szabadkőműves intézmény.

De szólaltassuk meg magát a Galilei-kört is.

A kör évente *minden* érettségi vizsgálatot tett diáknak felszólítást küld, amellyel a körbe való belépésre csábítja. A többi közt így ír az ifjaknak: «Az érettségizett diákokhoz. Barátaink! A középiskola, amelyről majd meg fogjátok tudni, hogy nevelésben az uralkodó osztályok és az egyház érdekeit szolgálta . . . *elhallgatta* előttek a modern tudományos kutatás legnagyobb eredményeit. Természeténél fogva kritizáló gondolkozókat *értelmetlen és hazug vallásos tanításaival megrontotta*. Tudásvágyatokat holt és haszontalan «tudományokkal» foglalkoztatta . . .»

A Galilei-kör hivatalos lapját: a «Szabadgondolat»-ot a következő idézettel jellemezzük (1911. 2-ik szám): «Ám ha *taktikai és célszerűségi szempontból* indokolt is a vallás elleni harc kikapcsolása, *nem jelentheti azt, hogy a vallást magát, (!) a dogmákká jegecesített hitelveket, (!) ezeknek az alapján felépülő morált és világfelfogást*

¹ A Világ című szabadkőműves újság egyik szerkesztői üzenete szerint: a «progresszív szellemű internátus a Főiskolai Diákotthon (I. kerület, Villányi-út), amelyet az idén bővítettek».

olyannak tartasuk, amely ellen a küzdelmet felvenni nem szükséges (!) vagy nem érdemes».

Vájjon mondhatja-e ezek után a magyar társadalom is, a túlnyomólag zsidó egyetemi hallgatókból alakult Galilei-körrel azt, amit K. E. testvér az *Alföld*-páholyban mondott róla, hogy: «... méltán nézhetünk telve reménnyel az *Új Magyarország* jövődő oszlopai elé?

A szabadkőművesség és nemzeti történelmünk.

« . . . Meg-megrecseg a múlt, mint a bezúzott tükör», írja a szabadkőművesek napilapja, a *Világ*. (1911. máj. 12.). Nem a «múlt», az egyszerű, a közönséges «múlt» forog itt szóban, hanem a fényes történelmi, a magyar *nemzeti múlt*. Megrugdosták ezt a múltat a szabadkőművesek és nemzeti múltunk megrecseg ... «mint a bezúzott tükör . . .»

Ugyancsak az említett cikk írja, hogy: «Magyarországon most *szép csendben* illesztik be a história masz-szájába azokat az apró, csillogó esemény-mozsákokat, amelyekből az *új Magyarország* freskója alkotódik». Ugyanaz a cikk írja, hogy: «Az új literatúra függetlenítette magát a politika gyámságától és *főlényesen nézhet el a régi, elmúló literatúrán ...»* Szegény, szép magyar múlt! Meg-megrecsesz, «mint a bezúzott tükör ...»

Szegényen, kis batyuval, lerongyolódva jöttek át a magyar határon ... és most gazdagon, pökhendi módon rugdossák a magyar nemzeti múltat. . .

Hogy Apáthy István uram, a kolozsvári egyetem tudós biológus tanára velük rugdossa a magyar múltat, ez a körülmény még fájóbb a magyar embernek. . . A Kelet 4. száma írja (1911. március 10.), hogy a Martinnovics-páholy 1911. február 17-iki munkáján Apáthy István testvér imigyen szólt a magyar történelemről: «A történelem áthághatatlan fejlődési törvények szerint alakul és kényszerítő hatással van a jövőre». Helyes. «Ezeket a törvényeket épen ezért ismerni kell.» Ez is helyes. De az már együgyű beszéd, hogy: «sajnos, ezt (t. i. a jelzett törvényeket) a mai tankönyvek lehetlenné teszik». «Mit tud ma az ifjú a gimnáziumban a mai Magyarországról?» kérdi Apáthy. Majd hozzáteszi: «Ideje, hogy... a magyar *szabadkőművesség kiderítése Magyarországon valódi történelmének*). Idáig tehát *valódi* történelmünk nem volna? Kiváló történészeink *következetesen félrevezették volna a nemzetet?* Jövevény szabadkőművesekre kell talán bízunk a magyar nemzet *valódi* történelmének megállapítását? Megdöbbentő gondolat! Majd így folytatja Apáthy: «Kutassuk a *valóban átélt* történelmet, *azokat az erényeket*, amelyek «a legtöbb embertársra *kellemtelenek*, a mai rendes történetíró szempontjából szürkék, hogy a továbbfejlődés lehetőségeit is szemügyre vehessük és a fejlődés akadályait elháríthassuk. *Ebben nem lehetünk eléggé radikálisak*). «Kívánatosnak tartja, hogy a program¹ és jelesen *annak a történelemírásra vonatkozó része* az egész szabadkőművesség elé kerüljön.» A legcsodálatosabb a dologban az, hogy egy

¹ T. i. a páholyé.

Apáthy izzó magyarsággal beszél például a magyar Társadalomtudományi Egyesület megnyitóján a profán világ előtt, bent a sötét odúban ellenben «*radikális*» módon csepuili le az objektív magyar nemzeti történelmet.

Majd így folytatja a Kelet: «Szende Pál testvér teljesen egyetért Apáthy testvérral és a magyar történelemből vett példákkal igazolja, hogy *mennyire igyekeztek történetíróink eddigelé a magyar történelmi erényeket elhomályosítani és meghamisítani*). Honnét veszi vájjon ez az ember, azt a megdöbbenő vakmerőséget, hogy magyar történetíróinkat azzal vádolja meg, hogy »*igyekeztek ... a magyar történelmi erényeket. . . meghamisítani*»? Valóban vérforraló már, mi mindent mernek tenni és mondani hazánkban a szabadkőművesek!

A Kelet 3. száma arról ír (1911. febr. 20.), hogy a Martinovics-páholyban 1911. február 3-án foglalta el székét Jászi Oszkár testvér, az új főmester.

Székfoglaló beszédének »legérdekesebb része az volt, amelyben eszmeterjesztő munkánk koronájának tartaná azt, ha egy *modern* (!) okos és becsületes magyar történelmet adhatnánk a magyar *polgárság és a nép* kezébe. Oly történelmet, mely ... *a modern szociológiai tudás* fáklyájával rávilágítana a katedrái bornírtság és *a szellemi lakájság arra a sötét vadonjára, melyet magyar történetírásnak nevezünk*».

A Jászi Oszkár főmesteri székfoglaló beszéde teljes szövegében előttünk van. Módunkban áll hát, hogy a magyar társadalommal megismertessük azt a megbotrán-

koztató hazug és hazafiatlan irányt, amelybe a szabadkőművesség erőszakkal belé akarja terelni a magyar történetírást.

Azt mondja Jászi, hogy: «A múlt bizonyos ismeretéből és annak magyarázatából fakadó és a politika által tendenciózusan erősített érzelmeknek *igen nagy hatásuk van a társadalmi cselekvés irányítására*, mely hatás olykor és átmenetileg nagyobb lehet, mint a jelen tényleges és *materiális* szükségletei által fakasztott helyesebb átlátások és érzelmek hatása. Konkrétebben kifejezve, tehát azt hiszem, hogy a mai állapotaink legbehatóbb ismerete mellett sem juthatunk el pontos célkitűzéshez, ha nem ismerjük például a kuruc-labanc törekvések igazi természetét, a vármegye körüli élet szerepét és jelentőségét, a nagybirtokos-osztály megerősödésének tényezőit és a kultúra elmaradottságának okait a múltban. Másrészt azt hiszem, hogy a *progresszív* eszméknek ma már egész más ereje és élanja volna Magyarországon, ha *csupán* a jelen osztály érdekeivel és nemzetiségi ellentéteivel állnánk szemben, *nem pedig a történelmi érzelmek és tradíciók ama szövedékével, melyet állandóan hevít és erősít a meghamisított (l) történelemírás és az oligarchia szolgálatában működő közoktatás*».

Azért kell hát Jászinak, Szende Pálnak és velük a szabadkőművességnek a magyar nemzeti történelem tanítását «meghamisított»-nak, az iskolát az osztályuralom szolgálatában állónak híresztelnie, hogy a diszkreditált nemzeti történelem «*a történelmi érzelmek és tradíciók szövedékével*» ne állja útját a *progresszív* eszmék terjesztésének. Élénken világít rá ez az egész dolog a

magyarországi szabadkőművesség alacsony indulatú aknamunkájára . . .

Az eddiginél sokkalta jellemzőbb, egyben pedig sokkalta felháborítóbb a «főmesteri» beszédnek következő része. Közvetlenül a főnti idézet után mondja Jászi: «Vagyis azt gondolom, hogy ország összes középkori hatalmaival: a hitbizományokkal és a holt kézzel, a gentry-vármegyével és az egész grófi-papi álkultúrával sokkal könnyebben és biztosabban vívhatnók meg a demokrácia harcát, ha magában a *polgárságban és a népben* nem élne egész sereg téveszme (!) és *célszerűtlen* (!!)
érzelem a múltat illetőleg, hogy egészen mások volnának harcunk esélyei, ha a magyar, különösen a polgári közvélemény tisztában volna arisztokráciánk idegen, kalandor és rablólovag múltjával; ha ismerné a nép és a polgárság *ezeréves elnyomatásának* történetét; a fölfelé lakáj és lefelé kegyetlen nemesi politika igaz arculatát; városaink évszázados, keserves küzdelmét a rabló feudalizmussal szemben; a dinasztia és a demokrata elemek gyakori szövetségét a kiskirályok anarchiája ellen; a nemzetiségek ezeréves elnyomatásának történetét, ... a szabadgondolat hosszú és véres martiriumát, melyet újra meg újra szívéen döfött a bécsi reakcióval szövetkezett feudalizmus és klerikalizmus, szóval ha oly nemzedék nőne fel, mely világosan és előítéletek nélkül szemlélné az egyetemes európai történelemnek azt a darabját, mely Magyarországon játszódott le . . .»

Íme, büntetlenül piszkolják a szabadkőművesek arisztokráciánkat. Harcot hirdetnek a nemzeti védelemben csak nemrégiben is bevehetetlennek bizonyult vár-

megyei életnek; a papságnak; közoktatásunk rendszerének és főleg nemzeti történelmünknek. És ugyan miért?

Saját bevallásuk szerint azért, mert nemzeti történelmünk mai igazi tanítása mellett nem nagyon biztatóak *«harci esélyeik»*, továbbá azért, mert nemzeti történelmünk mai tanításának eredményeképpen *az ő destruktív törekvéseiknek meg nem felelő* «egész sereg . . . célszerűtlen érzelem» él népünk lelkében. Azért kell hát történelmünket szabadkőműves szellemben meghamisítani, *mert nemzeti történelmünk nekik célszerűtlen!* Valóban lelkiismeretlen argumentum!

Azt az érzelmet, a melyet a szabadkőművesek, a szabadkőműves törekvések szempontjából célszerűtlennek ítélnék — azt, mi magyar emberek, *hazafias érzésnek hiújuk* és ápoljuk becsületes érzésünk minden erejével. . .

Közvetlenül az ismertetett történelmi fejtegetések előtt mondja a «főmester» úr: *«... rendszeres terv szerint kell eljárnunk»*. «. . . pontosabban kell megjelölnünk, hogy minő eszméket *akarunk* (!) ma Magyarországon terjeszteni». Itt tehát nem tudományos nézetről, nem is valamelyes tiszteletreméltó meggyőződésről, nem is nemzeti történelmünk tanulmányozásából eredő nézetről van szó, hanem arról, hogy a szabadkőműveseknek *meg kell állapítania azt*, hogy milyen eszméket *«akar»* ma Magyarországon terjeszteni! Milyen lelkiismeretlenségre, milyen alacsony észjárásra és indulatra vall ez a székfoglaló «főmesteri» beszéd. Tévedne azonban bárki is, ha a szabadkőműveseknek történelmünkre irányuló lelkiismeretlen és együgyű törekvéseit

nem méltatná egész komoly figyelmére. A páholyok egész seregében gyártják a történelmi eseményeket. És csak arra figyelmeztetünk újólaj, hogy amit a szabadkőművesség ma megbeszél — azt holnap már megvalósítja!

Előbb levakarják hát nemzeti intézményeink ősi patináját, rombolva túrják fel nemzeti életünk ezeréves múltját — jól végzett munkájuk után pedig *eszélős módjára* kérdik, hogy mit is csináljunk csak, . . . minő eszméket «*akarunk*» ma Magyarországon terjeszteni?»

Az egész szabadkőműves ethika . . . illata árad ki a főmesteri beszéd idézett soraiból. . .

A nevezetes páholybeli székfoglaló beszéd imigyen folytatja: «Az t hiszem testvéreim, hogy egy ilyen nemzedék, mely nem ülne fel ama katedrái *hamisításoknak*, vagy együgyűségeknek, melyek például azt tanítják, hogy Magyarországon nem volt hűbériség, hogy a magyar nemesség önként adta oda jogait nagyszerű áldozatkészségből, *hogy a magyarság a világ legliberálisabb és legtürelmesebb népe* idegen vallásokkal és nemzetiségekkel szemben, hogy a magyar nemességet a trón iránti hűség jellemzi. . . egy ilyen nemzedék sokkal bátrabban . . . tűzné ki az *új Magyarország* céljait. . . nem lehetne többé soha a magyar polgárságot és parasztságot. . . esztelen katonájává tenni... «a *feudalizmus szoldján élő történetírás néhány értelmetlen varázsszava segítségéveb*.

Vájjon nemzeti történelmünk sárbatiprásánál más egyébnek nevezhető-e az ilyen szájas beszéd? És vájjon miért nem állnak össze, a szabadkőművesség

elvei ellen, ifjú arisztokratáink? Megdicsőült apáik emlékének nyílt gyalázása után sem teszik meg? Milyen hatalmas gárdaként sorakoznék köréjük a keresztény magyar egyetemi ifjúság... a keresztény magyar intelligencia ... a keresztény magyar társadalom! . . . Hogy összemorzsolná, összesajtolná ez a hatalmas tábor a haza- és vallásellenes szabadkőművesség mohón terjesztett penészgombáit... és ami fő, hazánkban sohasem verhetne többé gyökeret a szabadkőművesség romboló szelleme!

Majd arra figyelmezteti Jászi szabadkőműves híveit, hogy ne higgye senki közülök, hogy «képtelenség volna pár év alatt megírni» azt a magyar történelmet, amelyre a szabadkőművességnek az *új Magyarország* kialakozásához szükségük van. «. . . Nyolc-tíz jószemű szociológus, egységes szempontból és szerkesztés mellett, megfelelő részekre osztva az anyagot, egy-két esztendő alatt» a nép kezébe adhatná a szabadkőműves szellemű magyar nemzeti történelmet. A szabadkőműves főmester szerint «a magyar történelem voltaképp semmi egyéb, mint a nyugati fejlődésnek egy-két évszázaddal megkésett ismétlődése». Nincs nemzeti sajátosságunk, nem volt nemzeti hivatásunk, . . . szürke, egyéni karakter nélkül szűkölködő nép vagyunk ... a szabadkőművesek szemében . . .

Jászi mester már azt is bejelentette a páholynak, hogy «*két nagyobb könyvkiadónk is hajlandónak mutatkozik az ilyen munka kiadására*».¹ Minden kész hát arra,

¹ Itt, minden tiszteletem őszinte nyilvánítása mellett,

hogy a szabadkőművesség nemzeti történetünk ellen tervezett orvtámadását megvalósítsa. *Történelmi Társulatunk* nemzeti missziót teljesíthet mostanában éber- ségével . . .

A szabadkőművesség és a nemzetiségi kérdés.

Élénken világít rá a szabadkőművesség hazafiatlan irányára, a nemzetiségi kérdéssel szemben elfoglalt álláspontja is.

A Kelet 2. számában (1910. február 1.) «A *határszéli* páholyok és a rendőrség» cím alatt a következő kis híradás húzódik meg: «Messinger Simon helyettes nagymester testvér jelenti, hogy a *határszéli* páholyok működését a *hatóság kifogásolta*, azonban kitűnt, hogy az *irredentista* zugpáholyok működése esett kifogás alá» . . .

Egészen nyilvánvaló e rövid híradásból, hogy a szóbanforgó *határszéli* páholyok hazafiatlan irányúak. Hogy a helyettes nagymester afölötti haragjában, hogy a határszéli páholyoknak a rendőrséggel gyűlt meg a bajuk, *zugpáholyoknak* nevezi ezeket, továbbá az a körülmény, miszerint kijelenti, hogy *azok tagjaival semmiféle összeköttetésük nincs*, mindez semmit sem változtat a határszéli páholyok *irridenta, tehát hazafiatlan voltán*. De nézzük csak tovább a dolgok folyását.

azt felelem *Négyesy* László egyetemi tanár úrnak, az Orsz. K. Tanáregyesületben egy nemrégiben elhangzott beszédére, hogy *ilyen körülmények közt* a könyvkiadó felekezeti hovatartozandóságát valóban firtatni kell !

Néhány hónappal később azt írja a Kelet (15. sz. 1910. november 15.), hogy: «Nem találkozik a Nagypáholy helyeslésével, ... ha egyes testvérek szóval vagy írásban *magyar* és *határszéli* testvérek között különbséget tesznek. Mindnyájan egyenlőjogú és egyenlő kötelességeket vállalt tagjai vagyunk a Magyarországi Symbolikus Nagypáholyoknak s a határszéli testvéreknek irántunk táplált testvéri érzése és Nagypáholyunk érdekeit mindég szem előtt tartó bölcs tapintata minden elismerésünkre tarthat igényt». Elég rövid időre tagadta hát meg a nagymester helyettese, illetve a «szövetségtanács» az *irredenta nemzetiségi* páholyokkal az «összeköttetést». Kitűnik ez a fentieken kívül a következőkből is.

A Kelet 3. száma írja (1911. február 20.), hogy a Minerva-páholy olyan értelmű körlevelet küldött az összes páholyokhoz, hogy bizalmas emberek révén puhatolják ki, hogy mely városokban lehetne páholyokat alakítani és melyek azok a városok, ahol e tekintetben nem merülnének fel «társadalmi nehézségek». Majd kérdi a körlevél, hogy vájjon «. . . nem volna-e lehetséges, sőt a nemzetiségi kérdés enyhítése céljából tanácsos, *nemzetiségi páholyok alakítása I)* A Dél 1911. március 15. számából arról értesülünk, hogy a Nemzeti-páholy kemény támadásban részesítette a tervezett nemzetiségi páholyok ügyéből kifolyólag a Minerva-páholyt és a nagypáholy vezetőségét. A szövetségtanács 1911. március 10-iki ülésén maga *Bókay* Árpád nagymester mondja, hogy: «A Nemzeti-páholy ezt a kérdést, *mely bizonyára szerencsétlenül van fogalmazva*, úgy vette,

mintha a Minerva-páholy, sőt mintha a magyar szabadkőművesség nemzetiségi páholyokat akarna szervezni»... «A nagy méltatlankodás, mely a Nemzeti-páholyban erős hangokban nyilvánult meg, . . . *tárgytalan*, mert egy rossz fogalmazás (!) alapján keletkezett *félreértésen* alapult.» A nagypáholy valóban aligha tehetett volna mást ez ügyben, mint azt, hogy a nemzetiségi páholyok alakításának ügyét elejtette. A Nemzeti-páholy ugyanis, a hazafiatlan törekvésekből kifolyólag, oly erős csapásokat mért a Minerva-páholy ellen és a vele egy híron pendülő radikális szabadkőművesség ellen, hogy e csapásokat továbbra is, teljes megrendülés nélkül, nem bírta volna ki. Ebben a dologban le kellett hát mondanunk a hazafiatlan célú mesterkedésről. A Dél 5. száma (1911.) így ecseteli a Nemzeti-páholy támadását: «A Nemzeti-páholy . . . toporzékolni akar a radikálisok ellen s ezért úgy tünteti fel a Minerva-páholy kérdését, mint «e páholy táblájából kisugárzó szellem kulminációját». Leckézteti a Minervát, belekeveri a Világ politikai irányzatát, . . . úgy tünteti fel, mint amely «elvakultsággal viseltetik minden iránt, ami magyar». Majd kérdi a Dél, hogy «békés együttműködés remélhető-e azokkal, akik vak gyűlölségükben a *hazafiatlanság*, a *nemzetárulás* vádjával állítják pellengére testvéreiket?» íme, fölösleges, hogy mi vágjuk a szabadkőművességnek a «*hazafiatlanság*» és a *nemzetárulás*» vádját arcába, megtette ezt helyettünk a Nemzeti-páholy. . . A viszonyok hű jellemzése végett hallgassuk meg immár a többi páholynak a nemzetiségi kérdésben elfoglalt álláspontját is. Az aradi Összetartás című páholy

(Kelet, 5. sz. 1911.) 1911. február 9-iki ülésén «dr. Sch. H. helyettes főmester ismertette a Minerva-páholy ismert tábláját. A feltett kérdések kapcsán magas színvonalú vita indult meg, melyből különösen kiemelendőnek tartjuk a nemzetiségi páholyok létesítésének kérdése körül kialakult eszmecserét. Arad keletén e kérdés helyes megoldására *kedvező alkalmul kínálkozik* a nagyszámú és respektálandó erővel dolgozó nemzetiségi lakosság, a környék felizgatott s a *magyar faj iránti gyűlölettel, vallási fanatizmussal telített levegője*. Bár e kérdés felett újabb vitát fog rendezni a páholy, ideiglenesen azt a választ adja e tekintetben a Minerva-páholynak, hogy a maga részéről *óhajtandónak találná*, ha a nemzetiségi intelligencia minél több tagját meg tudnók nyerni a meglevő páholyokba való belépésre, s *nem emelhető kifogás az ellen, hogy ily nemzetiségi testvérek külön páhollyá¹ tömörüljenek*) . . . Hogy a «vallási fanatizmussal telített levegő» hálás talajul kínálkozik a szabadkőművesség számára, azt jól tudjuk, hiszen a szabadkőművesség, igen gyakran, mint a vallásos élet ellensége jelenik meg. E tekintetben nem lehet félreértés. Félreértés származhatik azonban «a magyar faj iránti gyűlölet» emlegetéséből. Talán ki akarják pusztítani ezt a gyűlöletet? Ha az aradi páholy valóban ezt akarná, úgy bizonyára nem mondaná ki elvileg, hogy *aóhajtandónak találja*», miszerint azok a nemzetiségi testvérek, akik a magyar faj iránt gyűlölettel vannak eltelve — külön páhollyá tömörüljenek. De menjünk

¹ Tehát nemzetiségi páhollyá.

tovább a kérdés tisztázásában. Ráskai Dezső, a Minerva-páholy főmestere mondja (Kelet, 5. szám, 1911), hogy: «. . . a szövetség jól felfogott érdekében *üdvösnek látná*, ha a *nemzetiségi agitátorok* (!) és vezető férfiak közül, mennél többet tudnánk bevonni a Szövetség kebelébe, hogy úgy azokkal vállvetve dolgozhatnának a testvérek, a szabadkőművesség magasztos eszméivel, a nemzetiségi ellentétek kiegyenlítésének kérdésében is». Hogy a *nemzetiségi agitátorok* és a szabadkőművesek a magyar nemzet szempontjából hogyan egyenlíténék ki a nemzetiségi ellentéteket, azt ugyan sejtethjük . . .

F. J. testvér (Összetartás, Arad): «... nem tartja helyesnek, ha sovén felfogással izoláljuk magunkat a nemzetiségektől és a *nagy világhumanizmustól*. . .» (Kelet, 5. szám, 1911.) A Progressio I. évf. első száma szerint: «... a magyar nemzetiségi kérdés *véres elvadásában az agrár-feudalizmus a főbűnös* . . . vigasztaló jelenség, hogy a radikális páholyok kezdik ennek a helyzetnek tarthatatlanságát átlátni és különösen a Martinovics-páholy elhatározta, hogy ez évi munkássága egyik főfeladatául a nemzetiségi kérdés tisztázását fogja tekinteni». Ugyanaz a Jászi mondotta e szavakat, aki ugyancsak a Martinovics-páholyban beszélt 1911. február 3-án: «a *nemzetiségek ezeréves elnyomatásáról*).

Ő mondotta ugyanitt, hogy ezt a «jogtalanságot még elviselhetlenebbé tette . . . később a konkurrens *nemzetiségi középosztály ellen irányuló kenyérharc*». Ő kérdezte ugyanitt, hogy: «A mai vármegye, avagy *új területe részek* kereteiben lehet-e a nemzetiségek jogos

igényeinek kielégítését célszerűbben keresztülvinni?» Nos, azt hiszem mindenki tisztán látja, hogy míg a szabadkőművesség határozottan a nemzetiségek mellé áll, addig annyi rágalmat, hazugságot szór a magyar nemzet felé, amennyit a kificamodott agyú zsidó-szabadkőművesség csak kigondolni képes. Hogy itt, ennél a fejezetnél is, a zsidó-szabadkőművesség munkájáról beszélünk, ehhez itt is jogunk van. Hiszen Messinger Simon, Jászi Oszkár, Ráskai Dezső a zsidó *fajhoz* tartoznak és szabadkőművesek. Azt hiszem, hogy «Diener-Dénes József, Szilágyi Károly, Pickler J. Gyula, Tihanyi Mór és Varsányi Emil testvérek» közt is van *faj szerint* zsidó. Ezekről az urakról írja a Dél 5. száma (1911.), hogy a Demokrácia-páholyban tárgyalták a nemzetiségi kérdést.¹ A dologról szóló referáda csak annyit mond, hogy «. . . kultúrállam képes csupán a nemzetiségi kérdést *szabadkőművesi szellemben* megoldani». Az állítás kapcsán vetjük fel a kérdést, hogy vajjon kultúrállamnak tartja-e a zsidó-szabadkőművesség az ezeréves keresztény Magyarországot, ha azzal rágalmazza meg, hogy ez a nemzetiségeket ezer év óta elnyomta? Nem. Nem tartja annak. Iskoláinkról lépten-nyomon híresztelik, hogy «népbutító» intézetek²; «az új literaturáról» azt, hogy «*fölényesen* nézhet el a

¹ Az előadások egy füzetbe foglalva a Demokrácia-páholy könyvtárának 83. kiadványaként jelentek meg.

² Azért Budapesten 1911. szeptemberben mégis 45% volt a zsidó középiskolai tanulók arányszáma, míg a római katolikusoké csak 40%! (Az országban a zsidó lakosság arányszáma 4.9, a római katolikusoké ellenben 48.7!)

régi, elmúló literatúrán»; nemzeti történelmünkről azt, hogy teli van «nacionalista hazugsággal); arisztokratainkról azt, hogy rablólovag múltjuk van; papjainkról és főpapjainról azt, hogy a tudatlanság terjesztői; az egész magyarságról pedig azt, hogy 1000 év óta folyton elnyomja a nemzetiségeket. Hogyan tarthatnák hát — az új Magyarország megalapozói — kulturáltannak, a régi, ezeréves Magyarországot?!

Miért kell a szabadkőművességnek az általános, titkos választójog? Politizál-e a magyarországi szabadkőművesség?

A magyarországi szabadkőművesség alapszabályainak 6. pontja (II. rész, 1. §.) szerint: «A szabadkőműves szövetség... *határozottan kizár* gyülekezetéből minden vallási és *politikai vitatkozást*. A Magyarországi Symbolikus Nagypáholy alkotmánya első részének nyolcadik paragrafusa értelmében pedig: «Abban az esetben, ha az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartja, a Magyarországi Symbolikus Nagypáholyt, vagy annak egyes páholyait felfüggesztheti, végleg fel is oszlathatja ...» — a belügyi kormány.

Mindamellet, hogy a magyarországi szabadkőművesség alapszabályai «*határozottan* kizárják a politikai kérdések tárgyalását, a magyarországi zsidó szabadkőművesség mégis, sőt «*főleg*» politikai kérdéseket tárgyal, utasításokat ad a szabadkőműves országgyűlési képviselőknek, interpellációkat rendel meg, a városi törvényhatósági testületek révén irányítja a városok politikai

életét, páholybeli üléseken törvényjavaslatokat készít. Szóval a magyarországi szabadkőművességnek valóságos parlamenti szerepköre van.

Politikai tárgyalásaiban kedvenc témájuk: az általános, titkos választójog kérdése. A kérdés körül való állásfoglalásuk csak úgy jellemzi őket, mint akár a vállalással, akár a hazafisággal, akár az iskolával szemben elfoglalt álláspontjuk.

A Kelet 1. száma szerint (1911. jan. 10.): «... a szabadkőművesség az általános választójogban kereste a magyar társadalomnak rekreálását akkor, amikor a fórumon senki sem beszélt még a választói jogról».¹ Az általános, titkos választói jog eszméjének terjesztése tehát kizárólag a szabadkőművesség műve. A Kelet 13. száma szerint (1910. okt.), 1910. október 14-én, 15 budapesti páholy együttes munkáján mondotta Szende Pál, hogy: «Az általános, egyenlő és titkos választójog nemcsak általános *programpontja* a szabadkőművességnek, hanem oly konkrét törekvése a szabadkőműves szövetségnek, amely mellett a szövetség *számos nagygyűlése határozatilag lekötötte magát* és amelynek megvalósításán munkálkodni *a szabadkőművesség becsületbeli kötelessége*. E kötelezettségnek, e szabadkőművesi programpontnak keresztülvitelére alakult az általános, egyenlő és titkos választójog országos szövetsége, a röviden választójogligának nevezett szövetség, amely abban is szabadkőműves alapelveket követ, hogy párt-, osztály-, nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül működik, tehát azon alap-

¹ A Comenius-páholyban tartott felvételi beszédből.

elv szem előtt tartásával, amelyen a szabadkőműves-ség szervezete nemcsak Magyarországon, de az egész világon felépült, és ezen igyekezett... előbbre vinni a választójog reformjának ügyét».

A Kelet 2. száma szerint (1910. febr. 1.): «A magyar szabadkőművesség, progresszív tendenciájának megfelelően egyhangú határozattal mondta ki, hogy az általános, titkos és egyenlő választójog *törvénybe iktatását* a legközelebbi jövő elsősorban megoldandó feladatának tekinti». «Mi, *szabadkőművesek nem érjük el céljainkat avval, ha a hatalom eszközeivel szorítják le a klerikális ellenfeleinket.* A felvilágosodás ellenségeinek *végleges* legyőzéséhez tiszta demokráciára van szükségünk, *a teljes szabadságra*, a teljes és nagy egyenlőségre, a szabadkőműves világnézet egész erejének kifejtésére. *Ennek pedig alapvető eszköze az általános és egyenlő választói jog.*») Majd azt írja a Kelet nevezett száma, hogy: «Sem a népoktatás, sem a papi jószágok ügyében elfoglalt álláspontunk nem olyan égetően sürgős kérdés, mint ez, mert *ezeket a kérdéseket az általános és egyenlő választói jog alapján választó nemzet nélkül megoldani úgy sem lehet (!).* Minden erőnk, minden lelkesedésünk és minden munkánk *elsősorban a választói jog kérdéséé legyen*». Egészen világosan áll hát előttünk, hogy a szabadkőművesség olyan parlamenttől remélheti csupán a felekezetenlküli népoktatást és a szekularizációt, amely az általános, titkos választójog alapján ül össze. Hogy a szabadkőművesség romboló terveit megvalósíthassa, íme, ezért kell nekik az általános, titkos választói jog.

Hogy az ilyen alapon összeült parlament a nemzeti-

ségi törekvések szószékévé válhatik, hogy még állami-ságunk *magyar nemzeti voltát is* illuzóriussá teheti a világ előtt, — azzal vajmi keveset törődik a szabadkőművesség. A Szepes-páholynak 1911. január 18-án tartott munkáján mondotta dr. T. O. testvér az általános, titkos választójogról tartott előadásában (Kelet, 3. sz. 1911.), hogy: «. . . azon esetben, *ha több nemzetiségi képviselő is kerülne a magyar parlamentbe, az sem volna baj (!)*, mert ebben az esetben a nemzetiségi bajok és harcok nem agitátorok és szolgabírák, hanem arra hivatott férfiak által *helyes irányban (!)* intéztnének el». Szomorú tény, hogy a szabadkőművesek rá sem gondolnak arra, hogy az általános, titkos választói jog alapján megalakulandó parlamentben a szorosabb értelemben vett magyarságnak jusson a domináló szerep.

A Kelet 5. száma szerint (1911. márc.) dr. B. L. testvér¹ 15 társával együtt, 1911. március 11-én meglátogatta az aradi Összetartás-páholyt, a választói jog kérdésének megvitatása céljából. A főmester «igyekszik paragrafusokban² megállapítania választójogi kérdés tartalmát». Az első paragrafus így szólna: «Választójoggal bír mindenki, ha 24 éves és ha magyar állampolgár». «Az értelmesség mérőjéül az iskola bizonyos határozott fokú végzettségét felállítani túl *konzervatív* felfogás lenne. Ő egyedül az írás és olvasás tudását *(tekintet nélkül a nyelvre (!)* kötné feltételül.» F. I. testvér «...nem tartja helyesnek, ha sovén felfogással izoláljuk magunkat a

¹ A Világ szerkesztőjéről van szó.

² Ne mulassza el az olvasó a 11-ik fejezetben közölt és Sándor Pálnak tulajdonított kijelentést figyelemre méltatni.

nemzetiségektől. . .» «Végső konklúziójául kijelenti, hogy *semmi veszélyt nem lát* a nemzetiségek általános és egyenlő választói joggal való felruházásában.»

A Kelet 2. száma (1910.) az általános választói jogról elmélkedvén, egészen világosan és kétségbevonhatlanul jelzi, hogy a kérdés tárgyalásánál a «*nemzeti érdeket*» sutba dobja. íme: «A *haladás (!)* történetében nem fognak szerepelni sem a kicsinyes praktikák, amelyeket a népjogellenes pártok elkövetnek, *sem a nagyképű aggodalmak*, amelyeknek mindenféle címen, leggyakrabban a *nemzeti érdekek címén* kifejezést adnak».

Úgy véljük, hogy hazafias szempontból ebben a kérdésben is világosan áll előttünk a magyarországi szabadkőművességnek iránya. Minden áron dörzsölőzik a nemzetiségekhez, bizonyára azt gondolván, hogy ha az elzsidósodott magyarországi sajtóval, a *Vlád* Aurélokkal, továbbá a szabadkőművesek szekerét szívesen toló *Justh* Gyulákkal szövetkezik, úgy bizton törvénybe iktatják az általános, titkos választójogot és ennek alapján a felekezetenlküli iskolát, a szekularizációt és minden egyéb szabadkőműves ideált.

A Kelet 5. száma szerint (1911. márc. 15.): «Sch. H. helyettes főmester rámutat arra, hogy csak az általános, egyenlő, titkos választói jog teszi lehetővé azt, hogy a parlamentben ne kizárólagosan a nagybirtok, a latifundium... legyenek képviselve». «Ha minden osztály kellő módon képviselve lesz, akkor *a nagybirtok uralma meg lesz törve* . . .» De vajjon *a napról-napra szaporodó zsidó nagybirtok* megtörésére is gondol-e a zsidó szabadkőművesség? Avagy talán csak a papi és arisztokrata nagy-

birtokra fáj a foga? Elég az hozzá, hogy egy dologról megbizonyosodtunk. Arról, hogy a szabadkőművesség alattomos módon, *elsősorban* politikai kérdéseket tárgyal, ámbár alapszabályaik a szabadkőműves szövetség felosztatásának terhe mellett *((határozottan kizárják) «a politikai kérdések megvitatását»*.

A Kelet 2. száma írja (1910. febr. 1.), a Nemzeti-páholy működéséről szóló jelentésében a következőket: (Páholyunk, úgy, mint eddig, ezidén is foglalkozott a legégetőbb aktuális kérdések megvitatásával szabadkőműves szempontból. Az ilyen *kimerítő viták* egyes testvéreink előadásaihoz kapcsolódtak. Így B. Ö. testvér tartott érdekes előadást a *telepítési törvényjavaslatról*, amely előadás kapcsán *három munkán át tartó vita keletkezett ...»* «Az általános választójog kérdését is *újból alaposan megvitatattuk...* Érdekesebb előadásokat tartottak még G. B. t. a gazdasági népoktatási javaslatról; Sz. K. t. *közigazgatásunk* szervei bajairól...» A legkülönbözőbb fajtájú *politikai* kérdések tárgyalása, tehát *napirenden van* a szabadkőműves páholyokban, anélkül persze, hogy illetékes hatóságaink csak valamelyest is törődjenek a páholyok ügykörének durva áthágásával.

A nagypáholy évi jelentései is nyíltan beismerik a politizálás tényét. A Dél 5. száma írja (1911. márc. 15.): «. . az egyházpolitikai kérdések és maga a nagy szociális kérdés¹ eleinte apró részletekben, később egész komplexumukban követeltek tért és anyagot tárgyalásainkban». De még világosabban is beszél a Dél; íme:

¹ Nyilván az általános, egyenlő és titkos választójog.

«Az őszi évad főmesteri megnyitója azon módozatokról és eszközökről szól, amelyekkel a szabadkőművességnek az *aktuális politikai kérdésekben* élni kell és *amelyek mellett állást kell foglalni*». A Progressio 2-ik számát (1911, febr. 1.) sem értheti félre senki; ez azt mondja, hogy «Radványi t. élesen domborította ki, hogy azokat a szabadkőműveseket tartja ő *radikálisoknak*, akik a jótékonyságot nézik a szövetség *mellékes* foglalkozásának, *a politizálást pedig főcélnek ...*» A Progressio ugyanezen száma közli Jászi Oszkárnak a Martinovics-páholyban tartott beszédét. (1911. febr. 3.) A beszéd szerint: ...«ismerve országunk rendelkezésére álló erőit és a külföld ily irányú tapasztalatait: nekünk *kötelességünk a magyar politika* minden nagy kérdésében — legalább a fővonásokban — *konkrét és pontos propozíciókkal előállak*. «...A magyar szabadkőművességnek egyik legelső és legfontosabb feladata: *a magyar radikális demokrácia politikai programjának részletes kidolgozása*». Nos, nem fér hozzá semmi kétség, hogy a páholyokban az alapszabályok minden *határozott tilalma ellenére* bőven foglalkoznak politikai kérdésekkel. És vájjon nincsen arra mód, hogy a keresztény magyar társadalom az illetékes hatóságokon át, megkövetelje a szabadkőműves páholyoktól alapszabályaik szigorú betartását?

Nincsen mód reá, hogy a magyar politikai élet — amelytől nemzetünk egész jövője függ — függetlenítessék a szabadkőművesség nemzetrontó munkájától? Minden hazafias igyekezetünkkel keresnünk kell a módot hozzá!

De hallgassuk meg a szegedi Árpád-páholy főmeste-

rének¹ szavait is: «A harcoló szabadkőművesség... már túlmegy az alkotmány korlátain s nyíltan foglalkozik *politikai és vallási* kérdésekkel, amit pedig alkotmányunk egyenesen kizár». «Ne mondja azt senki, hogy nem politikai kérdés az általános, titkos, egyenlő választójog melletti állásfoglalás. Igenis, ez a legkardinálisabb közjogi politika. Épen ezért ez lehet társadalmi program, de szabadkőműves program nem lehet. Ezeknek tehát a szabadkőművességben helye nincs, annál kevésbé, mert folyton hangoztatjuk, hogy mi az alkotmány rendelkezéseit betartjuk.»

Így hát minden oldalról tisztázva van a kérdés, hogy politizálnak-e páholyok, vagy nem.

A szabadkőművesség politikai tevékenységének általános megállapítása után vegyünk elő egy-két konkrét tény is. Hadd lássa a magyar társadalom, hogy *a magyar törvények nem kizárólag a magyar parlamentben, hanem a szabadkőműves odúkban is készülnek*. «A szegedi Árpád-páholy története» című mű írja a 222. oldalon, hogy: «Pálffy Viktor az 1893. február 18-án tartott munka elé következő indítvánnyal lépett: Szóltassanak fel a páholy összes tagjai, hogy amennyiben Szeged szabad királyi város legközelebbi közgyűlésén felmerülne oly indítvány, mely a kormány egyházpolitikai programjának támogatását célozza, a legszélesebb körben közreműködjenek, hogy ezen indítvány a közgyűlésen lehetőleg egyhangúlag, de mindenesetre impozáns szótöbbséggel fogadtassék el.

¹ Ez bent a páholyban kelt ki a páholyok politizálása ellen!

Ha azonban oly indítvány a páholy várakozása ellenére nem tétetnék, úgy bízássék meg páholyunk egyik érdeemes tagja, hogy ezen indítványt kellő időben jelentse be a közgyűlésnek s azt *szabadkőműves szellemben* indokolja.

Végül sürgős felirat intéztessék Magyarország Symbolikus Nagypáholyához, hogy hívja fel köriratban a védelme alatt dolgozó összes hazai páholyokat az ország-szerte megindult szabadelvű mozgalomhoz való csatlakozásra, annak esetleges kezdeményezésére s tőlük telhető erővel való előmozdítására».

«A páholy az indítványt egész terjedelmében elfogadja, a taktikai vezetést pedig a tisztikarra ruházza.»

«A tisztikar minden eshetőségre kiterjeszkedő részletes tervet készít a közgyűlési tárgyalásra. Reizner János testvér terjeszti hatásos szónoklattal az indítványt a közgyűlés elé¹ s oly fényes eredmény jutalmazta a testvérek buzgólkodását, hogy a nagy lelkesedésben csupán négy egyházi férfiú szavazott az indítvány ellen.»

De menjünk tovább. Talán megdöbbeneti a szegedieket a közelebbi múltat közvetlenül érdeklő azon állapot, amelyet a következő idézet tár elénk: «Hogy *a város közgyűlésein* a szabadkőművesek egyértelmű s tervszerű működése biztosítva legyen, megalkotja páholyunk a köztörvényhatósági bizottsági páholytagokból a közügyi bizottságot... Az «Árpád» páholyinak ma már módjában van a közgyűlés mindazon tárgyainak elintézésénél,

¹ Tehát valóban senki sem tett a szabadkőműveseken kívül a kormány egyházpolitikai programjának támogatására indítványt,

melyek a szabadkőművesség ideális törekvéseivel kapcsolatosak, erejét latba vetni!»

Íme tehát megdönthetlen bizonyítéka annak, hogy a szabadkőműves titkos odúban *állami törvényt terveztek és készítettek elő; a leghatározottabban politizáltak*, dacára annak, hogy a szabadkőművességnek politizálnia tiltva van. Íme, világos bizonyítéka egyszersmind annak, hogy legnagyobb vidéki városunk ősi, zamatos magyar népe közé oly módon csempészték be a zsidó szabadkőművesség eszméit, hogy észre sem veszik, hogy városi törvényhatóságukat a páholyból irányítják.

De menjünk még tovább. A Kelet 2. száma írja (1910. febr. 1.), hogy: «Az antiklerikális küzdelem... oda irányult, hogy a fővárosi törvényhatóságban a templom-építési költségekre vonatkozó segélykérelmek elutasíttassanak. Erre vonatkozólag három körlevelet adtunk ki, az elsőben a páholyokhoz fordultunk, a másodikban a Martinovics-páhollyal együtt a *szabadkőműves törvényhatósági bizottsági tagokhoz* szóltunk, a harmadikban elv határozat kimondását ajánlottuk. Körleveleink a páholyok nagy részénél kellő méltánylásban részesültek». «. . . a *fővárosi törvényhatóságban majdnem teljes diadalt arattunk*, s ahol az első ostromra oly közel jutottunk a győzelemhez, alapos a reményünk, hogy *nem lankadó kitartással ellenfeleink hatalmas szervezkedésével szemben is győzni fogunk.*».

Bizonyára emlékszik rá minden újságolvasó, hogy nemrégiben tényleg a Comenius-páholy hivatalos titkári jelentésének szellemében tárgyalták *Budapest törvényhatóságában* zsidó-szabadkőműves testvérek a temp-

lomépítési költségekre vonatkozó segélykérelmet. Mégis szégyen és gyalázat, hogy még az *ország fővárosának törvényhatóságára* is, ilyen *mérvű és irányú* befolyást gyakorolhat az a szabadkőművesség, amelynek *vallási és politikai ügyekkel foglalkoznia feloszlatás terhe mellett tiltva v an.* A keresztény magyar társadalom joggal követelheti meg a magyar képviselőktől, úgyszintén a törvényhatósági tagoktól is, hogy a parlamenti és törvényhatósági üléseken, kizárólag küldöiknek *nyíltan hangoztatott elvi álláspontjai tolmácsolják, nem pedig azon álláspontot, amelyet sötét szabadkőműves odúiban, zsidó szabadkőművesek titokban fundáltak ki.*

A Magyarországi Symbolikus Nagypáholy hivatalosan jelenti a Comenius-páholyról,¹ hogy: «a *szekularizáció körében* egy, a hasonló gondolkodású páholyok főmesterei által aláírt memorandumot juttattunk a fővárosi törvényhatósági bizottsági tagokhoz, hogy Hajdú vármegye indítványát támogassák».

«Megemlítjük még — mondja a nagypáholy hivatalos jelentése — hogy Fiume municipiuma Hajdú vármegyének a szekularizáció ügyében tett indítványát elfogadta, amiben a Sinus-páholy *munkájának legszebb eredményét látja.*)»

De nemcsak így csinálnak a páholyok titkos politikát, hanem olyaténképen is — persze csak ott, ahol lehetik — hogy ellene dolgoznak annak, hogy más gondolkodású bizottsági tagok, a törvényhatóságba jussanak.

¹ Bericht der Symbolischen Grossloge von Ungarn im Jahre 1910.

Ugyancsak a nagypáholy hivatalos jelentése mondja, hogy: «A páholy (t. i. Szabolcs-páholy) a klerikalizmus ellen nem csupán a helybeli sajtóban harcolt, hanem azáltal is, hogy az egri káptalannak azon törekvését, hogy emberei, virilista jogon (auf Grund des Virilrechtes) a megyei bizottságba (im Komitats-Ausschusse) jussanak, igyekezett megakadályozni». Őszintén megvalljuk, nem értjük a dolgot, hogy ez egyáltalán hogyan lehetséges. Érdekeltek azonban firtassák az ügyet, a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy jelentése alapján.

A Magyarországi Symbolikus Nagypáholy jelentése¹ a szabadkőműves taktikára is élénk világot vet. Ugyanis *Zülahon* a szabadkőműves *Wesselényi-körnek* még nincsenek helyiségei, hát egy kissé meg voltak akadva az ülések tartása dolgában. Úgy oldották meg a nehéz kérdést, hogy: «a zilahi gyermekkolónia iskolaügyi bizottsága címén² a *városházán üléseztek*. Mivel azonban a városházát renoválták, de *elővigyázat (!)* okából sem volt szabad többé összejönniük», ezért tartottak «csak 10 értekezletet». Íme, ilyenképen furakodnak be eszméikkel, nem egyenes és nyílt utakon, a főváros és vidéki városok törvényhatóságaiba, a városházákba. Nem egyenes és járt utakon, hanem titkos rejtekutakon; hogy céljukat elérjék, még *alcímeket* sem restéinek használni, amint a zilahi eset mutatja.

De még az ilyen módszerek és tettek sem elégítik ki a magyarországi szabadkőművességet. Amikor a magyar-

¹ Mindenütt az 1910-ikire hivatkozunk.

² Tehát álcímen!

országi szabadkőművesség sötét és titkos páholyaikra irányítjuk tekintetünket, le kell rántanunk a *bécsi zsidó szabadkőművesekről is* a manőverüket takaró leplet. Ezek a bécsi szabadkőműves zsidók ugyanis, a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy főhatósága alá tartoznak; szabadkőműves egyesületeik pedig *Pozsonyban* vannak. És ámbár örülünk minden magyar elsőbbségnek és bekebelezésnek, ezeket a Pozsonyban ülésező osztrák zsidó szabadkőműveseket — vendéglátás ide, vendéglátás oda — szeretnők kiebrudalni, *mert gonosz dolgokat művelnek.*¹

Úgy áll ugyanis a dolog, hogy *Ausztriában a szabadkőművesség tiltott intézmény.* Olykép játszották hát ki a bécsi szabadkőműves zsidók az *osztrák törvényeket*, hogy eljöttek és eljönnek a közeli *Pozsonyba* és itt üléseznek, amit a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy azzal honorál, hogy védőszárnyai alá veszi őket. Nos, hát a *Pozsonyban székelő* bécsi Pionír-páholyról azt jelenti a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy, hogy «*A szabadkőművességről, mint adalékról a titkos politikai társaságok történetéhez*)» cím alatt értekeztek benne *külföldi szabadkőművesek.* Micsoda merénylet az a magyar vendégszeretet ellen, hogy ezek a bujkáló és álutakon járó külföldi emberek idejönnek hazánkba, egyik legjelentősebb városunkba és itt *titkos politikai társaságokról* beszélnek, illetve suttognak, a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy égisze alatt!

¹ Füzetünk végén pozsonyi egyesületeik fel vannak sorolva.

De ez a körülmény szerintünk a kisebbik baj. Pedig *külföldi embereknek titkos politikai szövetkezésekről* való beszélgetése elég veszedelmet jelenthet.

Nagyobb bajnak tartjuk azt, hogy a bécsi szabadkőműves zsidóknak pozsonyi szabadkőműves egyesülete, (a «Pionír») álnéven (amint ők mondják: «unter dem profanen Vereinstitel»)¹ mételyezi meg a társadalmat, amennyiben — a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy hivatalos jelentése(1910.) szerint — *a mitsem sejtő* «profán» embereket szabadkőműves eszmékkel telítik. Azt írja a hivatalos jelentés: «Das literarische Komitee der Loge hat am Schlüsse der Ferien den Versuch gemacht, unter dem profanen Vereinstitel Vorträge zu veranstalten, die unter Zuziehung Profaner unseren Tendenzen einen grösseren Wirkungskreis verschaffen sollen. Der Erfolg der ersten Abende veranlasste den Beschluss, jeden 4. Freitag im Monate . . . solche profane Veranstaltungen zu arrangieren».

Hát nem elég nekünk a magyarországi szabadkőművesség? A *külföldi* szabadkőműveseket is ide csődíti a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy, csak azért, mert hazánkban a szabadkőművesség *érthetetlen módon nem tiltott intézmény?* Valóban megérett a magyarországi szabadkőművesség ügye új parlamenti interpellációra és erélyes parlamenti támadásokra.

És itt ennél a pontnál — a jelenlegi miniszterelnök úrnak politikai és nemes emberi tevékenységének *őszinte és tiszteletteljes* elismerése mellett — az *országos*

¹ Profán nevüket nem közli a jelentés,

érdekű ügyet, az egész magyar társadalom javát tekintve, szóba kell hoznunk még valamit. Jól tudjuk a Kelet 2. számából (1910. febr. 1.), hogy nemes egyéniségének közvetlen közelébe rendelte az isteni Gondviselés azt a nemesszívű magyar asszonyt, aki a dicső és minden becsületese magyar ember által nagyrabecsült Teleki-nemzetiségnek leánya, aki a Teleki-nemzetiségnek fényes történelmi múltjához méltóan, kétségkívül ideális magyar honleányi lelkével, nemes célzattal hímezte azt a tápiszt, mely jelenleg a Magyarországi Symbolikus Nagypáholyban «a bölcsesség, az erő és a szépség lángjai» közt van. Ó! nemcsak a Telekieknek! . . . történelmi nagyjaink közül igen soknak hevítette tiszta magyar lelkét «a bölcsesség, az erő és a szépség lángja». Egy Kölcsey, egy Kazinczy, egy Bacsányi, Horváth Ádám, gróf Széchenyi Ferenc, gróf Berényi, báró Orczy, báró Podmaniczky, gróf Eszterházy... a Batthyányak, a Forgáchok, az Erdődiek, a Jósikák, a Bethlenek, a Pálffyak, a Barkóczyak, a Dessewffyek, a Telekiek . . ., egy Kossuth Lajos! . . . a 48-as hősök!... — a régi magyar szabadkőművesség páholyaiban áldoztak nemes.. . istenfélő magyar lelkük egész melegével, a haza oltárán. Ezek a nagy magyar emberek a magyar «magna via»-n, történelmünk nemzeti útjain jártak, amelyeken jelenleg a Jászi Oszkások, a Szende Pálok, a Vázsonyi Vilmosok, a Sándor Pálok, a Messinger Simonok, a Rosenthal Józsefek, a Sternberg Dezsők, a Gerstenbrein Tamások, a Fekete Ignácok¹ járnak... nyugati

¹ Lásd hátul a névsort. És gondoljuk meg, hogy például a szabadkőműves szellemű *Az Est* 1910. december 14-én eze-
ket írja: «. . . gőgös mágnások, sötétséget lehelő papok és uszo-

könnyedséggel és keleti gráciával, mondván, hogy rajtuk most ők az «*a magyar*» urak.

A miniszterelnök úr, egy interpellációra adott válaszában, a most már könnyen érthető *pszichológiai* oknál fogva mondhatott a parlamentben olyasfélét, *talán éppen a nagy történelmi magyar nevekre: a Telekiekre, a Batythyányakra, a Pálffyakra...* gondolva, hogy: a magyarországi szabadkőművesség működésében nincsen semmi kifogásolni való. A miniszterelnök úrnak nemes intencióját elismerjük, de kijelentjük, hogy a miniszterelnök úr jóhízeműen tévedett a *mai* szabadkőművesség megítélésében.

Hogy más egyebet ne is említsünk, csak arra hívjuk fel a figyelmet, hogy a páholyoknak a vallást és politikát érintő kérdésekkel foglalkozniuk, alkotmányuknál fogva, *a felosztás terhe mellett tiltva van!* Hogy a szabadkőművesség közvetve és közvetlenül, nemcsak hogy vallási kérdésekkel, *de vallásromboló* kérdésekkel is foglalkozik; továbbá, hogy elveinek megvalósítása végett befolyást igyekszik gyakorolni a magyar parlamentre, egy-egy törvényhatósági bizottságra, mindezt, a jelen füzetemben már felemlített és legközelebb publikálható adataimmal is, *bizonyítani tudom*. Tehát még egyszer: a magyarországi szabadkőművesség, alapszabályellenesen működik.

Sokszor olvashatunk a szabadkőműves szellemű újsá-

ráskodó kazárok nekünk egy társaság ... a papok és mágnások és más, erejükkel visszaélők a szegény és szerencsétlen ország népének vérét szívják. «Tudjuk jól. . . hogy a zsidóság a magyar polgárságnak legértékesebb eleme.»

gokban olyan palástoló és ámitó cikkeket, amelyek arról szólnak, hogy *Roosevelt*, továbbá a *német császár* szabadkőművesek. Jól emlékszünk arra is, hogy *testvérként* siratta meg a Világ *Edward* angol királyt... Az ilyen híreszteléseket azután ügyesen használják fel a jelzett irányú újságok arra, hogy a magyarországi romboló irányú szabadkőművességnek propagandát csináljanak. Elvégre helyesen számítanak. Ha úgy tüntetik fel a dolgot, hogy uralkodók állnak a külföldi szabadkőművesség élén, úgy bizonyára sokakban fogamzik meg a gondolat, hogy ilyen körülmények közt lehetetlen, hogy a szabadkőművesség néprontó, hazafiatlan és vallástalan irányú legyen. Persze, *azt ravaszul elhallgatják* az újságok, hogy a magyarországi szabadkőművesség *a román népek destruktív irányú szabadkőművességének alapján áll*,—amelyet *a germán* szabadkőművességtől egy egész világ választ el. *És ámbár perhorreszkálunk minden fajtájú szabadkőművességet, mert bármilyen formában is, olyan titkos társaság, amely minden pozitív vallás ellenségének bizonyul*, mégis, ehelyütt rá kell mutatnunk azon jellegzetes különbségre, amely a magyarországi szabadkőművesség és a germán népekéi között tényleg fennáll. A párhuzam még inkább világít rá a magyarországi szabadkőművesség romboló irányára és arra a körülményre, hogy az eredeti céloktól mily messzire kalandozott el a magyarországi szabadkőművesség...

A Kelet 11.száma írja (1910. aug.), hogy «a *Mecklenburger Logenblatt*, egyik utóbbi számában, érdekesen foglalkozik a magyar szabadkőművességgel». Azt írja ez a német lap, hogy: «Előttünk van a folyóirat (t. i. az

*Orient*¹) februári füzete, amely a maga egészében eleven képét adja a magyar páholyok működésének, amely teljességgel eltér attól, amit mi értünk szabadkőművesség alatt». «. . . úgy tetszik nekünk, ha az Orientet olvassuk, mintha a *Lajaa-hadon át egy egészen más világba jutnánk*. A Nagypáholy szövetségtanácsa hivatalos ülésben tárgyalja egy szabadkőművesek által alapított profán *politikai* napilap ügyét és biztosítja azt támogatásáról. Tanácskozik a *klerikalizmus ellen való rendszabályokról*. A nagymester *a páholyban politikai agitációs beszédet mond . . .*» Majd azt írja nevezett német szabadkőműves lap, hogy: «A magyar páholyok tehát, amennyire ez folyóiratukból megítélhető, *politikai egyesülések . . . Arról amit mi nevezünk szabadkőművességnek, az Orientben semmit sem olvashatunk*».

Érdekes a Kelet 2-ik száma is (1910. febr. 1.), amely «A német és francia szabadkőművesség» cím alatt részletesen idézi a porosz nagymesterek 1909. tavaszán tartott értekezletének határozatát, amelyet expressis verbis, a francia szabadkőművességre vonatkoztattak és amely szerint a német szabadkőművesség, amely *kizárólag humanitárius* célokat szolgál, «a jövőben is teljesen távol tartja magát olyan szabadkőműves főhatóságoktól, amelyek a *vallás és a politika ügyeivel foglalkoznak*).

Az amerikai szabadkőművességről is konstatálták a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy ülésén, hogy olyan irányú, amely amellet, hogy tagjaitól az istenfélést

¹ Német kiadása a *Kelet-nek*.

határozottan megköveteli, mégis «sem *vallással, sem politikával nem foglalkozik*». Kár tehát a magyarországi politizáló és vallásromboló szabadkőművességnek a Roosevelt testvériségével dicsekedni. Raffinait félrevezetésük, bizonyára célját téveszti ezentúl. Ugyancsak egy magyarországi páholyban (Neuschloss-páholy, 1911. jan. 26.) idézte az egyik előadó «az örök keletbe költözött *Edward angol király* szavait», aki 1883. december 8-án, amikor nagymesterré avatták, a következőket mondotta: «Amíg, kedves testvérek, a szabadkőművesség az marad, ami most, a *jótekonyság és hasznosság intézménye*, virágozni fog, amíg a világ világ lesz. Reméljük, nem lesz idő, amelyben szövetségünk *a politikához* fog térni. . .» Ezen idézet kapcsán figyelmezteti az előadó, szabadkőműves testvéreit arra: «nehogy *tűlsokat* politizáljunk!»

Kétségtelen tehát, hogy a magyarországi szabadkőműves páholyokban politikai kérdéseket fejtegetnek, amelyekkel azonban már alapszabályaiknál fogva sem volna szabad foglalkozniuk, ők, alapszabályaik tilalmára, úgy látszik, rá sem hederítenek. Kiáltsa hát feljűk a magyar társadalom, hogy: *ki a szabadkőművességgel a politikai élet teréről!*

A páholyok és a szabadkőműves országgyűlési képviselők.

A Kelet 14. száma (1910. nov. 1.) a szabadkőműves országgyűlési képviselűkről írván, a többi közt ezeket mondja: «*Ezekkel rendelkezniünk kell, ezeket elveinkhez*

szent fogadalom köti. «Hisz akármely párthoz tartoznak is, elveink kiküzdésére szolidárisak.»

Alábbi idézeteink érdekesen világítják meg azt a viszonyt, amelyben a szabadkőműves országgyűlési képviselők a páholyokhoz állanak. Látni fogjuk az idézetekből, hogy a páholyok azt óhajtják, hogy a szövetségükbe tartozó országgyűlési képviselők ne csak küldőik kerületét képviseljék, hanem képviseljék egyszersemind a páholyokban fogant szabadkőműves eszméket is.¹ Hogy az egyik képviselő a páholy felszólítására «*mindent félre téve*» rögtön felel és az is, hogy mit felel, bizonyára érdeklí a magyar társadalmat. Valamint az is érdekelheti, hogy egy szabadkőműves főmesternek kijelentése szerint, állítólag akadt egy képviselő (aki a páholyban éppen a most említett főmesternek volt hivatali elődje), aki azt az eszmét vetette fel, hogy a *szabadkőműves szövetség* szedje paragrafusokba a választójog kérdését, vitassa azt meg és az egész szövetség által letárgyalva juttassa azt megfelelő utón és módon a magyar törvényhozás elé. Persze valószínű, hogy azt már nem akarja az illető, hogy megtudják, miszerint a javaslatok a szabadkőművesek páholyaiban készültek.

Kezdjük sorjában a dolgot. A Kelet 10. száma (1910).

¹ Nem akarjuk a kérdést itt sem általánosságban tartani, miért is kijelentjük, hogy csak azokról a képviselőkről van szó, akiket a következőkben név szerint megemlítettünk. Készítjük azonban, egy tervbe vett másik füzetünk számára — amely páholyonként a legújabb névsorokat fogja tartalmazni — a 31 szabadkőműves képviselőnek is névsorát.

júl.) «Szabadkőművesek a képviselőházban» cím alatt annak konstatálása után, hogy a legutóbbi képviselőválasztások folyamán «31 testvérnek juttattak helyet a képviselőházban», imígyen dorgálja a megelőző parlament szabadkőműves képviselőit: «Röstelkedve láttunk súlyos egyéniségű szabadkőműves testvéreket félénken lapítani, némán kisompolyogni, sőt tüntetően barátkozni támadóinkkal». «Az a kérdés most, hogy az új parlamentben megszaporodnak-e... a tiszteletreméltó kivételek?» «A legelső és legkevesebb, amit elvárunk a szabadkőműves képviselőktől, hogy meg nem alkuvó, bátran harcoló, magukat egész egyéniségükkel exponáló hívei lesznek a legdemokratikusabb választási reformnak, az általános, titkos választói jognak. Ebben a kérdésben és *minden olyan kérdésben, amely a szabadkőműves eszmével, törekvésekkel kapcsolatos, fölébe kell, hogy helyezze a parlamentben helyet foglaló testvéreink a szabadkőműves lelkiismeretet és kötelességérzetet a pártfegyelemmel.* Majd válaszra hívja fel a cikk a képviselőket. íme az egyik válasz (Kelet, 11. sz. 1910. aug.):

« . . munkahátralékom egészének félretételével sietek válaszolni, hogy igenis keresni fogom s igénybe is veendem azokat az alkalmakat, amelyeknél *szabadkőművesi nagy eszméinknek szolgálatot tehetek*». « . . megfigyeléseim, melyeket... szintén a szabadkőművesi eszmék szolgálatának tartok, arra a sajnos tapasztalatra hoznak, hogy a lefolyt politikai összecsapás... nem eredményezett olyan parlamentet, melytől valóban *radikális reformok* bizton remélhetők volnának.» «S ily helyzetben is mindent meg kell tennünk, *amit a szabadkőművesi eszményekért, szabad-*

közművesi szellemben allott helyzetünkben megtenni lehetséges. Sokszor egy szóval is szolgáljuk az eszményt, sokszor lehetnek percek, midőn nagy beszédek is árthatnak: szabadkőművesi lelkesedésünket szabadkőművesi okossággal kell egyesítenünk...», «... az én csekélységem helytállásra törekszik.»... *Várady Zsigmond*»

Úgy véljük, hogy minden magyar ember előtt, minden magyar választópolgár előtt, megdöbbenően és nyugtalanítóan hangzik a tétel, hogy: «fölébe kell, hogy helyezték a parlamentben helyet foglaló testvéreink a szabadkőműves *lelkiismeretet és kötelességérzetet a pártfegyelemnek*». Kíváncsian lessék, hogy vajjon az egyes politikai pártokon helyeslik-e ezt a szabadkőműves követelést, avagy tiltakoznak ellene? Mi a magunk részéről azonban határozottan jelentjük ki, hogy ha van politikai kifogásolhatóság, úgy a fenti szabadkőműves tételnek követése az., Avagy képzeljük el a következő helyzetet: X kerületben megválasztják Y urat valamelyes programmal képviselővel; Képzeljük el, hogy ez az úr, aki bizonyára nem dicsekedett el választói előtt szabadkőművesi voltával, a magyar parlamentben tényleg fölébe helyezi *szabadkőművesi lelkiismeretét és kötelességérzetét* minden pártfegyelemnek és keresve-keresi az alkalmat, hogy a szabadkőművesi eszméknek — amelyeknek X kerületben a nép közt talán nyoma sem található fel — szolgálatot tehesen. Hogy ez a képzelt helyzet, az ethikus politikai szokásokkal összeegyeztethető volna-e vagy sem, — azt mondják meg az arra hivatott politikusok. A mi véleményünk szerint a magyar parlamentben a «*munkahátralék*

egészének félretevésével szabadkőművészi eszmék szolgálataiba szegődni, erre a szolgálatra minden alkalmat megragadni csak abban az esetben volna megengedhető és politikailag illő, ha Y úrnak nem egy egész választókerület népe adna mandátumot a *népképviselőre, hanem egy szabadkőműves páholy, a páholy-képviselőre*. Ennek az egész kérdésnek tisztázását magában a magyar parlamentben kellene a *népképviselőknek* elvégezniök!

De menjünk tovább. Az a körülmény, hogy a Kelet 13. száma szerint (1910. okt.) a szabadkőműves szövetségtanács ülésén hangzott el a felhívás, hogy «a nagy-páholy a vidéki páholyok útján gyűjtse a konkrét adatokat», amelyek *a klerikalizmusnak az iskolaiügy terén* mutatkozó térfoglalását igazolják és hogy ezeket »*parlamentari interpelláció révén*» vigyék a nyilvánosság elé— az teljesen mellékes. Ez a körülmény legfeljebb azokra a rugókra mutat rá, amelyeket szabadkőműves részről talán a kultuszvitánál működésbe' fogják hozni, és amint hírlík, legközelebb is *működésbe fogják hozni*.

Sokkal érdekesebb, egyben sokkal fontosabb *Jászi Oszkár*nak, a Martinovics-páholy főmesterének 1911. február 3-án tartott azon beszéde, mely teljes szövegében előttünk áll. Íme a beszédnek bennünket érdeklő része:

«S most, amikor annyit beszélnek (és még többet suttognak) a *Sándor Pál* gyors és váratlan elmenetéről: jól esik nekem ebben az ünnepélyes órában személyes tanúságot tehetni arról, hogy a mi az én tisztelt és szeretett elődömet kilépésre bírta, az *nem elveink cserbenhagyása*, nem erkölcsi megtántorodás, avagy hiúságán esett sérelem volt, *hanem okos és férfias átlátása annak*,

hogy a politikai és az egyéni viszonyok sajátos összetalálkozása folytán, *ő átmenetileg energikusabban és hatásosabban képviselheti törekvéseinket szövetségünkön kívül, mint azon belül.* Mert a szabadkőműves kötelességek és a jelen politikai helyzetnek a képviselők számára adott lehetőségei közötti az az összeütközés, mely a *Demokrácia-Páholy* ismeretes határozatára vezetett, *Sándor Pál* előtt nem az a kenyérkérdési vagy stréberségi dilemma, mint legtöbb szabadkőműves képviselő-kollégája előtt, *hanem tényleg az eszményéért becsületesen harcoló katona dilemmája,* ki a felsőbb parancsot félredobva, teljesen *a saját személyére és felelősségére akar egy fontos missziót elvégezni.* Kívánjuk neki, testvéreim, a régi tisztelettel és szeretettel, hogy *merész és erkölcsileg életveszélyes (!)* elhatározása sikerrel járjon s nemsokára *a győztes babérkoszorújával* üdvözölhessük őt újra *körünkben!»*

Anélkül, hogy ezt az egész dolgot kommentárral kiserenők, röviden ismertetjük a *Progressio* 2. számának (1911. febr. 1.) azon magyarázatát, amellyel *Sándor Pálnak* a szabadkőműves szövetségből való kilépését kíséri. Azt mondja a *Progressio*, hogy a Kelet és a képviselők ügyét tárgyalták a «szövetségtanácsi ülésen is», itt volt «kénytelen a nagymester testvér nyilatkozatot tenni» ez ügyben. Az egyik cikk – mondja a *Progressio* – «okot adott az *Alkotmány* című lapnak arra, hogy hirdesse, hogy *a szövetség utasításokat ad a követeknek. Ezen támadás volt kiindulópontja annak a fájdalmas esetnek is, hogy Sándor Pál testvér kilépett a szövetségből...*» Nos, a Jászi beszédeből megtudjuk, hogy «a politikai és az egyéni viszonyok

sajátos összetalálkozása folytán», *Sándor Pál*, «átmenetileg energikusabban és hatásosabban képviselheti» a szabadkőműves törekvéseket «a szövetségen kívül, mint azon belül». A Jászi beszéde szerint, Sándor Pál, *formálisan* kilépett hát a szabadkőműves szövetségből; mégis azt mondja a főmester, hogy úgy áll a dolog, hogy «egy fontos misszió» elvégzése után, mely «*erkölcsileg életveszélyes*», babérkoszorú vár rá a páholyban.

Jászi bizonyára tudja, hogy miért beszél a Sándor Pál babérkoszorújáról. Nekünk sejtésünk sincs a dologban. Mindamellett örvendünk az örvendezőkkel, a megkoszorúzás ősrégi szokásának tervbe vett felújítása fölött. Sőt megörökítés végett a *Herkó Péter* művészenek figyelmébe ajánljuk a shakespearei jelenetet: amint párducbőrből készült bőrkötényben, babérkoszorúval a fején, a *magna via-n* haragosan néz arra egy «új magyar», amerre az *Alba Maria* romjai állanak. De ne mondjunk keserű tréfákat, amikor teljes figyelmünket igényli az is, amit Jászi Oszkár főmester testvér a főmesteri beszéd után, «vakolás» közben közölt testvéreivel. Azt mondta, hogy programbeszédének «egyik tétele: a legfontosabb közéleti kérdések konkrét megállapítása a szövetség kebelén belül, — máris megvalósul, amennyiben az Eötvös-páholy február 22-én, szerdán közös munkát tart, hogy — mint *Sándor Pál tv.* ... egy ízben az eszmét már felvetette — a választójogot rendes, szabatos paragrafusokba formált törvényjavaslat alakjában tárgyalja, megvitassa *s az egész szövetség által letárgyalva*, megfelelő utón s módon *a törvényhozás elé juttassa*».

Íme, tehát Jászi szerint, Sándor Pál, még testvér kora-

ban javasolta, hogy a választójog «az egész szabadkőműves szövetség által letárgyalva» jusson a törvényhozás elé. A magyar parlament tehát csak abban az esetben jutna abba a szerencsés helyzetbe, hogy az általános, egyenlő és titkos választójogra vonatkozó és a nemzetre veszedelmes javaslatot tárgyalja, amikor a szabadkőműves páholyok a kérdést már teljesen megvitatták. Vegyük hozzá mindehhez azt a tényt, hogy 1911. szeptember 16-án dr. Bókay Árpád vezetése mellett dr. Szmik Lajos, dr. Csukássy Jenő, dr. Medgyes Simon, Ernuszt József legelsőknek adták át a miniszterelnöknek azt a memorandumot, amelyet a »Liberális Népszövetség« készített a választójog kérdésében (lásd megfelelő helyeken hátul a névsort) és rögtön tudjuk, hányat ütött az óra.

Szóval, a vallásos és hazafias magyar népnek azok a destruktív irányú páholyok készítik a törvényjavaslatokat, amely páholyoknak vallási és politikai kérdésekkel egyáltalán nem szabadna foglalkozniuk. Furcsa dolog!

A szabadkőművesség, mint a militarizmus és trón ellensége.

Legelőkelőbb katonai folyóiratunk, a *Magyar Katonai Közlöny*, terjedelmes cikkben hívta fel tisztjeink figyelmét (1910. febr.) arra a szabadkőműves aknamunkára, amely Franciaországban fojtogatja a hadsereg lelkét, a katonai fegyelmet. Gondoljuk csak meg, hogy a vallástalanság terjesztői, implicite, a katona esküjének is — amely a haza védelmére inti — ellenségei. A Magyar Katonai Közlönyben megjelent cikk szerzője,

Czekus Zoltán főhadnagy, utal a hazai állapotokra Is. Mi, a viszonyok jellemzésére csak annyit teszünk hozzá, hogy a *Világ* című szabadkőműves napilap — nyíltan és általában, de konkrét formában is, — ír a többi közt az eskütétel értéke ellen és speciálisan a *katonai eskü* értéke ellen is.¹ (Világ 1911. ápr. 16.) A hazai adatok közt megemlíti a cikk azt a magyarországi antimilitarista felhívást, amelyet «a magyarországi forradalmi szocialisták antimilitarista csoportja» 1908. szeptember végén több ezer példányban terjesztett az újoncok közt. A következő részleteket idézi belőle Czekus főhadnagy:

«Újoncok! Testvérek!

A hatalom jónak talált benneteket arra, hogy hosszú ideig fegyveres szolgátságban tengődjétek, hogy minden erőttökkel mindenkor és mindenhol testtel-lélekkal védjétek a hazát: *az ő hazájukat.*

A hazát? De ez csak egy üres, minden tartalom nélküli szó; a hazát nem is lehet megtámadni; amit meg lehet támadni, az a tulajdon! Ez az, ami a haza szó mögött rejtőzik. Szebben, jobban, erkölcsösebben hangzik: «haza»... «A főlebbvalók parancsa csak addig parancs, amíg ti katonák akarjátok, és ti ne akarjátok segíteni magatok és testvéreitek sírját megásni!...» «...tagadjátok meg a gyáva, szégyenteli engedelmességet...»

Ez a fejjel fálnak menő, féktelen antimilitarista izgatás bizonyára kevésbé veszedelmes, mint az az antimilitarista hangulatkeltés, melyet a szabadkőműves

¹ «A katonák esküje is általában ürességeket takar» — mondja a *Világ*.

páholyokban csöndben, titokban készítenek elő. Egyik előző fejezetben részletesen írtunk róla, hogy a túlnyomóan zsidó egyetemi hallgatókból megalakult *Galilei-kör*, harminc szabadkőműves páholy védnöksége és támogatása mellett működik; bizonyítottuk, hogy a Galilei-kör, szabadkőműves intézmény. Nos, ez a Galilei-kör, melegágya az antimilitarista *hangulatkellésnek*. Az 1909-ik évi december 28-29. napjain megtartott testnevelési kongresszuson kezdték az antimilitarista szordinós húrokat pengetni; egyelőre szelíden, csöndesen, tapogatódzva figyeltek és néztek körül, minden pengetés után, hogy ugyan mit szólnak e szokatlan hangokhoz az emberek? (Lásd «Az I. Magy. Orsz. Testnevelési kongresszus főjelentésének 30. és 31. oldalát.)

Egy katonai szaklap azt írta annak idején (a Katonás Nevelés) a Galilei-körbeli egyetemi hallgatókról, hogy: «állandóan katonai kérdésekről, a militarizmusról hebegtek. Teljesen légből kapott, szemenszedett valótlan-ságot tartalmazott adataikat, szinte megdöbbenően szerénytelen vakmerőséggel tálalták a hallgatók elé».

Azóta sokat haladt a Galilei-kör. A szordinót is levették már hegedűjükről. Lapot is indítottak, a *Szabadgondolat* című «hivatalos lapot». Ebben a hivatalos lapjukban az áll, hogy: «Az erőszaknak megvannak a mozgató rugói, de nem a kultúrában, hanem hatalmuk öregbítésére törekvő dinasztikus és piacokat kereső nagy kapitalista érdekekben. Ehhez járul a hadsereg saját érdeke, ahonnan hivatásos tiszték tízezrei dudálják világgá a hadsereg dicséretét.

Ezek a hadseregtartás igazi okai és a kultúráról csak

azért beszélnek, mert kicsinyes érdek-okaival semmire se becsülnénk, *egy fillért se költenénk rá, egy embert se kapna*»... «...a *hadseregnek még a magatartása is kultúra-ellenes . . .*» «A fegyelmezettek véres verekedései és vasárnapi részegségei mulatságos históriák tisztjeik előtt, mert ha idősebb évjárataikban már csak a reglama betiltana érdeklő is őket, ifjabb járataikban *maguk is szívesen példaadó hívei a snájdigabb korcsmai verekedéseknek.*» Majd nagy bölcsen arra a végső konklúzióra jut a *Szabadgondolat*, hogy: «Világosan látjuk, hogy *a kultúrát legjobban a hadseregtől kell féltetni*, mely folytonos bizonytalanságban tartja, fejlesztését akadályozza, erőszakos fellépéskor pedig mindig és kímélet nélkül rombolja azt».

Azt állítottuk föntebb, hogy a Magyar Katonai Közlönyben mutatónak közölt féktelen antimilitarista irat, kevésbé veszedelmes a szabadkőműves szellemű Galilei-kör antimilitarista hangulatkeltésénél. Valóban így áll a dolog. Az antimilitarista felhívást nyilván elkobozták, szerkesztőit becsukták ... és vége a históriának. A Galilei-körben ellenben, a *Szabadgondolat* című «hivatalos lap» tanúsága szerint, olyan antimilitarista elveket valának és terjesztenek egyes egyetemi hallgatók, amelyek teljesítendő önkéntesi szolgálatukkal, későbbben pedig tartalékos tiszti rangjukkal, kétségkívül inkompatibilisek. Az ilyen hirdetett elvek megláthatják a hadsereg fegyelmét, hangos hirdetőik pedig méltatlanokká válnak a tiszti kardbojthoz. Katonatisztjeink bizonyára éber figyelemmel kísérik majd a Galilei-kör antimilitarista hangulatkeltéseit és azon újoncaikat, akik megelőzőleg

a Galilei-körben szívták magukba antimilitarista hangulatukat . . .

Nem érdektelen annak a körülménynek felemlítése sem, hogy a szabadkőművesek által fenntartott, illetve bőségesen támogatott *Új Korszak* szerint (a szabadkőműves *tanítók* lapja): a nemzeti jövedelemből hizlalt katonák és papok «az uralkodó kaszt érdekét szolgálják». Szemrehányásképen leckézteti meg az Új Korszak a középiskolai tanárokat, mert nem azt tanítják, hogy «a militarizmus megöloje az országnak». Azt írja ez a lap, hogy «önök (t. i. a tanárság) nem tudják, hogy a mai rendszer fönntartásáért csak a katonának és papnak érdemes lelkesedni». «. . . önök ágyútöteléket nevelnek a mai rendszer védelmére»; «a milliók érdekeit is szolgáló új rendet» kell teremteni — írja az Új Korszak — «azt az új rendet, amely *csak a militarizmusnak* és a klerikalizmusnak lesz kellemetlen». Mindenesetre aggasztó jelenség, hogy a szabadkőművesség a *magyar tanítóság közt* keresi az államra veszedelmes, antimilitarista propaganda hiveit.

A megtorlatlan antimilitarista eszmék ilyen mérvű terjesztése után, persze, a szabadkőművesség még továbbra merészkedik. Egyik fővárosi napilap szerint dr. Móczár József a következő indítványt terjesztette az egyik páholy elé: «Kérjük fel a Nagypáholyt, szólítsa fel a világ összes páholyait, hogy mindnyájan ernyedetlen buzgalommal küzdjenek olyan parlament megválasztásán, amelyek a hadügyi költségeket meg nem szavazzák». Ez hagyján. Veszedelmes anarchiát árul el azonban, azon indokolás, mellyel Móczár az indítványt támogatja. Íme a

megokolás: «Köztudomású, hogy a klerikalizmus és a militarizmus ikertestvérek, elválhatlan szövetséges társak. Úgy, mint a múltban, a jelenben is együttesen akadályozzák, hátráltatják az emberi működés haladását. Itt volna az ideje, hogy egyiknek a méregfogát kitörjük, hogy azután *mindkettővel* érdeme szerint elbánhassunk. A történelem arra tanít, hogy a *militarizmuson kell kezdenünk*».

A Világ című szabadkőműves napilap *vezércikkben* is hirdeti már (1911. febr. 9.), hogy: «a radikális polgárság hadügyi politikája... nem lehet más, mint egyrésről a háború és a *militarista közszellem* elleni nyílt és határozott propaganda». A Kelet 7. száma szerint is (1910. ápr. 15.) «...a szabadkőművességnek ma... a klerikalizmus, a feudalizmus és *militarizmus* ellen kell küzdenie». «Ez a három tényező rákfenéje minden haladásnak ... a szabadkőművességnek a kultúra ezen kerékkötői ellen kell küzdenie».

A Kelet 15-ik száma is (1910. nov. 15.) arról győz meg bennünket, hogy a szabadkőművesség a legcéltudatosabban *antimilitarista* eszméket propagál. íme egyes részletek a «László király»-páholyban tartott előadásból:

«Újabbán ismételten még azt a tervet is felvetették, hogy az ifjúságot a céllövészetben is kiképezzék, szóval a gondolkodó emberek által *régen elítélt és károsnak tartott katonai szellemet* igyekezzenek... beleoltani az ifjúság fogékony lelkébe, hogy az ott gyökeret verve, fentartója legyen későbbi időkre is annak a felfogásnak és érzésvilágnak, amely az embert szembehelyezi az emberrel, az emberek és nemzetek közti válaszfalakat még maga-

sabbra emeli,... ahelyett, hogy e válaszfalak leomlanának». «... nekünk szabadkőműveseknek ez ellen állást kell foglalnunk, meg kell akadályoznunk, hogy már a gyermekek, az ifjúság lelkébe beférkőzzék az eszmekör, amely a katonai gyakorlatok, a fegyverekhez, céllovészethez fűződik». «. . . szeretett testvérek, azzal a kérelemmel járulok elétek, vegyétek fontolóra, amiket elmondtam, határozzatok el, hogy minden lehető eszközzel igyekezni fogtok oda hatni, hogy a katonai jellegű gyakorlatok az iskolákból kiküszöböl lessenek,... hogy *a katonai szellemet, bármily ártatlannak látszó formában is, a tanulóifjúság lelkébe bele ne oltás...* tegyétek az összes testvéreknek, főképp az iskolaüggyel hivatalból vagy érdeklődésből foglalkozóknak kötelességévé, hogy *minden lehető alkalommal, szóval és tollal ez irányzat ellen állást foglaljanak*»... «...igyekezzetek a nevelés minden eszközével *a fővő nemzedék gondolkodásába belevinni a meggyőződést, hogy... nemzet és nemzet közé állított válaszfaloknak romba kell dőlniök, hogy az egész gondolatkör s minden érzés, amely a militarizmussal s annak minden hajtásával kapcsolatban van, az emberiségnek kárára van.*» «Ennek a meggyőződésnek *a köztudatba való bevitele* elsőrendű *szabadkőművesi* feladat és kötelesség.» (Előadta a «László király» páholyban dr. Edelman Menyhért.)

A szabadkőművességnek körvonalozott antimilitarista propagandája veszedelmes az államra. Állami létünk szilárdsága, ereje, békéje a militarizmussal áll vagy bukik. A militarizmus ellen a «László király» páholyban hangoztatott propaganda nem hazafias munka. Kétségkívül úgy áll a dolog, hogy a miniszterelnök ür

nemrégiben, mikor a magyar parlamentben — kétség-telenül a legnagyobb jóhiszeműséggel — pártfogásába vette a szabadkőművességet, nem ismerte a jelenlegi magyarországi szabadkőművesség veszedelmes irányú antimilitarista működését.

Avagy nem veszedelmes célzást lát-e mindenki abban a körülményben, hogy dr. *Kunfi* Zsigmond a Martinovics-páholynak 1910. október 21-iki munkáján, amikor a nemzetközi szociáldemokrata párt kongresszusával kapcsolatban, az *antimilitarizmusról* beszélt, azt mondotta, hogy «... a legutóbbi annexiós válság» alkalmával, «amikor egy világháború fürgetege készült Európára szakadni, az *antimilitarista agitáció* az állam hatalmának roppant súlya alatt semmire *sem* volt képes.¹ Az I. L. P. képviselőinek azt az indítványát, hogy *háború esetén a szállítási és fegyverkészítő munkások* sztrájkba lépjenek,... a nemzetközi iroda elé utasították».

Jellemző a szabadkőművességnek antimilitarista irányára az a körülmény is, hogy a *Világ* (1911. júl. 4.) a hazafiatlan, antimilitarista izgatót, a francia *Hervé-t*, valósággal dicsőíti. Azt írja róla: «Hadd verjék és csepüljék, hadd csukják be újra és újra, *övé az igazság*. Az ő heroizmusában, kétségtelen, gyönyörködünk ...»

A szabadkőművesség, nemcsak a haza és a trón támaszát, a militarizmust támadja, hanem azt a tekintélyt is, amellyel szemben a magyar nép feltétlen tisztelettel viseltetik. A *Kelet* 15. száma közli (1910. nov. 15.) a

¹ Úgy látszik ebből a beszédből, hogy éppen a legnagyobb veszedelem idején mégis próbálkozott érvényesülni.

«László király» páholyban tartott egyik felolvasás nyomán, hogy: «A militarizmus szelleme uralkodik országokon, nemzeteken,... *amelynek fenntartói hatalmi érdekből a koronás fő*k, a társadalmak uralkodó osztályai, amelyet még... a papság is támogat, ugyancsak érdekből». A Kelet 3. sz. (1911. febr. 20.) a francia állapotokra célozva írja, hogy: «. . . kétségbeesett vívódása ez a mindenható egyháznak a^halálos Ítélet ellen . . . Mintha törne, recsegne a trón után a szószerk». Úgy látszik hát az utolsó két idézetből, hogy a «koronás fők», az uralkodó osztályok, a papság, a trón, a szószerk, egyformán kedves fogalmak a szabadkőművesség szemében. Itt említjük meg, hogy a magyar tanítóinknak szánt szabadkőműves hetilap, az *Új Korszak*, a következőket írja: «Magyar tanítók, föl a fejet! Még a királlyal szemben is *elég* a köteles tisztelet. .» Miért ne írhatna hát a szabadkőműves szelleméről jól ismert *Az Est* a következőképen (1911. okt. 10.): «A *monarchikus államforma* betegségét már kétségtelesen megállapították s az időnként föllépő tünetek — akár a forró délen, akár a hideg északon — azoknak adnak igazat, akik a betegséget *igen komolynak* mondják. Az utóbbi időben minden olyan mozgalom, *amely lándzsáját a monarchikus államformának szögezte, sikerült. Fényes*, meg nem támadható példák bizonyítják, hogy *a mai viszonyoknak sokkal megfelelőbb a köztársasági államforma*». Vájjon azért szánta «Az Est» azt a cikket, amelyből az idézetet vettük, vezércikknek, hogy *királyhűséget* tanuljanak belőle azok, akik olvassák?

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a Kelet 14-ik számának (1910. nov. 1.) következő részét sem. A Martino-

vics-páholy 1910. október 21-én tartott munkáján «Diner-Dénes József testvér a szabadgondolkozók Brüsszelben tartott nemzetközi kongresszusáról tett jelentést . . .» «Előadó nem árul el titkot, ha elmondja, hogy *a portugál események* első számai itt szövődtek . . .» Kétségbevonhatlanul áll hát előttünk, hogy a portugál nép uralkodója és annak trónja, a szabadgondolkodóknak és a szabadkőművesség aknamunkájának áldozata. Talán öntudatra ébred az ilyen Diner-Dénes József-féle vallo-mások után az a magyar társadalom, amelynek körében nyakra-főre keletkeznek mostanában, radikális szabadgondolkodó és szabadkőműves szövetségek.

A Progressio 1. száma (1910. szept. 15.) «A brüsszeli szabadkőműves kongresszus» cím alatt arról szól,¹ hogy rajta a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy *Hevesi Józseffel* képviseltette magát. Nyilván ő közli az egyik portugál szónoknak beszédéből a következő részletet: «A portugál szabadkőművesség célja az, hogy nevelje és előkészítse a polgárokat» a ma is még nagyhatalmú klerikalizmus ellen. «Ha az *egyház* még túlhatalmas nálunk (t. i. Portugáliában), *csakis a monarchia fönnállásának köszönheti erejét.*») A portugál állapotokra is nyilván elmondhatná a Kelet a már idézett mondást: «Mintha törne, recsegne a trón Hután?» szószerék». Kétségkívül jellemző a magyarországi szabadkőművességre és a Magyarországi Symbolikus Nagypáholyra, hogy olyan nemzetközi, anarchisztikus színezetű kongresszusokra küld ki

¹ Úgy látszik, a szabadgondolkodók és külön a szabadkőművesek is Brüsszelben tartották kongresszusukat. Mindegyikre külön delegátust küldtek a magyarországi páholyok.

delegátusokat, amelyeken a néprontás és tróndöntés mennél sikeresebb módján tanácskoznak, lelketlen, külföldi felforgatók. A Magyarországi Symbolikus Nagypáholy jelentése (1910.) is arról számol be, a Reformpáholy munkájának méltatása közben, hogy az egyik testvér *a forradalmi szindikalizmusról referált*. Hát ilyen *forradalmi központokról is referálnak* a Magyarországi Symbolikus Nagypáholyban? Nagyon szép és bizalmat gerjesztő dolog!

Ne hagyjuk figyelmen kívül a szabadkőműves pénzben fenntartott *Világot* sem. Ez a lap «Alattvalók iskolája» címen (1910. nov. 27.) arról ír, hogy a német császár «mint Chantecler a hajnalodó erdőben, ismét neki-eresztette a hangját és ismét hallatta az ő régi áriáját *a vallás és konzervativizmus* egyedül üdvözítő voltáról. . .» Azt mondja a Világ, hogy «a német császár és népe között való viszony valóságos iskolája az alattvalói állapotnak». Az egész ügyből «tanulságos dolgot meríthetünk az alattvalók számára». Figyeljünk jól. Nem a német alattvalók számára, hanem általában: az alattvalók számára. «Most pedig jönnek a tanulságok alattvalók *használatára*» mondja a Világ. íme: «Az ilyen hatalmas valamit megígér . . .», tehát már nem a német császárról van szó, hanem egy «ilyen hatalmasról» «és holtbizonyossággal el kell készülni lennünk rá, hogy jön az idő, amikor majd a szavát a legártatlanabb képpel megszegi». «A történelem végig tele van azzal a hiábavaló erőlködéssel, hogy azok, akiknek uralkodó valamire szavát adta, ezt az ígéretet biztosítani igyekeztek, *persze mindig hiába. Az alkotmányok mindig csak arra valók voltak, hogy*

az uralkodók megszegjék; megtartani csak azokban a züllött időkben tartották meg, amikor a királyi hatalom teljesen le volt rongyolódva és azoké volt a hatalom, akik az alkotmányos ígéretet kivették az uralkodóból», íme, ilyen uralkodóellenes tanításokkal traktálja a szabadkőműves pénzen fenntartott és alapított Világ, szabadkőműves olvasóit. Az ilyen tanítások bizony nem arra valók, hogy az alattvalókat király hűségben egyesítse, hanem egyedül arra, hogy a *hagyományos magyar királyhűséget gyöngítse*. íme, itt a bizonyítéka annak, hogy a szabadkőművességnek bevallott leghathatósabb szerve, napilapja, a társadalmi destrukciót segíti elő és semmi mást.

Nagyon tévedne bárki is, ha azt tételezné fel, hogy a Világ *egyszer, véletlenül* tántorodott meg, *a trón iránt általában* illő és hagyományos tiszteletben. Ez nem véletlen megtántorodás. A fenti cikk 1910. november 27-én jelent meg; 1911. április 16-án *Alföldy* Ede cikke, «Az antimodernista eskü» című, teljesen hasonlóan szól. íme:

«Ha tehát a király jelleme és egyéb erők, nevezetesen a nép hatalma, nem képesek az uralkodói cselekedeteket kellő korlátok közt tartani, ebben az esetben az alkotmányt veszély környékezi, *mert a királyi eskü egymagában gyenge biztosíték arra nézve, hogy az alkotmány épségben maradjon.*

A katonák esküje is általában ürességeket takar. Ha a katonai fegyelem szabályainak mindennemű megsértését az esküszegés fogalma alá vonjuk, ebben az esetben nem léteznék katona, akit az esküszegés vádjával illetni nem lehetne. Ez a körülmény arra enged következtetni,

hogy amely vétségeket a fegyelmi szabályok sem képesek megakadályozni, arra vonatkozóan az eskü is hatálytalan. Ha pedig az esküt kevésbé szigorúan értelmezzük és csak a hazaárulásra és felségsértésre vonatkoztatjuk, ebben az esetben azt tapasztaljuk, hogy *a katonák aránylag sokkal ritkábban szegik meg esküjüket, mint a királyok*. Ebből nyilván nem az következik, hogy a katonák jobbak a királyoknál, hanem az említett körülménynek kétségtelenül az a magyarázata, hogy az állami hatalomban, amely a katona cselekvési szabadságát korlátozza, sokkal nagyobb erő nyilvánul, mint a nép hatalmában, amely a királyok cselekedeteinek szab határt».

Majd így folytatja egy helyen a cikk, hogy: «*A hivatalnoki eskü intézménye sem emelkedik felül az üres parádék alacsony színvonalán*). Hát bizony szomorú ethikai nivóra vall az ilyen szabadkőműves felfogás. Egyedül azt bizonyítja, hogy a hirdetett szabadkőműves elvek és nézetek a társadalom destrukcióját mozdíthatják csak elő. Ezt azonban megdönthetetlenül bizonyítja.

A szabadkőművesség mint titkos társaság.

Az eddigiekből is meggyőződhattünk róla, hogy a szabadkőműves páholyokban olyan megbotránkozató, kényes és egyben veszedelmes tanokat hirdetnek a szabadkőműves testvérek, amelyeknek nyílt hirdetéséhez még nincsen meg a kellő bátorságuk. A Progressio 2-ik számából (1910. okt. 1.) vett idézet szerint a szabadkőművesek elismerik, hogy *a hazáról, az erkölcsről, az igaz-*

ságról vallott nézeteik «idegenek» a inai társadalom szemében. Óvatosságra inti hát a *Progressio a Világ* című újságot, hogy «a konzervatívokat és arisztokratikus érzésűeket *meg ne botránkoztassa.*» Ha a destruktív szabadkőművesi eszmék propagálására, tehát a nyilvánosságának szánt újság ilyen figyelmeztetésre szorul, úgy bizonyára hajlandók vagyunk elhinni azt a tényt is, hogy a szabadkőművesség éppen destruktív eszméinél fogva rászorul a legszigorúbb titkosságra. Valóban így is áll a dolog, ámbar a szabadkőművesség tagadásba veszi azon állítást, hogy «titokban» dolgoznak. A *Világ* például azzal argumentál, hogy a szabadkőműves jegyzőkönyveket és jelentéseket oly könnyű megszerezni, hogy titkosságról beszélni lehetetlen. De meg aztán — mondja a nevezett szabadkőműves orgánus — «a szabadkőművességnek nincs körömfeketényi titkolnivalója sem». A *Világ* szerint a szabadkőművességnek «tisza, ideális célzatai vannak»; ezeket nem kell titkolniuk.

A szabadkőművesség titkos voltának szemérmetlen tagadásával szemben megcáfolhatlan adatok alapján bizonyítani fogjuk, hogy a szabadkőművesség igenis *titkos*, illetve *titokban dolgozó szervezet*, amelyet az államhatalomnak, minden egyéb súlyos októl el is tekintve már ebből az egyetlen okból kifolyólag is, fel kellene oszlatni. Íme a bizonyítás. A Kelet, mint «a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy hivatalos közlönye», 1910. február hó 1-én «Hivatalos Rész» cím alatt a 36. oldalon a «szövetségtanács» üléséről a többi közt a következőkben referál: D. testvér bejelenti, hogy a *Katholikus Népszövetség* egyik ülésén *a szabadkőműves titkokról*

szenzációs felolvasást tartottak. A felolvasó «*a szabadkőművesség minden . . . titkát* feltárta a hallgatóságnak, még *magát az* idei évszót is! Ott voltak kellékül nála a szabadkőművesi szertartás-könyvek, a szabadkőműveseknek talán teljes névsora, amelyből mintegy 30-40 nevesebb tagnak a nevét is felolvasta . . . *Annyi teljesen beigazolódtott*, hogy mi az ellenségnek *tökéletesen el vagyunk áruháva*».

Nagyon természetes, hogy ez a bejelentés a szabadkőműves zsidók nyugalmát alaposan felkavarta. Ott, nyomban a «szövetségtanács» ülésén megkísérlették a romboló munkára szövetkezett testvérek, hogy az «*áruháót*» megcsípjék. «*Bálint* Lajos t. nagy szomorúsággal konstatálja, hogy az áruháó köztünk van. Ennek kellene nyomára jutni.» «*Goda Géza* hasonló nézetten van.» «*Szálai* t. azt a módot ajánlja az áruháó kifürkészésére, hogy minden páholynak adjanak külön évszót s amelyiket profán körök megtudják, annak páholyában kell az áruháónak rejlenie.» «*Bihari Mór* t. ezt az eljárást nem kívánja. Tétessék kötelességévé minden páholynak, hogy a maga módján igyekezzen az áruháó nyomára jutni.» «H. testvér szerint... a nagymester t. által ajánlott körözést helyes eszköznek tartja. A szövetségtanács ezt a felfogást tette magáévá.»

Nos, kérdjük most már, igaz-e az, amit a Világ és valamennyi szabadkőműves állít, hogy «a szabadkőművességnek nincsen semmi titkolnivalója?» Ha a népszövetségi gyűlésen a szabadkőművességről elmondott dolgok nem titkok, miért kutat hát mégis a páholy valamennyi zsidója annyi buzgósággal «*az áruháó*» után?

Mért mondotta D. t. a szabadkőművesek gyűlésén, «...hogymi az ellenségnek tökéletesen *el vagyunk árulva!*»

Nyilvánvaló, hogy elárulni csak titkokat lehet. Ha igaz volna az, amit a Világ is állít, hogy t. i. a szabadkőművességnek «tisztá, ideális célzatai vannak», akkor ugyan a szabadkőművesség eszméinek profán részéről jövő ismertetését lehetne-e árulásnak minősíteni? A szabadkőművesek szövetségtanácsának hivatalos jegyzőkönyve arról győz meg bennünket, hogy a szabadkőművesség titkosságának tagadása mindössze bárgyú mese, egyszerű hazugság.

De menjünk tovább a bizonyításban. 1910. október 29-én *Emil Vandervelde*, a belga szabadkőműves fővezér a Társadalomtudományi Társaság meghívására a nemzetiségi problémáról tartott előadást. Ebből az alkalomból kifolyólag a Világ a szocializmus és szabadkőművesség viszonya felől meginterjúvolta Vanderveldet. Szerinte: «a szocialista munkásság soraiban némi bizalmatlanság mutatkozik a szabadkőművességgel szemben, melynek régi szertartásossága és *titkolódzása* . . . gyanút ébreszt». De hozzát teszi Vandervelde, mindamellet «indokolt a szabadkőművesség sokszor megrótt *titkossága, mert egyedül ez teszi lehetségessé sok kiváló, de a kormánytól függő egyéniség számára, hogy meggyőződésének élhessen*». íme, másfajtájú bizonyítása a szabadkőművesség titkosságának. Vanderveldenek a szabadkőművesség titkosságának szükségességéről vallott nézetéhez csak az a megjegyzésünk, hogy férfiak gyülekezetében az a «*meggyőződés*», amelyet suba alatt, titokban kell tartani: az nem lehet követésre méltó meggyőződés!

A szabadkőművesek a szabadgondolkodókkal együtt a történelmi tradíciókon nyugvó társadalmi és állami rend felforgatására törekszenek. Ezt *nyíltan* kétségkívül nem teheti meg a szabadkőművesek hada. Igaza van tehát Vanderveldenek: a szabadkőművesség titkossága nagyon is indokolt. De mért tűri meg az államhatalom, mért tűri meg a keresztény magyar társadalom, hogy túlnyomóan zsidó szabadkőművesek és szabadgondolkodók olyan titkos szövetséget alkossanak, amely a keresztény magyarságot hitetlenné akarja tenni, amely a társadalmi és állami rendet fel akarja forgatni?

De menjünk még tovább a szabadkőművesség titkoságának bizonyításában. A *Kelet* 35. évfolyamának 2-ik száma (1910.), ezeket írja: «A Március-páholy, mely fiatalos lelkesedéssel vesz részt a magyar szabadkőművesség antiklerikális küzdelmében, a munkaévad elején azzal a kéréssel fordult a Nagypáholyhoz, hasson oda, hogy a *Kelet* ne közölje a páholyoknak azokat az előkészítő cselekményeit, amelyek a sötétség ellen indítandó harc taktikájára vonatkoznak». A Március-páholy «*körlevélben . . . köti lelkére minden páholyinak a titoktartást, mert a sötétség ellen való küzdelem előkészítése a titokzatosság jótékony leple alatt forr és érlelődik*».

Íme tehát, szabadkőműves jegyzőkönyvek és köriratok tanúskodnak róla, hogy a szabadkőművesség valóban titkos szövetség.

Jellemző a szabadkőművesség titkolódzására és általában a szabadkőművességre, hogy azokban a páho-

lyokban, «ahol a tagok félénksége következtében a *Kelet* nem az egyes címekre megy» (Progressio, 1. szám, 1910.

szept. 15.), — ott «... a páholy profán postai címére» küldik a küldeményeket. Például a Kelet 13. száma szerint (1910 október), a «*Szeged*» nevű vad radikalista páholy «postai profán címe: dr. *Veszprémi Vilmos*¹ tanár, Kossuth Lajos sugárút 31. szám. Magánügy». így dolgozik a szabadkőművesség, titokban, bujkálva. És nyilván azért így, mert részint vallástalan, részint hazafiatlan, részint antimilitarista, általában pedig romboló elveik, kihívnák a keresztény magyar közvélemény megtorló megnyilatkozását, ha nyíltan vallanak azokat.

Néhány hónappal azelőtt, amikor a magyar parlamentben is keményen támadták a szabadkőművességet, titokban üzött mesterkedéseinél fogva — a Világ, a «profán világot» elámitandó, leköszölte a szabadkőműves alkotmánynak egyes részleteit, azzal a megjegyzéssel, hogy íme, ez a szabadkőművesek alkotmánya.

Ezzel nyilvánvalóan bizonyítani akarta a Világ hogy alkotmányukban nincs semmi titkolnivalójuk. Erre az egész ügyre vonatkozólag a következő előzményeket írja a Kelet 14. száma (1910. nov. 1.):

A Világ című lap a szövetségtanácstól engedélyt kért arra, hogy a szertartáskönyvekből és az alkotmányból *egyes részeket* közölhessen. Bálint Lajos t. indokolta a kérelmet. «A szövetségtanács a Nagypáholyra bizza annak megállapítását, hogy... a Világban a szabadkőművesség beléletére vonatkozólag *mily ismertetés közölhető*».

¹ Állami főreáliskolai tanár, az Országos Középiskolai Tanáregyesület választmányi tagja!

A hasonló esetekre és a szabadkőművesi titoktartásra vonatkozóan íme a szabadkőművesség nézetei:

A Kelet 1911. február 20-iki száma szerint: »*Valakinek szabadkőműves voltát semmi körülmények között, még a szabadkőműves sajtóban sem szabad közölni¹ és sem közvetlen, sem közvetett utón nem szabad fölfedezni*«. II. Alaptörvény 3. §-a «A szabadkőművesek szövetségének általános alapelvei, célja, szellemi iránya, fejlődése és működésének története *addig az ideig, míg abban még élő testvérek részt nem vettek*, továbbá az egyes páholyokban tartott felolvasások, ha tárgyuknál fogva a beavatatlan sajtóban közlésre alkalmasak, de *mindig csak profán alakban (!)* és a 2. §. határozmányainak épségben tartásával sajtó útján is közölhetők». Ezen újonnan elfogadásra ajánlott alkotmány «*módosító indítványok*» két-ségkívül eléggé jellemzik a szabadkőművesség titkos munkáját.

A Dél 5. száma (1911. márc. 15.) azt írja, hogy «Céljainknak igazán ártalmára van az, *ha tetteink idő előtt kritika tárgyává tehetik. Ezért nem szabad kinyomatni ügyeinket. . .*» Majd azt írja a Dél a Demokrácia című páholynak 1911. március hó 6-iki munkájáról, *kapcsolatban*, hogy ezen G. M. testvér nem fogadta el Pf. testvér azon konklúzióját, hogy: «le kell omlania a titokzatosság válaszfalának». «*Ezt nem szabad elfogadni, mert ha ez megtörténik, eldobhatjuk nevünket, megszűnik a szabadkőművesség (!) és profán egyesülés lesz.*»

¹ Mi, «profán» füzetünkben megengedtük magunknak ezt a lu ust, ámbátor biztos, hogy a nagymester úr rettenetes haragját vontuk ezáltal magunkra.

Íme, bizonyítéka annak, hogy a szabadkőművesség csak a titokzatosság és titkolódzás leple alatt végezheti fennforgató munkáját.

Érdekes jelentés az is, amely a Prometheus-páholy 1911. március 14-én tartott munkájáról szól. Azt írja a Dél, hogy a *szabadkőművesi nyilvánosságról tárgyalván*, a következőket állapította meg: «1. A kérdést az a sajnálatos jelenség hozta felszínre, hogy egyes testvérek a szabadkőművesi kötelességtudás és a szabadkőművesi önérték követelményeinek nem felelnek meg. 2. A profán, még pedig *klerikális sajtó támadásai ijedősekké tettek egyes testvéreket*, akik vagy *magánérdekeiket féltik szabadkőművesi mivoltuk nyilvánosságra jutásától*, vagy *a szövetséget a hatalom üldözésétől*».¹ (!) Ártanánk vele célunknak, ha ehhez a kiváló értékű idézethez bővebb kommentárt fűznénk.

Még csak azt jegyezzük meg a Kelet 2-ik száma (1910.) alapján, hogy: a Március-páholy egyik körlevele «a tervezetések publikálását egy sorba helyezi *a haditervek és a gyári titkok elárulásával*. Reméljük, hogy mindezek után a szabadkőműves orgánusok nem lesznek annyira szemérmetlenek, hogy továbbra is hirdessék, hogy a szabadkőművességnek «tisztá, ideális célzatai vannak és ezeket nem kell titkolniok». Ők vakondokmunkát végeznek. Aknamunkájuk a magyaros nyíltságot és a napfény világosságát nem bírj a el...

¹ Íme, a miniszterelnök úr meggyőződhetik a szabadkőművességnek saját szavaiból arról, hogy a szabadkőműveseket ijedőse (!) teszi a hatalomnak *esetleges* üldözése. Tiszteletreméltó munkában szorgoskodó *férfiak* nem félhetnek szövetségüket («a hatalom üldözésétől»). Miért félnek hát?

A szabadkőművesség jótékonyága.

Amikor az elmúlt hónapokban a parlamentben és egyebütt is a szabadkőművesek aknamunkáját szóvá tették, a szabadkőművesek azt híresztelték, hogy ők főleg a jótékonyág terén végeznek olyan arányú humánus munkát, amelyért elismerés és nem gáncs illeti őket. Vizsgáljuk hát meg, a szabadkőműves] jótékonykodás mozzató rugóit. Ha azt látjuk majd, hogy jótékonyáguknak az önzetlenség, a pusztá kö nyörületesség a forrása, úgy valóban védő paizsul szolgálhatna nekik, a jótékonykodásukra való hivatkozás. Ha ellenben arról győződünk meg, hogy a páholyok legtöbbje a jótékonykodást nem is tekinti már szabadkőművesi feladatnak, ha hozzá még azt is látjuk, hogy amennyiben mégis jótékonykodást gyakorolnak, ez lélekfogdosásnál nem sokkal nemesebb intencióval történik, ha arról győződünk meg, hogy jótékonykodásuk *önző céljaikat* szolgálja — úgy bizonyára senki sem fogja a szabadkőműves jótékonyágot rokonszenvével megajándékozni.

Lássuk tehát. A Kelet 3. száma szerint (1911. február 20.) dr. Radványi László a budapesti páholyoknak 1911. január 26-iki közös munkáján arról panaszkodik, hogy Bíró Lajos a Délben cikket írt, amelyben «fölnyes gúnnyal» a szabadkőművesség karitatív törekvéseit «tatarozásnak és pepecselésnek» nevezi. Elmondja, hogy «a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy 1880. évi április 25-én tartott XIII-ik rendes évnegyedes ülésének napirendjére ki volt tűzve a jótékonyág ügyének

tárgyalása. A nagygyűlés elé a napirend ezen pontjának előkészítésére kiküldött bizottság oly értelmű jelentést terjesztett, hogy a szabadkőművességnek elsőrendű feladata a jótékonyság terén a prophylaxis, vagyis a szegénység keletkezésének megelőzése. Buzdítás a takarékosagra — mondja ezen jelentés — oktatás és jó példa által. . . iparsegélyegyletek felállítása, a háziipar előmozdítása, a szerencsejátékok korlátozása, harc az iszákosság ellen . . . stb., ezek legyenek a prophylaxis eszközei». 1880-ban a szabadkőművesség elsőrendű feladatának vallották a szabadkőművesek a jótékonyságot . . . azóta célt és irányt változtattak a páholyokban.

A Kelet 4. száma szerint (1911. március 10.) «... a filantropikus alkotások végnélküli folyamata ma nem lehet már szabadkőműves feladat». A Progressió 2. száma szerint (1911. február 1.) egyik testvér «...azokat a szabadkőműveseket tartja radikálisoknak, akik a jótékonyságot nézik a szövetség mellékes foglalkozásának, a politizálást pedig főcélnek». Majd hozzáteszi a Progressió, hogy: «A szövetséget az utóbbi időben a radikális irányzat dominálja . . . Progresszív irányban kell haladni az egész magyar szabadkőművességnek, nincs már vissza út. Gyakorolni kell a jótékonyságot, de hiába: az egyszerű asszonyok által is szépen és teljesen elintézhető jótékonysági akció ma már nem elégítheti ki a komoly, meglett férfiak szabadkőművesi ambícióit». «. . . már nem lehet visszatérni a jámbor, kenetes, bibliás korszakba ...» A Nagypáholy németnyelvű jelentése azt írja a Sokrates-páholyról,

hogy új programja szerint: «fel kell hagyni a jótékony-sági intézkedésekkel».

Hasonló értelemben ír a Kelet számos más helyen is, annak bizonyosságául, hogy a szabadkőművesség a jelenben, a jótékony-ság gyakorlását csak alárendelt feladatnak tekinti.

Vizsgáljuk meg ezen megállapítás után, hogy amennyiben a szabadkőművesség mégis gyakorolja a jótékony-ságot, azt önzetlenül, tehát nemesen — avagy önzően, csak céljai elérését tartva szem előtt, gyakorolja-e?

A kérdés eldöntését a Progressio 4. számára (1910. november 1.) bizzuk. Ez a következőket írja: «A budapesti Haladás-páholy folyó évi október hó 27-én megtartott munkáján dr. Kaunitz Lajos testvér a páholy által alapított «Budapesti Szünidei Gyermektelep-Egyesület» ezidei kitelepítéseit ismertette. Az egyesületnek tudvalevőleg Hegybányán, Zebegényen és Balatonlellén saját telepházai vannak, míg Trencsénben a kitelepített gyermekeket Kürcz Lipót testvér internátusában.. . helyezi el. Egy ötödik csoportot Cirkvenicában, a László Főherceg Otthonban helyezett el az egyesület, melynek választmányi tagjai kizárólag testvérek, a nyár folyamán ellenőrzés céljából felváltva látogatták meg a telepeket. Úgy a saját telepeken, mint a trencsényi telepen elhelyezett gyermekek ellátása kitűnő volt, *a nevelés pedig minden tekintetben szabadkőműves szellemű.* Csakis a cirkvenicai telep tekintetében voltak a testvérek elégedetlenek. Ezen a telepen a gyermekek nem az egyesület közegeinek felügyelete alatt

állanak, hanem a László Otthon *katholikus vallású* női alkalmazottainak felügyelete alatt. Az ellenőrzés céljából odaránduló testvéreknek alkalmuk volt meggyőződni arról, hogy az odatelepitett gyermekeknek *vallásos ájtatosságban* nagyonis bőven, szeretetteljes gondozásban, . . . tisztességes táplálékban . . . egyáltalán nem volt részük». «... a páholy elhatározta, hogy ide a jövőben gyermekeket nem fog telepíteni.» íme,itt a dolog java: «A szabadkőművességnek ezen egyik legszebb intézménye örvendetes módon kizárólag testvérek vezetése alatt áll s a *Haladás-páholy szigorúan őrködik*, nehogy ezen intézmény is profán kezekbe kerülve, . . . tendenciózus célokat szolgáljon. *Mert itt nemcsak arról van szó, hogy szegény gyermekeket gyámolítsunk, hanem, hogy azok nevelésükkel magukba szívják a mi szellemünket is*». Vájjon ki hinné el, hogy amikor a «Budapesti Szünidei Gyermektelep-Egyesület» jótékonykodásáról olvas az újságokban, akkor tulajdonképen «nemcsak arról van szó, hogy szegény gyermekeket» gyámolítanak, hanem arról, hogy azok, «*nevelésükkel magukba szívják a szabadkőműves szellemet, azt a mételeyt, amely a hazafi helyett világpolgárt nevel, amely a nemzeti érzés helyett szabadabb világfelfogást, a vallásos hit helyett pökhendi önhittséget akar az ifjúság lelkébe beplántálni. Valóban a szabadkőművesség sokat kér cserébe csekély jótékonykodásáért. Teljes erővel, minden számításával az ifjúság lelkére veti magát.*

Ilyen körülmények közt bizonyára aggódva nézi az egész magyar társadalom, hogy a Kelet híradása szerint: a szegény iskolás gyermekek népkonyhája

Pancsován a fiumei Stella Orientalis páholy vezetése alatt áll; hogy szegény tanulóknak tandíjjal való támogatását a «Tanulók Barátja» című egyesület, a Reformpáholy vezetése mellett eszközli; 'az iparos tanulók védelmére alakult egyesületet a Hajnal nevű páholy; az ifjúsági egyesületeket támogató országos szövetség: a Széchényi István társaság, a Comenius-páholy vezetése alatt áll. Az itt említett egyesületek kifogásolható működési irányáról semmit sem tudunk, nem is állítunk róluk semmi rosszat sem. Fönti idézetünk alapján azonban mégis aggódva gondolunk arra a gyermek-seregére, amely a szabadkőművesi sovány jótékonykodásáért ifjú lelkét adja cserébe. ..

De nem hallgathatjuk el a szabadkőművességnek másirányú lélekfogdosását sem. Azt, amely a kórházak betegágyainál leleselkedik a beteg lelkére ... A Kelet 15. száma szerint (1910. november 15.): «A Kazinczy-páholy a következő megszívlelésreméltó körlevelet küldte szét a páholyoknak». Elmondja a körlevél, hogy egy páholytag hívta fel a figyelmet arra, hogy «a nyilvános kórházakban fekvő betegek olvasmányát képező könyvek és folyóiratok legtöbbször oly tartalmúak» ... «melyek a beteg embernek, különösen a beteg gyermeknek fokozott mértékben fogékony lelkét *tévtanokkal és elfogultsággal szaturálni képesek*. Tudvalevő, hogy többnyire Isten segítségében bizodalmat keltő, vallásos tartalmú könyveket adnak a betegnek. .. Ezek, úgy látszik a szabadkőművesség szerint «tévtanokkal és elfogultsággal» szaturálják a beteget. «Kőművesi kötelességet vélünk teljesíteni — mondja továbbá a körlevél —

amikor ezen helytelen és káros hatású állapoton segíteni törekszünk. Azt határoztuk el, hogy az összes magyar testvérpáholyokkal karöltve, a kórházak részére *megfelelő* olvasmányokat gyűjtünk és ezeket minden esztendőben karácsonyi ajándékkul az illetékes helyre juttatjuk — *természetesen profán névvel*.¹ A Kazinczy-páholy a Budapest keletén levő kórházak részére végzi a gyűjtői tisztet. Ezeknek a kórházaknak szánt nyomtatványokat kérjük *Végh József* tanár Budapest, VII. ker. stb. címére küldeni».

Így dolgozik a magyarországi szabadkőművesség a parlamentben, az iskolában, a sajtóban, jótékony-sági intézményeiben, a kórházakban, . . . gondosan ügyelvén arra, hogy leplezze a *destruktív munka szabadkőművesi eredetét és mivoltát*. Vájjon melyik kórház gondnoksága gondolná, a Végh József tanár úr esetleges könyvajándéka mögött, azt a szabadkőműves tábort, amely *megfelelő* olvasmányokkal akarja a beteg lelkét hatalmába ejteni. Valóban csodálatosan rejtett és leplezett utakon fér a szabadkőművesség a gyermekhez és felnőtthez egyaránt. Ki gondolná vájjon, hogy egy-egy szünidei gyermektelepen, egy-egy kórházban, a jótékony-ság örve alatt, arról gondoskodik a szabadkőművesség, hogy a segítségre szorultak *«magukba szívják a szabadkőműves szellemet?»*

Csak kegyetlen lelkek gyakorolhatnak ilyen jótékony-ságot.

¹ Ez az eljárás hozzátartozik a szabadkőművesi taktikához.

A szabadkőművesség célja és harci szervei.

Már eddig is meggyőződhattünk róla, hogy a szabadkőművesség az iskolát, a politikai irányítást hatalmába akarja keríteni; az egyház tekintélyét, a hadsereg iránti rokonszenvet tönkre akarja tenni; a trón és haza fogalmaival bántó és sérelmes módon operál... nemzeti történelmünket meghamisítottnak bélyegzi meg; a pap-ságot, ősi arisztokráciánkat vad gyűlölettel gyalázza, majd nyíltan hirdeti, hogy az ő igazságuk, erkölcsük, hazaszeretetük más, mint a mi igazságunk, erkölcsünk, hazaszeretetünk...

Érthetetlen és megmagyarázhatatlan az a tény, hogy a szabadkőművesség minden felelőség, minden társadalmi beavatkozás nélkül, teljesen háborítatlanul végezheti romboló aknamunkáját.

De hát mégis *mi a célja* a fékevesztett vad rombolásnak? Hová fog vezetni a magyar társadalom demoralizálása? *Mi a végcél?* Megdöbbenő az a lelkiismeretlenség, amellyel a kérdésekre a szabadkőművesség megfelel, íme:

A «Neuschloss a régi hívek» páholya díszmunkáján mondotta dr. R. M. főmester, hogy «... a magyar szabadkőművesség kirohant templomából, megfújta a harci riadót. A csatározás megindult, nemcsak papiroson és vándorszónoklásokban, hanem a valóságos életben és már megérik azt az *egyesekek existenciális érdekeikben. Senki sem tudhatja, hogy a magyar szabadkőművesség tevékenységének az új iránya hova fog vezetni..* » (Kelet 1. sz. 1911. jan. 10.)

Az újpesti Világosság-páholy szerint (Kelet 5. sz. 1911. márc. 25.): «az új eszmék... a régi intézményeket elpusztítanak ugyan, de nem e dülésért, hanem, hogy a romokon jobbat, tökéletesebbet építsenek. Minden társadalmi újítás a régi lerombolásával fán. Lássuk hát, hogy a nemzeti múltunkban gyökerező intézményeink helyébe, mit kapna a magyar nemzet a zsidó szabadkőművéségtől cserébe?

A Progressio 2-ik száma (1911.) szerint, Jászi Oszkár főmester a Martinovics-páholyban a következő kijelentést tette: «. . . minthogy az embereket úgy a múltból átöröklött, mint a jelenben ható tényezők által kiváltott eszmék mozgatják: pontosabban kell megjelölnünk, hogy minő eszméket akarunk ma Magyarországon terjeszteni?» Egészen nyilvánvaló tehát, hogy a szabadkőművesség momentán, még a saját irányító elveivel és eszméivel sincs tisztában. De menjünk tovább. A főmesteri beszéd így folytatja:

«A múltra vonatkozó eszmei propagandánál azonban kétségtelenül fontosabb a jelen pontos ismerete alapján a legközelebbi jövő feladatait kitűzni. A radikális törekvéseknek gyakran hangoztatják destruktív irányát. És ebben van is annyi igazság, hogy az ostromlók természetesen előbb akarják bevenni a várat és csak azután szoktak annak miként való újjáépítéséről gondoskodni. De a szellemi és politikai küzdelmeknek az a természete, hogy maga az ostrom sikere és ereje sokban attól függ, hogy minő kilátásokat és reményeket tudnak a küzdők lelkében ébreszteni arról az állapotról, mely az ostrom diadalmas véghezvitele után fog bekövetkezni. Mi is nagyban elő-

segíthetnénk küzdelmünk tempóját és chanceait, ha a merőben destruktív politika mellett egyre nagyobb mértékben igyekeznénk annak az új rendnek a képét és a körvonalait megrajzolni, mely az úgynevezett *agrár feudalizmus bukása után* Magyarországon befog következni. S míg a szocialisták úgy ahogy, azzal az érveléssel utasíthatják el a jövő szocialista államberendezés iránt tudakozódókat, hogy egy távoli világrend, egy új, még sehol sem létezett társadalmi realitás képét megrajzolni nem lehet: addig mi, *kik lényegileg a már meglevő nyugati* iparos és polgári avagy mezőgazdasági és parasztdemokrációk mintájára akarjuk a régi feudális magyar államot megreformálni, ilyenféle okoskodással nem állhatunk elő. Mert igenis, ismerve országunk rendelkezésére álló erőit és a külföld ily irányú tapasztalatait: nekünk kötelességünk a magyar politika minden nagy kérdésében — legalább a fővonásokban — konkrét és pontos propozíciókkal előállani. Igenis, a közvélemény teljes joggal kérdezheti meg tőlünk, hogy pl. az általunk anynyiszor ócsárolt extenzív mezőgazdaság, vármegyei köz-igazgatás, felekezeti népiskola, nemzetiségi politika stb. helyébe minő új intézményeket és alapelveket akarunk állítani és ezek keresztülvitelére honnan akarjuk a szellemi és anyagi erőforrásokat előteremteni?» «Ez a gondolatmenet, melynek első felvetése különösen G ... i és M . . . r testvéreink érdeme, nem jelent kevesebbet, mint azt, hogy a magyar szabadkőművességnek egyik legelső és legfontosabb feladata: a *magyar radikális demokrácia politikai programjának* részletes kidolgozása». «. . . arról van szó, hogy... a polgári Magyarország kiépítésének eszkö-

zeit és legközelebbi céljait pontosan meghatározzuk)). Majd újra ajánlja a páholynak, hogy az «Új Magyarország programja» elkészíttessék.

Úgy áll tehát a dolog, hogy a szabadkőművesség «a jövő feladatáról» majd csak akkor «gondoskodik», ha a lelkekből kipusztította a hitet, a hazafiúi érzést, ha régi, történelmi múltunkban gyökerező intézményeinket letarolta, mert hiszen «az ostromlók előbb akarják bevenni a várat és csak azután szoktak annak miként való újjáépítéséről gondoskodni». Majd csak azután fogják «a polgári Magyarország kiépítésének eszközeit és legközelebbi célját» meghatározni. *Milyen elvek és milyen lelkiismeret!?* Előbb le kell tarolni mezőt, virágot, előbb sivárrá és pusztává kell tenni a lelkeket, előbb diplomainkat és intézményeinket kell lerombolni, előbb az agrár feudalizmus bukásának kell bekövetkeznie, — majd csak azután állapítja meg a szabadkőművesség a teendőket és az *Új Magyarország* programját. Valóban léha lelkiismeretlenség döngeti az 1000 éves keresztény magyar erkölcsöt. A rombolás szelleme kezdi ülni vad orgiáját...

De kutassunk tovább a szabadkőművesi célok és feladatok után. A Kelet 7. száma szerint (1910. ápr. 15.): «Történelmi múltunknál és adott gazdasági helyzetünk-nél fogva ma az emberi haladás ügye úgy érvényesül Magyarországon, mint harc a hitbizományok és a holtkéz uralma ellen, mely megnyomorítja hazánk összes produktív erőit; mint küzdelem a felekezeti oktatás ellen, mely bilincsekbe veri a lelkiismerete szabadságát. . .» Teljesen meggyőzően mondja a Kelet ugyanazon száma-

ban Pfeiffer Ignác a szabadkőművesség céljáról, hogy: «Míg évtizedekkel ezelőtt a rabszolgaság eltörlése, majd később a jobbágyság megszüntetése képezte egyik feladatát a szabadkőművességnek, ma *a gondolat és lelkiismeret szabadságának elnyomása és gazdasági lenyűgözése ellen kell küzdenie, a klerikalizmus, a feudalizmus és militarizmus ellen*».

A Comenius-páholyban tartott felvételi beszédből idézzük a következő részeket (Kelet 1. sz. 1911. jan. 10.): «. . . testvéreinkké fogadjuk és tartjuk önöket mindaddig, *amíg azt a fogadalmat, amelyet letesznek* — mielőtt szövetségünkbe felvételnének — híven és lelkesen fogják betartani.» «*Alkotmányunk szerint, amely munkánk irányát megszabja* a szabadkőművesség filozófiai, progresszív és humanitárius intézmény.» «... a szabadkőművesi munka *törzse* ... a *progresszív* munka lévén, ez erősíti szervezetünket. *Hiábavaló filozófiai elmélyedés, a csendes kontempláció; ha nem vonjuk le erős progresszív szellemben* annak konzekvenciáit. . .» Ha meggondoljuk, hogy a Kelet 17. száma szerint (1910. dec. 20.): «a legközelebbi évtizedek munkája az általános, titkos, egyenlő választójog, a szekularizáció és a felekezetnélküli népoktatás» úgy valóban elhisszük, hogy ezen célokat csak «erős progresszív szellemben» lehet megvalósítani. Rendkívül jellemzőnek tartjuk a Kelet azon megjegyzését is, melyet a legközelebbi évtizedek munkaprogramjához hozzá fűz, azt mondván, hogy: «E súlyos horderejű feladatokat *a nép nagy zöme meg sem érti*. . .» Igaza van a Keletnek. A magyar nép «nagy zöme» nem érti meg a szabadkőművesség romboló célját. Ezért lehetséges csupán,

hogy mindenféle taktikával és leplezéssel, szabad iskolákkal, munkásgimnáziumokkal, . . . sikerül nekik itt-ott a nép tömegét is megnyerni. . . valósággal halásznak a zavarosban. És romboló munkájuk ellensúlyozására nem rendelkezünk megfelelő szervezetekkel. . . Értelmetlenül közönyösek vagyunk a destruktív munkával szemben . . . Pedig a szabadkőművesség öntudatosan hadakozik azon sarkalatos alapelvek ellen, amelyek a mai társadalmat egységessé kapcsolják.

A Kelet 1. száma szerint (1911. jan. 10.): «... a harcoló szabadkőművesség irányzata, mely nem tekint se jobbra, se balra... hanem támad minden mellétekintet nélkül. Ezen harcias, aggresszív irányzatnak» mondja a Kelet «...hatalmas tényezője» a Magyarországi Symbolikus «*Nagypáholy vezetősége, mely valósággal ennek az irányzatnak a szolgálatában áll. . .*» Majd azt írja a Kelet, hogy: «... a magyar szabadkőművesség, ha kissé későn is, de mégis megértette az idők szózatát. Lassanként egész tömegében a radikalizmus zászlója köré csoportosuk. A *Budapesti Hírlapban* és a *Magyar Figyelőben* konzeratív, a *Hétben* és az *Erzséi-páholyban* radikális *Sebestyén Károly* főmester testvér is azon a nézetten van, hogy: «a polgárságnak át kell menni a radikalizmusba». (Kelet 2. sz. 1910.)

«A szabadkőművesség progresszív intézmény . . . Utakat tesz járhatóvá és újakat is vág... A bölcsekedés, a jótékonyság csöndes munkája után, mely kissé kényelmessé tette, kissé elernyesztette, nyílt küzdőtéren csap össze ellenségeivel és a küzdelem fiatalos erővel fogja eltölteni.» (Kelet 1. sz. 1911.) «Progresszív irányban

kell haladni az egész magyar szabadkőművességnek, *nincs már visszaút*» mondja a Progressió 2. száma (1911.); a «. . . jótékonyági akció ma már nem elégítheti ki a komoly, meglett férfiak szabadkőműves ambícióit». Egy titkári jelentés szerint (Kelet 4. sz. 1911.): «a harcoló szabadkőműveseket» az «elszántság, bátorság, sőt itt-ott kíméletlenség és vakmerőség jellemzik». A Kelet 15. száma szerint (1910.): «... a polgári radikalizmusnak... egyetlen menedékhelye a mi műhelyünk, ebben a műhelyben... a sötétség hatalma ellen *támadó fegyvereket* is kell kovácsolnunk.» «*Hát hogyan vesztegelhetnénk mi az egyoldalú alamizsnaosztásnál*, holott nekünk egészen másféle hagyományaink is vannak, olyan hagyományaink, amelyeket vérük hullásával szenteltek meg a magyar jakobinusok!» «Forrjon össze az egész magyar szabadkőművesség egyetlen erős, hatalmas táborrá, hogy ... *elszánt harcunk eredményes legyen*».

Mindenáron harc kell hát a szabadkőművességnek, ezeréves keresztény intézményeink ellen irányuló, pusztító és romboló harc.

A Martinovics-páholy évi jelentése szerint (Dél 5. sz. 1911.) «a nagygyűlés előtti megbeszéléseken s kompromisszumokon, a nagygyűlés szónoklatain és tárgyalásain, a választási és szervezeti ügyek erőpróbáin, mindenütt az derült ki, hogy a páholyok és a testvérek *túlnyomó többsége*, a progresszív haladás irányvonalába akarja a szövetség munkásságát beállítani». A Kelet 4-ik száma szerint is (1911.): «. . . bizonyos, hogy a radikális testvérek kitartó és buzgó munkájának nagy érdeme, hogy folyton és fokozatosan átalakul a szabad-

közművesi közvélemény»; «... a *filantropikus alkotások* végnélküli folyamata, ma *nem lehet már szabadkőművesi feladat*».

Jellemzők a szabadkőművesség harci kedvére, dr. Kőhegyi Lajosnak, a szegedi Tisza-páholy főmesterének székfoglaló beszédéből vett következő részletek is: «... filozofikus ábrándozás a szabadkőművesség feladatait nem merítheti ki». «A szabadkőművesi eszméknek ádázabb rombolói sohasem szálltak ellenünk síkra, mint ma! *Ezekkel szemben a szeretet békés fegyvereinek tradíciója* csak a széltől felkavart hitvány homokszem, amely a Dávid parittyájából kihajítva, Góliátokat nem fog leteríteni!» (Kelet, 4, 1911.)

Se szeri, se száma az olyan főmesteri nyilatkozatoknak és páholybeli jelentéseknek, amelyek azt bizonyítják, hogy a szabadkőművességet, *a radikalizmus* vad és kíméletlen harci iránya át meg átjárta. Joggal mondhatjuk, hogy momentán, a szabadkőművességnek, *a romboló harcon kívül nincsen semmi más célja*.

Közéletünknek nincsen olyan terrénuma, amelyet a szabadkőművesség meg ne kísérelne az ő destruktív elvei számára — természetesen leplezetten — okkupálni. Lépten-nyomon olvassuk azt a szabadkőművesi figyelmeztetést, hogy: «... iparkodjunk helyünket elfoglalni minden közéletű testületben, hol eszméinknek szóval és tettel lehetünk szolgálatára». (Dél 1911 márc. 15.) És a szabadkőművesség tényleg napról-napra terjeszkedik; napról-napra új pozíciókat foglal el és új harci szerveket állít fel magának. Gondoljunk csak például arra, hogy a pedagógusok egyesületeit milyen gyorsan,

milyen hirtelenül lepték meg és hajtották destruktív irányuk szolgálatába.

«Ki kell vinnünk eszméinket a profán közönség legmesszebb és legszélesebb köreibé» mondja a Kelet 2-ik száma (1910.). «Kötelességünket nem akkor teljesítjük, ha magunk részére dolgozunk, hanem *csak akkor, ha átültetjük elveinket a társadalom termő talajába.*» Innét, az ilyen biztatásokból magyarázható meg, hogy a szabadkőművesség az összes rokonirányú, *sőt azonos célú szabadgondolkodó* egyesületekkel szövetkezik. A Magyar Symbolikus Nagypáholy hivatalos (német nyelvű) jelentése mondja, hogy a Sokrates-páholy «*az együttműködés céljából profán szabadgondolkodó* egyesületekkel érintkezésbe lép». így lehetséges csak, hogy a Kelet (15. sz. 1910, melegen ajánlja a *szabadgondolkodók lapját*, az *Úttörőt* a szabadkőművesek figyelmébe. Azt a lapot, amely néhány héttel ezelőtt (1911. szept. 17.) szemérmetlen módon rágalmazta meg két főpapunkat. Azt írja a Kelet az *Úttörőről* hogy ez, «*lapja... a szabadgondolatnak, a társadalmi haladásnak, tehát a mi eszméinknek* harcos orgánuma».

«Gondoskodnunk kell arról, főleg megfelelő közös munkákkal a páholyokban, hogy *minden fontos közéleti kérdésben* egészséges és életerős *szabadkőműves közvélemény* alakuljon ki és hogy ezt a már kialakult közvéleményt minden lehető eszközzel *a profán világba is kivigyük*» mondja a Progressio. (2. szám, 1911.)

Érdekes lesz ezek után azokat a szabadkőműves fészkeket és intézményeket szemügyre venni, amelyeket a «profán emberek», a külszín után Ítéelve, igen sok eset-

ben, a régi, kipróbált, nagy elvek szolgálatában állóknak gondolnak, amelyeket azonban a szabadkőművesség ügyesen, észrevétlenül, szép csöndben és titokban, a maga destruktív céljainak szolgálatába szegődtetett.

A Kelet 13-ik száma (1910. okt.) azt mondja, hogy: «Azt az *alapelvet* tartjuk szem előtt, hogy *a szabadkőművesség eszméit* a profán életbe, *profán szervezetek útján kell átvinni*, amelyekben azonban *a szabadkőművesség vezető férfiai tartják meg ... a vezető szerepet*. Szép *alapelvük* van a szabadkőműveseknek! Erre az alattomos becsempészésre és alapelvre csak azt felelhetjük, hogy: *Kifelé a szabadkőművesekkel a profán egyesületekből!*

De kövessük tovább a Keletet. Ez így folytatja: «E profán intézmények szervezésénél, különösen *a tisztikar kijelölésénél* és megválasztásánál az alapítók oda törekedtek, hogy biztosítsák a szabadkőművesség vezetését egyrészt intézményileg, másrészt azzal, hogy óriási *többsége a vezetőknek a szabadkőművesség kebeléből kerüljön kh.* Ilyen körülmények közt mondhatja a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy hivatalos jelentése (1910.) hogy: «...a páholy alkotásai — a debreceni *Haladás* nevű páholyról van szó — *amelyeknek szabadkőművesi erdeiéről a profán világnak alig van fogalma*, szépen fejlődhetnek». Csakis ilyen körülmények közt mondhatja például az *Országos Középkolai Tanáregyesületi Közlöny* szerkesztője, dr. Lévay Ede, hogy: «*nekünk a páholyokhoz semmi közünk sincsen.* (O. K. T. Közlöny 1911. okt. 12.) *Mi elhisszük neki, hogy jóhiszeműen* mondja azt, amit mond. Ez a körülmény azonban nem változtat azon a tényen, hogy a tanáregyesület

választmányában helyet foglaló szabadkőműves testvérek, a nem szabadkőműves és jóhiszemű tanári többséget mesterséges módon szított *Barkóczy — Mázy- és kongregáció-ellenes* heccekkel zaklatják.¹ És elvégre arról sem tehetünk, ha *Lévay* úr az erdő közepén áll és azt mondja, hogy: *a sok fától nem látja az erdőt!* . . .

Ki gondolná például a «profánok» közül, hogy a *Választójogi Liga* néven működő szervezet szabadkőműves célokat szolgáló intézmény. Idéztük már a Kelet 13-ik számából (1910. okt.) azt a kijelentést, hogy a szabadkőművesség «számos nagygyűlése határozatilag leköötötte magát», a nemzetre veszedelmes, általános, egyenlő és titkos választójog kivívására. Azt mondja a Kelet, hogy ez a «szabadkőművesség becsületbeli kötelessége». Nos, «e kötelezettségnek, e *szabadkőművesi programpontnak* keresztülvitelére alakult az általános, egyenlő és titkos választójog országos szövetsége, a röviden választójogi ligának nevezett szövetség». A Martino-vicspáholy évi jelentése szerint (Kelet, 4. sz. 1911.) ápr. 22-én «... alakult meg az Általános, egyenlő és titkos

¹ A szabadkőműves tanári dolgokról rendszerint jól informált *Világ* szerint, 1911. október 21-én történt, az *Országos Középiskolai Tanáregyesület* választmányi ülésén, hogy az ülés vége felé *Négyesy László* egyetemi tanár, az egyesület elnöke, kijelentette, hogy: «*hangsúlyozni kívánja, hogy agyülés nem kívánt állást foglalni a katolikus egyház ellen . . .*» Ha a szabadkőműves választmányi tagok valóban nem foglaltak állást a katolikus egyház ellen, úgy mégis mért emelte ki *Négyesy hangsúlyozottan* ezt a *negatívumot*? Ez a kijelentés — ha valóban megtörtént — élénken világít rá arra a körülményre, hogy a különböző profán egyesületekbe befurakodott választmányi tagok, milyen irányú munkásságot fejtenek ki. (Lásd a 121. old. is l.)

választójog országos szövetsége az új városháza szép közgyűlés-termében. Az elnöki emelvényen ott láttuk szövetségünk vezetőit, az új városháza közgyűlés-termét szorongásig megtöltő közönség soraiban pedig *valamennyi budapesti páholy* és sok vidéki páholy is képviselve volt. A gyűlést tehát bátran mondhatnók egyúttal az *egész magyar szabadkőművesség* manifesztációjának is».

Avagy ki sejtette kezdetben, az őrtálló *Alkotmány* című napilap leleplezései előtt, hogy az «*Országos Reformklub célja ugyanaz, mint a szabadkőműves szövetségé?*» (Kelet, 13. sz. 1910.) A Reformklub «elsősorban... egyesíteni akarja azokat — mondotta Szende Pál a budapesti páholyok együttes ülésén, 1910. október 14-én — akik az általános, egyenlő és titkos választójognak... hivei... De másodsorban és általánosságban egyesíteni akarja mindazokat.. .akiknek szívéen fekszik, hogy *Magyarországon* pezsgő ..és *szabadszellemű* kulturális élet legyen». Majd így folytatja Szende Pál: «Valószínűleg olvastátok a felhívást és az aláírt neveket... A 71 aláírás közt első-sorban ott tisztelhetjük a Nagymester testvér nevét, ott tisztelhetjük az összes helyettes Nagymestereket. Ott látjuk a szabadkőműves funkcionáriusok túlnyomó részét.. .» Mindamelltt a világ szemében a Reformklub is *profán* intézmény, a belépőknek sejtelmük sincs róla, hogy szabadkőműves csapdába kerültek. Így, ilyen leplezett úton haladnak, ilyen módon dolgoznak a szabadkőműves páholylovagok.

Maradjunk csak meg a szóban forgó *Reformklub* ügyénél. *Messinger Simon*, a helyettes nagymester a *Reformklub megalakulásakor* (Kelet, 15. sz. 1910.) a *radi-*

kalizmus szempontjából három csoportra osztja a magyar társadalmat. Az egyikbe a közönyös emberek tartoznak. A másodikba a *radikálisok*, a harmadikba pedig «egy nagy, erős, kifejlett, régi keletű, kipróbált fegyverzetel rendelkező szervezet. Támaszkodik a múlt hagyományainak begyökerezett törzsére és rendelkezik a jelen leghatalmasabb erőforrásával. Övé a kötött birtok, a legszilárdabb vagyoni alap és a kötött lélek,... övé az egyház,... még kilentized részben az iskola is. Övé nem csak a főrendiház, hanem a mai választójog mellett a képviselőház is. Ez a csoport a haladásnak nem barátja... Az ő érdekük, hogy fentartassék az, ami van». Majd így folytatja Messinger Simon: «ott lesz a felekezeten kívüli világi népiskolának ügye és egymás után fognak következni azok a mozgalmak, amelyeknek célja, hogy illetéktelen kezekből elvétsék a hosszú évszázadokon keresztül, a kultúra elnyomására gyakorolt hatalom. Ezen eszméket kívánjuk az egész országban hirdetni és arra kérem önöket, méltóztassék az Országos Reformklubot megalakultnak kimondani», így állván a dolog, a szabadkőművesek mégis azt szeretnék, hogy ne tudja meg a világ, hogy a Reformklub szabadkőművesi célok szolgálatában álló szabadkőműves intézmény.

Nyakra-főre létesítenek a szabadkőművesek és szabadgondolkodók olyan egyesületeket, amelyek leplezetten, de mégis természetesen szabadkőművesi célokat szolgálnak. Ilyen egyesületek: A Liberális Népszövetség, az alakulófélben levő (vagy már megalakult?) szegedi Liberális Kör, az 1911. október 14-én megalakult debreceni Társadalomtudományi Kör stb. És mért nincs

vajjon annyi őszinteség bennük, hogy nyíltan kijelentnék, hogy a Választójogi Liga, a Reformklub... valamennyi harci szervük, szabadkőművesi célok szolgálatában álló szabadkőművesi intézmény? A bevallás esetén elmaradnának tán azok a bizonyos naiv lelkek?

Főntebb részletesen mutattunk rá, hogy a magyarországi szabadkőművesség túlnyomó többsége *radikalizmus* szolgálatában áll. A Keletnek 4. száma pedig (1911.) részletesen felsorolja «a szövetség progresszív harci szervezeteit»). Ide sorolja: a *Társadalomtudományi Társulatot*, a *Társadalomtudományok szabad iskoláját*, a *Világ* című napilapot, a túlnyomóan zsidó egyetemi hallgatókból alakult *Galilei-kört*, a *Reformklubot* és *Választójogi Ligát*, a *Székelly Ferenc* volt kultuszminiszter, jelenlegi igazságügyi miniszter által engedélyezett, *Magyarországi Tanítók Szabad Egyesületét*, a *Huszedik Század* és az *Új Korszak* szerkesztőségét. Nem hagyja figyelmen kívül az «ügyvédek progresszív mozgalmait» sem. Elmondja a Kelet, hogy a budapesti ügyvédi kamarában tisztújítás volt; «a választás eredménye bennünket annyiban érdekel, hogy az ország első ügyvédi kamarájának *tisztikarába* és *választmányába* húsznál több szabadkőműves testvér jutott be . . .»

Így dolgoznak aztán az *ügyvédi*, a *tanítói*, a *tanári* stb. egyesületekben – éppen azon a réven, hogy egynehány emberük az irányítást megragadja – olyan irányban és szellemben, amely irányra ők röviden azt mondják, hogy *az liberális*. Idézetek alapján kell hát megmagyaráznunk, hogy a szabadkőművesek által leplezésül annyiszor han-

goztatott *liberalizmus-nak* mi az igazi jelentése? A Kelet 5-ik száma szerint (1911.): «Ha valamikor, úgy most van szüksége *hazánknak* a szabadkőművességre; *hisz mi vagyunk*, a mi műhelyeink egyetlen mentsvára a *hamisítatlan liberalizmusnak*». A Kelet 7. száma (1911.) így ír: «...Egyik testvérünk abból indult ki, hogyan lehetne *a szabadkőműves eszméket*, amelyek tudvalevőleg a felvilágosultságnak és *liberalizmusnak eszméi*, a mai tanterv keretében megvalósítani...» A Dél 5-ik számából (1911.) pedig kiviláglik, hogy a *liberalizmus* magyarázatára vonatkozó első idézetünk szavait maga *Bókay Árpád*, a szövetségtanácsnak 1911. március hó 10-én tartott ülésén, nagymesteri minőségében mondta. Amely kijelentés szerint valóban hinnünk kell, hogy: *a szabadkőművesség eszméi azonosok, a sokszor hangoztatott liberalizmus eszméivel*.

Fontosnak tartjuk azt az adatot is, amely szerint (Kelet 4. szám, 1911.) «testvéreink közül 15-en, a *szónokok* és *agitátorok törzskara*, az elmúlt évben (1910-ben) részben a páholy költségén, összesen *több mint 70gyűlésen* mondtak beszédeket és tartottak előadásokat». Érdekes az a körülmény is, hogy egy-egy szabadkőművesi szervezetet avagy intézményt egy-egy páholy vesz védőszárnyai alá (Progressio, 4. szám, 1910.); így: «a Galilei-kört, a Comenius-páholy; a Társadalomtudományi Társaságot, a Martinovich-páholy; a Szabad Iskolát a Galilei-páholy; a Világot, az Eötvös-páholy; a Tanítók Szabad Egyesületét, a Könyves Kálmán-páholy». Ezek a páholyok képviselik a szabadkőművesi «Szövetség egyeteme előtt» a megfelelő szabadkőműves intézményt.

«.. .A páholy mint patrónus a saját patronázsa alá vett intézmény felé fordítja figyelmének, munkálkodásának javarészét», mondja a Progressio.

Gondosan firtatja a szabadkőművesség azt is, hogy melyik város vagy község alkalmas rá, hogy egy-egy új egyesületet, egy-egy új szabadkőműves alkotást gyökereltessen meg benne. A Minerva-páholy körlevele azt kérdi a páholyoktól: «Helyeslitek-e a közös munkák megtartása mellett, fővárosi páholyunk *vidéken való rendszeres kiszállását*, vagy pedig jobbnak véltetek a *vándorszónok*, előadók, *szervező agitátorok* intézményének meghonosítását?» «A fővárosi progresszív páholyok lüktető élete holt pontra jut, egész építkezésünk agyaglábakon nyugszik, *ha a vidéket törekvéseinknek* meg nem nyerjük, eszméinknek vissza nem hódítjuk, *ha az egész országot működésünk szálaival be nem hálózzuk*. (Kelet, 3. sz. 1911.)

Legyen hát résen a vidéki papság, tanítóság, tanárság ... a keresztény magyar egyetemi ifjúság ...!

A Progressio 2-ik száma szerint (1911.): «Századok óta tapasztalt igazság, hogy újításra legalkalmasabb a városi lakosság. A renaissancenek, a reformációnak, a francia forradalmi eszméknek, a gazdasági forradalmaknak a városok voltak a melegágyai». Majd fájdalmasan jajdul fel a Progressio, hogy: «Törvényhatósági jogú város van 31, rendezett tanácsú 124 és csak mintegy 40-ben van páholy. Nincs páholy... Miskolczon, Hódmezővásárhelyen, Kecskeméten, Komáromban, Szatmárnémetiben, Pécsen, Selmeczbányán» Székesfehérvárt, Czeglédet, Egerben, Makón. Hogy a szabadkőművesség

«működésének szálaival valóban az «egész országot» akarja behálózni; hogy a felsorolt városokban és egyebütt is páholyokat akar meggyökereztetni, erre a körülményre rávall a Resurrexit-páholy évi jelentése, amelynek egyik részlete szerint (Kelet, 2. sz. 1911.): «Miskolcz és Sátoraljaújhely Keletém is az *igaz világosság fátylájának meggyújtását*» tervezik.

Érdeemes hát a felsorolt városokban a szabadkőműves *vándorszónokokat*) és «*szervező agitátorokat*») éber figyelemmel kísérni.¹

A Martinovics-páholy évi jelentése szerint (Kelet, 4. szám, 1911.): «a Könyves Kálmán-páholyban, majd a győri Philanthropia-páholyban együttes munkán;» 1911. április 16-án pedig «Nyíregyházán a Szabolcs-páholyban a *kereskedők és gazdák* körében foglalkoztunk a választójogi országos meeting szervezésével». «Jászi Oszkár, Szende Pál és Fáber Oszkár testvérek voltak az említett tárgyalásokon a kérdés szónokai». Ezek és a többi «vándorszónokok», a keresztény magyar gazdák körében bizonyára nem azt mondják, hogy ők, a szabadkőműves eszmék vándorszónokai, sem azt, hogy ők a

¹ Az örökös munka megkönnyítése végett, legközelebb kiadjuk egyik füzetünket, mely közei 3000 szabadkőműves nevét, állását, lakóhelyét tartalmazza. Külön csoportosítjuk a képviselőket, egyetemi és középiskolai tanárokat, ügyvédeket, tanítókat, kereskedőket, orvosokat stb., hadd lássa a magyar társadalom, hogy kik azok, akik az *új Magyarország* megalapozásán munkálkodnak. Különösen a budapesti páholyokra nézve szolgálunk megdöbbentő névsorokkal. Itt tudniillik, a névsorok és a tisztii cím- és névtár segítségével, majdnem tökéletes munkát végezhetünk.

szabadkőművesség ügynökei, hanem kétségkívül azt, hogy ők a magyar gazdátársadalom igaz és önzetlen barátai. Mentsük meg legalább gazdátársadalmunkat a szabadkőművesség félrevezetésétől.

A szabadkőművesség, a magyar társadalom legkülönbözőbb rétegeit igyekszik mételyező irányításába keríteni. A Resurrexit-páholy évi jelentése mondja (Kelet 2. sz. 1911.), hogy: «A nép nagy tömegeinek felvilágosítása érdekében D. testvér javaslatára felvettük azt az eszmét, hogy gondoskodjunk egy *szabadkőműves szellemű Népies Naptár* kiadásáról». Ennek terjesztése ellen, a nép vezetői, könnyű szerrel gátat emelhetnének. Majd azt írja a jelentés, hogy: «Szövetségünk emberbaráti törekvéseinek előmozdítására K. testvér indítványára javaslatot tettünk a Nagypáholyakvegye pártfogásába társadalmunknak egy nagyon jóra való osztályát, a szegény levélhordókat». A szabadkőművesi tolokodás jellemzése végett a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy hivatalos jelentése alapján (1910.), azt is megemlítjük, hogy *még katolikus egyesületekbe* is beférkőznek eszméikkel. A jelentés szerint: «egyik testvérünk a katolikus legény egyesületben tartott... előadást». Ügyeljünk tehát nagyon az ismeretlen «vándorszónokokra» és «szervező agitátorokra».

Bizonyára nem lep meg senkit az a körülmény sem, hogy a szabadkőművesség szoros összeköttetést keres a nemzetközi szocialistákkal is. A Kelet 14. száma (1910.), mondja, hogy: «. . . feltétele győzelmünknek, hogy a nép nagy tömege sorakozzék mögénk. Itt van a nagy szocialista tábor. Nagyban véve *céljai, törekvései* azonosak

a mienkkel. Kell, hogy e táborot megnyerjük». De nemcsak a hazai szociáldemokratákkal tart fenn a magyarországi nagypáholy összekötését. Rendszerint *képvisel-teti magát* a külföldi, nemzetközi, felforgatásban utazó kongresszusokon is. Így hozta hírül a brüsszeli kongresszusról, a kiküldött *Hevesi József*, az egyik kongresszusi szónoknak azon biztatását, hogy: «reméli, hogy az *église romaine* ellen folytatott harcukban a franciák még nem állottak meg», majd azt, hogy: «mellettünk van egy erősen szervezkedő erő, mely napról-napra növekszik: a világproletariatus; a világ szabadkőművességének a proletárság mellé kell állnia .. .» (Progressio, 1. sz. 1910.)

És a szabadkőművességnek nemcsak a proletárságra, nemcsak a postásokra, nemcsak az egyszerűbb népre (Népies Naptár!), nem is csupán az intelligens középosztályra van szüksége. Ők valójában nem nyugosznak addig, míg «.. . az egész országot» «működésük szálaival» be nem hálózzák.

Legújabban valósággal rávetették magukat a nők meghódítására is. «... A nő közreműködésére a szabadkőművességben feltétlenül szükség van» mondja a Kelet. (7. sz. 1910.) Sőt a Madách-páholy 1910. január 18-án olyan határozatokat is hozott, «amely szerint évenkénti díszmunkája a Madách-ünnepély nővérmunka is lehet». (Kelet, 2. sz. 1910.) Ilyen nővérmunkát igen sok páholyban tartottak már; így a Madách-páholyban, az Eötvös-páholyban, a Petőfi-páholyban stb. (Dél, 5. sz. 1911.) A nővérek faji hovatarozandóságát persze felesleges külön hangsúlyoznunk. Annak a körülménynek kieme-

lése, hogy a szabadkőművesség és a *Feministák Egyesülete* közt szoros kapcsolat áll fenn, e tekintetben mindent megmagyaráz. Hogy pedig a *Feministák Egyesülete* és a szabadkőművesség közt szoros kapcsolat létesült, az abból a tényből következik, hogy egyik adatunk szerint, (Kelet, 14. sz. 1910.) a «szövetségtanács», nevezett egyesületet pénzzel támogatja.

És itt oda értünk, hogy rámutassunk arra a körülményre is, hogy a szabadkőművesség elveinek megvalósítására, hogyan és milyen mértékben jön segítségére a pénz?

A Progressio szerint (1. sz. 1910.): «Három főtulajdonságot kell a fölveendőkben keresni, jellemi, szellemi és *anyag* *erősséget*». A Martinovics-páholyban 1911. február 3-án tartott főmesteri beszéd szerint: «minden komoly és becsületes férfi, frázis és *pose* (!) nélkül magára vállalhatja azt a kötelességet, hogy oly cél érdekében, melyet jónak tart, odaadja munkaereje és jövedelme azt a részét, melyről jogos életigényeinek érzékeny redukciója nélkül lemondhat». A Progressio 3-ik száma (1910.) azt mondja: «Ha nem lesz bennünk annyi erő, hogyha mindjárt nehézséggel is, de tudjunk adni, tudjuk kinyitni az erszényt, akkor nem sikerül semmi sem». Nagyrészt, bizony abban rejlik éppen a szabadkőművesség sikereinek titka, hogy tud adni és szívesen ad. Nem az elveik tisztasága, nemessége, az anyagiságtól visszariadó finomsága, nem is az elveik mindent átfogó ereje hajtja azokat, a megvalósulás felé. Hiszen, az ő elveik alacsony indulatból, sivár lelkekből, talán csak a romboló ösztönből fakadnak. Sikereiknek hajtó

ereje majdnem egyedül a pénz. íme a bizonyító adatok.

A Comenius-páholy titkári jelentése szerint (Kelet, 2. sz. 1911.), a páholy 25.000 koronával vett részt a *Világ* című napilap megalakításában I A Galilei-kör céljaira 1000 koronát adtak; «a Galilei-kör internátusának» 1200 koronát. «. . . Jól esik tudnunk — mondja a jelentés — hogy az utolsó 4—5 év alatt több mint 20.000 koronával tudtuk testvéreinket támogatni...» Megteremtették mindezekon kívül a «szabadkőműves alap»-ot 20.000 koronával. Majd így folytatja a jelentés: «Az egyik kimutatás szerint jótékony célra és propagandára az elmúlt évben (kizárólag az 1910. évről van szó) 32.000 koronát áldoztunk». *Volt pedig a Comenius-páholynak összes taglétszáma* 1910. december végén: 121. Tehát 121 fanatikus ember a szabadkőművesség oltárán 99.200 koronát áldozott úgyszólván egy év alatt! Az ember valóban megdöbben ettől a minden áldozatra kész fanatizmustól! Nyíltan be is vallja a titkári jelentés, hogy: «A Comenius-páholy fősikere abban állott, hogy *elhatározásainak nyomatékot tudott adni az anyagi eszközök nyújtásával*, illetve, hogy nemcsak beszéltünk, de cselekedtünk is. Példát tudtunk adni¹ arra is, hogy hogyan kell nemcsak a nálunk, hanem más páholyokban felvetett eszméket is megvalósítani!» Valóban roppant tanulságos a dr. Iritz Miksa titkári jelentése.

Bezzeg mi, keresztény emberek és speciálisan mi, katolikusok, nemhogy megvalósítani tudnók életre való

¹ És vajjon mi, tudunk-e példát venni?

és létkérdésünkre vonatkozó eszméinket, hanem csak közönnyel, csak úgy ímmel-ámmal beszélünk is róluk. Szeretünk nagy tömegeket egy pillanatra lelkesíteni, összejöveleinknek fényes külső keretet adni... és ezzel megnyugtattuk háborgó lelkiismeretünket... a legközelebbi . . . gyűlésig. És közben persze nem csinálunk semmit... A szabadkőművesek ellenben *minden látható külső keret nélkül* dolgoznak. Nem szeretik a nagy tömegeket tervezgetés közben . . . sohasem mondják hangosan, hogy ezt vagy azt az intézményt kell előteremteni, — csak úgy suttogva beszélnek róla egynéhányan és ha az ő szempontjukból igazán életre való az eszme, biztos, hogy igen rövid idő múltán, előttük áll testet öltve. El kell ismernünk, hogy alacsony indulatból fakadó eszmék megvalósításában nagy energia és csodálatra méltó áldozatkészség jellemzi azt a tábor, amely a mostani Magyarország *romjain*, az *új Magyarországot* akarja felépíteni.

De menjünk tovább, ébresztgessük álmos öntudatunkat ellenségeink tettei alapján ... A Kelet 2. száma írja (1910.), hogy: «Küszöbön a választójog kérdése, orgánomot kell létesíteni, amelyben a *polgári radikalizmus* elveit hangoztassuk. Munkában is vagyunk, hogy ezt az orgánomot megszólaltassuk, van 5000 előfizető,¹ *egy páholy*, az Eötvös-páholy *egymaga* 108.000 koronát jegyez . . .» És az Eötvös-páholy 1910. december végén mindössze 128 tagja volt! Ugyancsak a Comenius-páholy jelentése szerint (az 1909-ik éviről van szó) (Kelet,

¹ A *Világ* című napilap, persze akkor még nem is volt meg.

2. sz. 1910.): «Külön kimutatás készült az *antiklerikális* propagandára történt gyűjtésről, aláírtak a testvérek — persze egyedül a Comenius-páholybeliek — «7715 koronát». Majd arról szól a jelentés, hogy: «A páholy tagok áldozatkészsége a rendszerinti díjak fizetésén és az özvegypersely eredményén kívül körülbelül 10 ezer korona *önkéntes adományban* nyilvánult». Céltudatos áldozatkészségüknek csak ilyen csodálatraméltó magas fokával magyarázható meg, hogy a magyarországi 73 szabadkőműves páholynak¹ mindössze 5639 tagja, oly sok szabadkőműves intézményt tartott fenn és számos újat is teremtett.

A bőséges áldozatkészségen kívül, nagyban elősegíti terveik megvalósítását, az úgynevezett «*szabadkőművesi taktika*» is. Ezt a «*taktikát*» ép úgy tanulják, tanítják és tudják a páholyokban, mint ahogyan katonák foglalkoznak az ő katonai taktikájukkal. Ha konkrét példák helyett, *általánosságban* és röviden akarom taktikájukat jellemezni, talán azt kell mondanom, hogy *úgy tesznek és vesznek, hogy a profán világ sohasem tudja, még csak nem is sejtí, hogy a dologban szabadkőművesek mesterkedtek. Ők mindig és következetesen a háttérben szeretnek és tudnak* maradni.

Még csak arra figyelmeztetünk, hogy ne ejtsen senkit tévedésbe a szabadkőműveseknek aránylag igen kicsiny száma! Már hallottuk is a lekicsinylésből és gőgös elbizakodottságból eredő felületes beszédet, amely szerint: «nevetséges állítás az, hogy mindössze néhány

¹ Budapesten 23 páholy van.

ezer ember kiforgathatja az országot erkölcséből, hitéből, tradícióból...» Eltekintve a szabadkőművességnek igen magas fokú pénzáldozatától, ravasz és folyton leplezett manővereitől, úgy áll a dolog, hogy az 5639 szabadkőműves, valójában, ugyanannyi fanatikus szabadkőműves *agitátort* jelent. Aki legutolsó idézetünk szellemében és annak nézőpontjából ítéli meg a szabadkőművességnek eredményes vagy eredménytelen munkáját, az ép úgy téved, mint ahogy tévedne akkor, ha lebecsülne és semmibe sem venné azt az ellenséget, amelynek mindössze csak néhány száz golyószórója van. Ép úgy, amint a gonosz ember szép titokban, éjjeli csöndben, máriól-holnapra megsemmisítheti, a nemes gonddal gyűjtött családi vagyont, ép úgy semmisítheti meg egy-két évtized alatt, az a «néhány ezer szabadkőműves» a magyar nemzet ezeréves nemzeti kincsét, nemzeti munkáját. A rombolás gyorsan megyén, a szabadkőművesség pedig jól ért a romboláshoz . . . Mindegyik tüzel, szónokol, ír, agitál... hiszen már mások csinálják a közvéleményt, a sajtóban, a közéletben... a politikai életben. . . Mindegyik, hogy úgy mondjam, fanatikus papja istentelen világnézetüknek. Ne kicsinyeljük hát azt a «néhány ezer» szabadkőművest,, hanem fogjunk mi is össze ellenük, buzgó lelkesedéssel, vallásos hittel, odaadó hazafiúi szeretettel. . .

Lám, a Kelet 7. száma (1911. május 5.) szerint, a *Dél* című páholy felavatása alkalmával emelte ki *Bókay* Árpád nagymester a következőket: «Tudom, nehéz munkára vállalkoztatok, kevesen vagytok s ti kevesen is legtöbben nehéz gondok közt éltek, sőt vannak közötte-

tek olyanok is, *akik existenciájukkal játszanak (!)* ezen nagy munka fáradalmai közepette». Íme, még *existenciájukat is veszélyeztető* fanatizmussal dolgoznak a nemzetbomlasztó, destruktív irányzat hívei. . . Hogyne tennénk meg hát mi is, minden tőlünk telhetőt, hogy diadal-maskodjunk felettük, mi, akiknek becsületes munkánk teljesítése közben igazán nem kell *existenciánkat* féltőnünk . . .

Hogy a szabadkőművesek valóban olyan dolgokat művelhetnek, amely dolgok existenciájukat veszélyeztetik, azt abból a biztatásból is következtethetjük, amellyel Messinger Simon helyettes nagymester illeti őket, mondván, hogy: «... a támadásokra, melyek a szabadkőművesség működésében s a szabadgondolkodás terén résztvevőket klerikális részről érik ...» «... *meg kell védeni mindenkit, aki ügyünk szolgálatában áll*». Úgy látszik hát, hogy a szabadkőművesség véd- és daczövetségre is be van rendezve.

A szabadkőműves sajtó.

A felsorolt szövetségeken és egyesületeken kívül rendkívül fontos szabadkőművesi szerv a szabadkőműves sajtó. Nemcsak a Keletet, nemcsak a Progressiót, nemcsak a Dél-t, nem is csak szabadkőműves napilapokat foglaljuk a szabadkőműves sajtó gyűjtő név alá; ehhez a megszorításhoz — amint látni fogjuk — nincs meg a jogunk. Bizonyítani fogjuk, hogy számos profánnak hitt újság egyenesen a szabadkőművesség szolgálatában áll. *Általában beszélünk* a magyar sajtónak egy jó

részéről. És erre az eléggé kiterjesztett általánosításra adatok és tények jogosítanak fel bennünket. íme: A Kelet (14. sz. 1910. nov. 1.) szerint a klerikalizmus ellen két felől kell erélyes támadást intézni. Egyfelől a *szabadkőműves képviselők révén a parlamentben*; «a másik támadást intézzük *a sajtó részéről* — mondja a Kelet — hisz van napilapunk és vannak *újságíró testvéreink, akiknek ügybuzgóságában tökéletesen bízhatunk*».

A Dél szerint (1911. márc. 15.) 1911. március hó 6-án a Demokrácia-páholyban vitatkoztak rajta a testvérek, hogy az újságokban mit és mennyit közöljenek. Itt mondotta G. V. testvér, hogy «a *Budapesti Hírlapnál* levő testvéreinknek nagy missziójuk van». Nyilvánvaló az idézet szerint, hogy még az olyan konzervatív irányú újsághoz is befurakodhatnak a testvérek, mint aminő a Budapesti Hírlap, amely egynéhányszor tiltakozott már a szabadkőművesség nemzetrontó munkája ellen. Fel sem tűnik hát ilyen körülmények közt, hogy más nagy és tekintélyes újságok *vezércikkben* dicsérik a szabadkőművességet.

A Kelet 2. száma szerint (1910. febr. 1.) a szövetség-tanács 1910. január 24-én tartott ülésén *Bókay Árpád* nagymester testvér, udvari tanácsos, jelentette, hogy: «Az Összetartás-páholy bemutatta az *Aradi Hétfői Újság* egy számát, amelyet testvérek tartanak fenn. Ez a lap nagy népszerűségnek örvend és buzgó terjesztője a szabadkőműves eszméknek». Ugyancsak a nagymester jelenti a szövetségtanácsnak, hogy «a *Szegei Napló-bán*... újabban több olyan cikk jelent meg, amely a szabadkőművesség népszerűsítésére alkalmas». Érdekes és jel-

lemző a Délnek (1911. márc. 15.) azon értesítése, amely szerint a Losonczy-páholy «ezidőszerint elállott azon tervtől, hogy *Temesvárott* napilapot létesít, mert a *temesvári sajtó* egy része úgy is teljesen önzetlenül szolgálja eszméinket, törekvéseinket...»

A Magyarországi Symbolikus Nagypáholy azt jelenti (1910.) a Gömör című páholyról, hogy: «... a páholy alkotásaihoz 1910-ben hozzájött a *Gömöri Újság*, amely teljesen szabadkőműves eszméket szolgál». A zsidó kézben levő fővárosi újságoknak elég tekintélyes részéről nem is kell külön beszélnünk. Csak általánosságban jegyezzük meg a Dél nyomán (1911. márc. 15.), hogy az egyik testvér kijelentette a páholyban, miszerint kezdettől fogva nem hitte, hogy: «egy szabadkőműves napilap nagyobb hatást érhet el, *mint egyes nagyobb napilapoknál dolgozó testvérek munkája*». «A Világ mai szereplése sem győzi meg arról, hogy... szükséges ...» Elég testvér dolgozik még a *konzervatív Budapesti Hírlapnál* is, hogyne dolgoznának hát Az Estnél, a Pesti Hírlapnál ...!

Így ilyen körülmények közt lehetséges csupán, hogy magyarországi sajtónak egy bizonyos nagy része, főleg az, amelyik zsidó kézen van, szabadkőműves *szemüvegen át néz minden eseményt*, csinál szabadkőműves szellemben politikát és teremt szabadkőműves közvéleményt. De miért ne tenné, amikor azt látja, hogy a keresztény magyar társadalom békés megadással tűri a destruktív világfelfogás; grasszálását... és mohón olvassa éppen azokat és *csak azokat az újságokat*, amelyekből szabadkőműves mérget szí magába . . .

A szabadkőműves szellemű sajtóorgánumok közt egészen speciális helyet foglal el a Világ című szabadkőműves napilap. A Világ ügyét a Kelet «az egész magyar szabadkőművesség *becsületbeli* ügyének» mondja. «... minden felveendő páholytag *köteles előfizetni a lapra* és ez, mint erkölcsi kötelesség úgy az előfizetésre, mint az előfizetők gyűjtésére nézve fennáll a mostani páholytagokra is». (A Demokrácia-páholy titkári beszámolójából. Kelet, 1910. febr. 1.)

«Az Eötvös-páholy január 22-ik... munkáján (1910.) dr. Bálint Lajos főmester enunciálta, hogy a tervbe vett napilap a *szabadkőművesség kompetens fórumának, a nagygyűlésnek elfogadott tételeit: a szekularizációt, a felekezeten oktatót és az általános, titkos, községenkénti, egyenlő választójogot programmul lesz köteles fogadni és követni* /»

A Progressio 1. száma szerint (1910.) dr. Várady Zsigmond egyik cikkében azt írta a Világról, hogy: «... a *Világ* a felvilágosodott *nyugateurópai gondolkodást a magyar nemzet létérdeke* szempontjából szükséges belső reformok politikáját...» képviseli

Dr. Ágoston Péter pedig több páholy együttes ülésén odanyilatkozott, hogy a Világ «tárca-rovata túlságosan szem előtt tartja, hogy a *családnak* is kell valamit nyújtani, tárcái helyet foglalhatnak akár az Alkotmányban is .. . Pedig épen ebben a rovatban lehetne *hozzáférni a családhoz*»!

Lássuk hát, mit nevez dr. Várady Zsigmond *nyugateurópai gondolkodásnak*) és lássuk, milyen jogtalan igényekkel lép fel, Ágoston Péter a Világgal szemben, amikor

többet kíván a «*család számára*)), *mint amennyit a Világ annak tényleg nyújt.*

Nos, kérjük, hogy vájjon *a nyugateurópai gondolkodás* sugalta-e a Világnak, hogy minden keresztény ember kegyeletét és érzésvilágát sértő módon írja 1910. november 2-án, *halottak napján*, hogy: «ez a nap (ha az időjárás megengedi) elsőrangú látványosság is s *ismerkedésre igen kedvező alkalom*. A temetőben tudniillik, hol ilyenkor tízezerrel tolong a nép s pedig *nemcsak az öregje*». . .

1911. január 15-én «Egy aggódó anyának» címmel ezeket írja a Világ, úgy látszik, azzal a határozott céllal, hogy piszkos csizmájával *belegázoljon a család vallásos nevelésébe*:

«Tényleg az a kérdés, mely önt oly hevesen foglalkoztatja, nemcsak az Ön problémája, hanem egyetemes kultúrkérdés, mellyel nyilvánosság előtt foglalkozni nemcsak szabad, de szükséges is. *Neveljük-e vallásosán gyermekeinket és hogyan?*» «Csak egész bátran alkalmazza hitét és tudását gyermekei nevelésében is és a lehetőség határai között *tartson tőlük távol minden pozitív és dogmatikus vallást*». «S minthogy *elmaradt törvényeink* a vallásos nevelést az iskolában előírják: igyekezzék minden erővel az iskolai vallástanítás kártékony hatásait *okos házi neveléssel*: a természettudományok és a humánus erkölcs tanításával *ellensúlyozni*». «Aki ma csakugyan *becsületesen a vallási morál szerint akarna élni*, az pár hét alatt vagy éhen halna, vagy bolondok házába, vagy börtönbe kerülne».

De menjünk tovább. A Világ 1911. március 30-iki számában dr. *Irsai Arturné* azzal kezdi «A jó isten az

iskolában» című tárcáját, hogy: «Most már bizonyosan tudom, hogy nincs Isten — mondotta egy kis leány, miután az iskolában az első hitoktatást kapta». «Nem habozok, amikor állítom, hogy épen az iskolában való hitoktatás adja az első impulzust arra, hogy a gyermekeket vallástalanokká tegye».

Vájjon mit akarhat hát dr. *Ágoston Péter*? Ezeknél a *myugateurópai* szellemű» tárcáknál még nyugatiabbat akar? íme, milyen szép és élvezetes az is, mely a «Római emlék» címet viseli. Goda Géza írta. (1911. ápr/16.) Egy részlete így szól:

« — Ön a templomba készül?

— Oda.

— Vallásos érzésből, kíváncsiságból, vagy a zenei produkció kedvéért?

— A két utóbbiért.

— Érdekes. Akárkit kérdezek, senki sem mondja, hogy a vallásos érzés viszi föl ezeken a lépcsőkön ...»

Nem tetszik?

Nos, talán az, melyet *Sztrókay Kálmán* «Vallás és filozófia» címen írt (1911. jún. 8.); az csak tetszik *Ágoston Péternek*? Csak úgy sistereg a tudománytól, az intellektualizmustól, vagy amint *Váradny Zsigmond* mondja: «a nyugateurópai gondolkodásmódtól». A többi közt ezeket mondja: «A vallás felesleges lett. Világmagyarázása naiv és senkit sem elégít ki. *Etikájára nincs szükség*, mert a filozófia is megcsinálja *ugyanazt az etikát természetfölöttiség nélkül...*» «... hiába mondja valaki, hogy a kő azért esik le, mert az isten úgy akarja. S ettől kezdve az ember előtt *nemcsak felesleges, de nevetséges is a vallás*,

mert úgy látszik, mintha vissza akarna élni az isten fogalmával».

A «Vallás és a modern kultúra» című tárcsa (1911. júl. 13.) sem marad el az eddigiek mögött. Ez már azért is érdekes, mert *Hamrák Béla ev. vallástanár írta*. A többi közt ezeket írja:

«.. az egyház isteni jogon a tudomány megrendszabályozására törekszik, *a haladás szelleme pedig a kultúra érdekében a vallást háttérbe iparkodik szorítani*». «A mi valláservünk a lelkiismeret szabadság elve s így, amikor választanunk kell egy gyámkodó, külső tekintélyre támaszkodó és egy szabadságra nevelő és azt érvényesítő irányzat között, nem lehet kétes a döntés még akkor sem, ha a modern kultúrát bizonyos részről oly nagy szeretettel *vallástalannak is kiáltják ki*».

No és *Ady Endre* cikke (1911. szept. 3.).. ez tisztára *«nyugateurópai»*, még pedig éppen és tökéletesen olyan értelemben, mint *Várady Zsigmond* gondolja ... Ilyen részleteket tartalmaz az *Ady* cikke:

«... a magyar kálvinizmus külön fejlődött — pláne az erdélyi — s minden embertelen Isten-imádást, tehát a térdepelést is megvetette». . . «*De tudom azt is, hogy ez az ország a mai dúsgazdag kiskirályok, ráncszabadított szerzetesek s főképen a hatalmas bécsi Burg s a még hatalmasabb Vatikán nélkül protestáns lenne, élő, mint az Isten, ha van és magyar és demokrata és forradalmas*». «Térdepeltetik a kálvinistákat: ez ma a legmagyarabb veszedelem, mert még mindig és sokáig számítani fog a konfesszió. *Vallás ide és vallás oda, a reakciós, csúnya időkben: támogassuk, izgassuk azt a vallást, mely szent Batu-kánjai nél-*

kül a mi szép, emberséges, vallástalan világunk eléréséhez vezet».

Igen érthetően és nagyon jellemzően beszél a Világ 1910. december 6-iki száma is. Azt mondja: «. . . demokrata uralom és vallásos alap a modern országokban meg nem fér egymással. *Vagy az egyik, vagy a másik*». Jól jegyezzük meg: «vagy az egyik, vagy a másik!» Az ember arcába kergeti a vért az ilyen gonosz beszéd. De az a kijelentés is, amelyet a túlnyomóan zsidó egyetemi hallgatókból alakult *Galilei-kör hivatalos lapja*, a *Szabadgondolai* enged meg magának. Azt mondja a *Szabadgondolat* (4. szám, 1911.), hogy: «A vallás csak olyan méreg, mint az alkohol. *Butít, gyilkol, aljasít*».

De mi egyebet is várhatunk az ilyen szabadkőműves és vallásromboló újságoktól? Gondoljuk meg, hogy egy igen elterjedt «*zsidó felekezeti hetilap*», az *Egyenlőség* vete-medett mostanában arra (1911. április hó 30-án), hogy: azt írja, miszerint: «Az *egyház* mindig úgy tett, mintha a leghazafiasabb és legerkölcösebb volna, holott *természetől fogva hazafiatlan és erkölcstelen volt mindig*».

Amikor a vallásos életnek annyi szemérmetlen ellensége van, valóban meg kell ragadnunk minden alkalmat, és eszközt, hogy a magyar ifjúságban a vallásos érzést erősítsük és növeljük. Szervezzünk hát a katolikus középiskolai tanulók számára mindenütt, ahol csak lehet kongregációkat, *olyanokat*, amelyekben a *harcias ősmagyarok* mélységes és áhítatos *Mária tisztelete* elevenedik fel. . . erősítsük, növeljük *minden vallásfelekezeti* ifjaiban a vallásos hitet, mert a vallásos hitnek sok, igen sok ádáz ellensége van már a «*nyugateuropai* észjárású

új magyarok közt. Őszintén jelentjük ki, hogy nem *szeretjük* jobban az *iffúsági Mária-kongregációkat*, mint amennyire *tiszteljük*, az élő és virágzó *Talmud-Tóraegyesületeket*... és nem is *szeretjük* jobban amazokat, mint amennyire *gyűlöljük* a vallásromboló sötét odúkat.

Az a vallástalan irány, amelyet a szabadkőművesség oly igazán emberinek híresztel, amelyet minden buzgó-sága val terjeszt, végtelenül szomorú jelenség. Az ember *sülyedését, üres önhittségét, hóbortos pöffeszkedését* bizonyítja.

Avagy nem hóbortos pöffeszkedés-e, nem üres önhittség-e, ha a páholyokban (*Széchenyi-páholy. Sopron*) *azt* mondják, hogy: «Megnyugvást találni abban, hogy az isten ellenállhatatlan akaratához alkalmazkodnunk kell...: *ellenmondásban van* szabad gondolkozásunkkal és *önérzetünkkel*. «Mi nem nyugszunk szó nélkül sor-sunkba, sőt küzdünk teljes erőnkkel ellene . . .» «Az imádság... bénítja... a tetterőt.» (Kelet, 10. sz. 1910.)

Szegény, szánalomra méltó tehetetlen emberkék, ti akartok küzdeni teljes csöppnyi erőtökkel a végtelen erő ellen? Nem tudjátok, hogy az imádság, amely felemeli az «ember» lelkét, *csak alacsony indulattól vezérelt tetterőtöket béníthatja*? Nem tudjátok, hogy az ima, a nemes emberi szándékot erősíti? Ti küzdtek és nincs bizalmatok? Romboltok és nincs semmi alkotó erő bennetek? És ti akarjátok a keresztény magyar népre a lelki fásultság, a lelki durvaság kétségbeejtő állapotát ráerőszakolni? Ti, akik saját bevallástok szerint, akkor gondolkodtok majd a teendők felől, ha letaroltatok már mezőt s virágot?

Ti akarjátok a magyar nemzetnek vérrel szentelt

könyvére, a magyar nemzet történelmére a hazugság bélyegét rásütni, ti, *akik a nemzeti gondolatnak nyílt ellenségei vagytok*; ti, akik azt a rögeszméteket hirdetitek, hogy a nemzetek közti válaszfalakat le kell rombolni? Ti szegény, szánalomra méltó, tehetetlen emberkék! Tudjátok, mit műveltek ti? Egyszerűen azt, hogy *visszaélték egy lovagias nemzetnek, egy vallásos népnek, csöndes béketűrésével!*

Hej! Árpád hadai, a Rákóci kurucok, a 48-as hősök, a történelmi *magna via-n* haladva, tudták, hogy hová és merre mennek ... Ti, akik romboló munkátokban már jó messzire mentetek előre, csak most tanakodtok rajta, «hogy minő eszméket *akartok* ma Magyarországon terjeszteni?» Ha hősöknek tartjátok magatokat — aminthogy sokszor beszéltek Írásaitokban magatokról, mint «*radikális harci seregről*» — úgy az Árpád hadaitól a Rákóczi kurucoktól, a 48-as hősöktől csak abban különböztek, hogy dicső elődeink a magyar nemzet *jövőjéért* harcoltak, ti gyöngé kis epigonok pedig, *nemzeti múltunk* ellen fordultok, hogy leromboljátok mindazt, amit *magyar hősök* és nagy férfiak a múltban alkottak.

Vajjon megállítja-e romboló munkátokat a magyar társadalom?

•

Végére értem annak, amit a szabadkőművességről a magyar társadalomnak egyelőre el akartam mondani. A bosszúálló szabadkőművességgel szemben talán merész dologra is vállalkoztam, amikor *nyílt sisakkal* harcolok azok ellen, akik harc nélkül is álarcban járnak. Nos igen;

nyugodt öntudattal és éppen ezért nyílt sisakkal végeztem a «rajtaütést».

Vallásos érzésem és a magyar nemzeti múlt szeretete lelkesített munkámban.

A páholyok jegyzéke, a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy iktatókönyvének bejegyzése szerint.¹

(Az állapot az 1910. év végére vonatkozik.)

1. Széchenyi, 52, Sopron, dr. Leszner Rudolf, iskolaorvos.
2. Corvin Mátyás, 70, Budapest, Katona Béla, újságíró.
3. Humboldt, 84, Budapest, Deutsch Frigyes.
4. Árpád, 136, Szeged, dr. Pálfy József.
5. Neuschlosz, 96, Budapest, Székely Ferenc.
6. Humanitas, 246, Pozsony, Popper Simon (*Wien-i páholy*).
7. Haladás, 130, Budapest, Rau Gottlob.
8. Galilei, 190, Budapest, Fleissig Sándor.
9. Hungária, 67, Budapest, Benedikt Márk.
10. Könyves Kálmán, 309, Budapest, dr. Pollák Illés ügyvéd.
11. Titoktartás, 57, Pozsony, Weinert Viktor.
12. Zukunft, 109, Pozsony, dr. Franki Dávid, ügyvéd (*Wien-i páholy*).
13. Sokrates, 86, Pozsony, dr. Ornstein Károly, ügyvéd (*Wien-i páholy*).
14. Eintracht, 77, Pozsony, Szepessy Lajos, mérnök (*Wien-i páholy*).
15. Haladás, 92, Debreczen, dr. Kenézy Gyula, orvos.
16. Schiller, 109, Pozsony, Weiss József (*Wien-i páholy*).
17. László király, 116, Nagyvárad, dr. Grósz Menyhért, orvos.

¹ Jegyzékünkben mindenütt a páholy nevét, létszámát 1910. év végén), székhelyét és főmesterének nevét közöljük.

18. Eötvös, 128, Budapest, dr. Bálint Lajos, ügyvéd.
19. Freundschaft, 96, Pozsony, Reiss Adalbert (*Wien-i páholy*).
20. Zu den 3 Säulen, 33, Brassó, Eder Haus.
21. Felvidék, 47, Besztercebánya, Göllner Béla, patikárus.
22. Deák Ferenc, 205, Budapest, dr. Eisler Zsigmond ügyvéd.
23. Unio, 146, Kolozsvár, dr. Fabinyi Rudolf, egyetemi tanár.
24. Comenius, 121, Budapest, Pfeifer Ignác, műegyetemi tanár.
25. Összetartás, 135, Arad, Reinhardt Gyula.
26. Treue, 94, Pozsony, dr. Scharfmesser Henrik (*Wien-i páholy*).
27. Világosság, 40, Újpest, Benkovits Imre.
28. Demokratia, 199, Budapest, dr. Feleki Béla, ügyvéd.
29. Munka, 45, Nagykanizsa, dr. Rothschild Jakab.
30. Pannónia, 28, Brassó, dr. Weisz Ignác, ügyvéd.
31. Stella Orientalis, 40, Pancsova, dr. Graber László.
32. Alföld, 45, Szolnok, dr. Karczag Sándor, ügyvéd.
33. Siculia, ? , S.-Szent-György, (nem működik).
34. Goethe, 76, Pozsony, Kopetzky Feli (*Wien-i páholy*).
35. Reform, 136, Budapest, dr. Leitner Adolf, ügyvéd.
36. Ljubav bliznjega, 90, Zágráb, Bulwan S.
37. Minerva, 98, Budapest, dr. Ráskai Dezső, orvos.
38. Lessing, 66, Pozsony, dr. Roth Emil, ügyvéd (*Wien-i páholy*).
39. Pionir, 55, Pozsony, Berdach Hugó (*Wien-i páholy*).
40. Patria, 47, Budapest, Glück Frigyes, szálló tulajdonos.
41. Resurrexit, 62, Kassa, dr. Maleter István.
42. Losonczy, 81, Temesvár, Korniss Géza, ügyvéd.
43. Szepes, 49, Késmárk, Belóczy Sándor iskolaigazgató.
44. Philanthropia, 93, Győr, Mihalkovics Tódor, közjegyző.
45. Sirius, 70, Fiume, Steinacker Arthur, bankigazgató.
16. Erzsébet, 81, Budapest, dr. Glücksthal S., ügyvéd.
47. Madách, 52, Budapest, dr. Verebély Tibor, magántanár.
48. Thököly Imre, 30, Eperjes, dr. Flórián Károly, jogakadémiai tanár.

49. Nemzeti, 41, Budapest, dr. Nagy Dezső, ügyvéd.
50. Ébredés, 58, Szombathely, Janosits József, főmérnök.
51. Hajnal, 90, Moussong Géza, iskolaigazgató.
52. Testvériség, 60, Pozsony, Dach János, felsőbb leányiskolái tanár.
53. Hegyvidék, 36, Munkács, Schoszberger Béla.
54. Berzsenyi, 49, Kaposvár, Papp Kálmán.
55. Honszeretet, 36, Baja, dr. Rajk Aladár.
56. Kossuth Lajos, 43, Mezőtúr, dr. Bordács István.
57. Bethlen Gábor, 44, Marosvásárhely, dr. Bernády György, polgármester.
58. Aurora, 37, Versecz, Andrejovits Antal.
59. Petőfi, 43, Budapest, Péter Jenő, mérnök.
60. Ákác, 26, Gyöngyös, Széky István, főgimn. tanár.
61. Gömör, 33, R.-Szombat, Marton István, főgimn. tanár.
62. Kosmos, 53, Pozsony, Spitzer Alfréd (*Wien-i* páholy).
63. Prometheus, 40, Budapest, Bakonyi Miksa, újságíró.
64. Szabolcs, 57, Nyíregyháza, dr. Popini Albert, főgimn. tanár.
65. Martinovics, 54, Budapest, dr. Jászi Oszkár, újságíró.
66. Dél, 31, Lúgos, Berecz Gyula, tanfelügyelő.
67. Jövendő, 55, Zombor, dr. Duchon János, orvos.
68. Március, 38, Budapest, Kaffka László.
69. Hiram, 51, Pozsony, Pick Lipót (*Prágai* páholy).
70. Kazinczy, 56, Budapest, dr. Felek Hugó.
71. Zsilvölgy, 17, Petrozsény, Schreiner József.
72. Szeged, 19, Szeged, dr. Köhegyi Lajos.
73. Alkotás, 23, Szabadka, Lányi Mór.
74. Tisza,?, M.-Sziget, dr. Heller Zsigmond, ügyvéd.

Szabadkőműves körök.

1. Vaskapu, Orsova, dr. Székely Mihály, ügyvéd.
2. II. Rákóczi Ferenc, Deés, Kádár József, polgári isk. igazgató.
3. Türr István, Kispeszt, Csimár Károly.¹
4. Csokonai, Csurgó, Angyal Guido, gimnáziumi tanár.
5. Mozart, Salzburg, Freisauif Rezső.
6. Wesselényi, Zilah, Kincs Gyula, isk. igazgató.

Észak, Turócsztmárton, Dugovich Titus.
Missió, Pécs, Roth Miksa, távirda-tiszt.

A forrásainkban szereplő szabadkőművesek névsora.

Az a körülmény, hogy egyik-másik páholyban az orosz zsidók számára gyűjtést rendeztek, már is felvilágosít bennünket affelől, hogy a szabadkőművesek túlnyomórésze, milyen népfajhoz tartozik. A forrásainkból összegyűjtött névsort sejtésünk erősítése végett függesztjük ide.

Ajtay József	dr. Benedikt Mór
Dr. Ágoston Péter	Benedek Dezső
Altai Rezső	dr. Bácskay Béla
Arányi?	Bakonyi Miksa
dr. Apathy István	Csukássy Jenő
Angyal?	Deutsch Nándor
Brachfeld Sándor	Deutsch Ernő
Breuer Albert	Dénes Tibor
Bauer Samu	Dingha Béla
Brück Károly	Dénes Lajos
Bókay Árpád	dr. Dóczi Sámuel
dr. Balassa József	Diner-Dénes József
Biró Márk	dr. Deutsch Ernő
dr. Beskovits Béla	Delej László
dr. Bálint Lajos	Deutsch Frigyes
dr. Bihari Mór	Eber Antal
dr. Bakonyi Miksa	Engelsmann Pál
Bíró Ármin	Elischer Gyula
Bricht Lipót	dr. Edelmann Menyhért
Baracs Károly	Eötvös Károly Lajos
Benedek János	Ember Jenő
dr. Brájjer Lajos	Erős Jenő
Berecz Gyula	dr. Eisler Zsigmond
Bárdos Arthur	Fenyő Emil
Bíró Lajos	Teleki Béla
Bokros Károly	Fenyves Fülöp

Fekete Ignác
 dr. Fried Ödön
 Fischel Frigyes
 Fröhlich Aladár
 Fleissig Sándor
 Faragó Vilmos
 Fischer k. János
 Faludi Jenő
 Fuchs Aladár
 dr. Forró Pál
 Fischer Mihály
 dr. Farkas Ignác
 Fenyves Fülöp
 Fischer Ödön
 dr. Fülöp Zsigmond
 Fiedler Szilárd
 Fáber Oszkár
 Friedmann Manó
 dr. Földes Lajos
 Feleld Hugó
 dr. Flórián Károly
 dr. Franki Sándor
 dr. Fekete Miklós
 Fekete Ignác
 Fekete József
 dr. Gruber Sándor
 dr. Gruber Károly
 Glück Frigyes
 Gerstenbrein Tamás
 Gábor Ignác
 Gelléri Mór
 Goda Géza
 dr. György Ernő
 dr. Grósz Menyhért
 Győző Béla
 dr. Grünner Fülöp
 Grünhut Géza
 dr. Grosz Sándor
 dr. Gold Simon

Gerő Nándor
 Gerő Ödön
 Glücksmann Henrik
 Géresy Imre
 Guttmann Oszkár
 Goldzieher Géza
 Hevesi József
 Hubert Vilmos
 Hegedűs Nándor
 Harsányi Adolf
 dr. Horváth János
 Hoffmann Hugó
 Hajnal Nándor
 dr. Hoffmann Móric
 Halász Jenő
 Hirschmann ?
 Justus Dezső
 dr. Jakab László
 dr. Jászi Oszkár
 dr. Iritz Miksa
 Institoris Kálmán
 Incze Henrik
 dr. Kovács Pál
 Kemény Miksa
 Kovács Samu
 Karczag Sándor
 Kunos Ignác
 dr. Kelen József
 Kőhegyi Lajos
 Kunfi Zsigmond
 Kaffka László
 Krayér Emil
 Krejczy Rezső
 Kunfalvi Nándor
 Katona Béla
 Kugler Mihály
 Kőhalmi Béla
 Kaszab Aladár
 Klein József

dr. Kaunitz Lajos
 Kürcz Lipót
 Lénárd Jenő
 dr. Ladányi Ármin
 dr. Lukács Bernát
 Leitner Adolf
 dr. Leszner Rudolf
 Leszner Simon
 Lányi Mór
 Landesberg Mór
 Lendvai Miklós
 Lakatos László
 dr. Lukács Bernát
 dr. Lichtner Jenő
 Mátrai Gábor
 Messinger Simon
 Murányi?
 Mezei Pál
 Moussong Géza
 Mandello Hugó
 Marschau Géza
 Mezei Mór
 Maleter István
 dr. Makai Ernő
 Merényi József
 Mausfeld Ernő
 dr. Madzsar Gusztáv
 Miskolczi Adolf
 dr. Magyarevits Mladen
 Manheim Lajos
 Máté György
 dr. Madzsar József
 Mezei Ernő
 dr. Nádas László
 Neumann Arthur
 dr. Neuda Miksa
 Neuberger Jenő
 dr. Nádai Pál
 Neuwirth?

dr. Österreicher Mór
 dr. Pap Dávid
 Péter Jenő
 Payr Ede
 Perjessy Mihály
 Pap Samu
 Pfeifer Ignác
 dr. Perl?
 Pfeiffer Sándor
 Purjesz Lajos
 Gosch Dezső
 dr. Pap Tibor
 Pollák Illés
 Péterfi Tibor
 dr. Popper Ákos
 dr. Pap Illés
 Popini Albert
 Reinitz Ernő
 Rác Gyula
 Rau Gottlob
 dr. Ráskai Dezső
 Révfi Géza
 dr. Rosenthal József
 dr. Rózsavölgyi Manó
 Rosenthal Ferenc
 Rózsa Ede
 Rottenberg Ernő
 Reinitz Ernő
 Reiter Adolf
 dr. Rótt Jakab
 dr. Radványi László
 Róna Sándor
 Reinhard Gyula
 Rosenberg Emil
 Reich József
 Rosenthal Ferenc
 dr. Soltész Adolf
 Ságody Gyula
 Szontágh Jenő

Szepte Imre
 Szigeti I.
 Sebestyén Károly
 Szende Pál
 Szalay Károly
 Székács Antal
 dr. Szalay Mihály
 Selymes Bertalan
 dr. Spitz Sándor
 Somogyi Béla
 dr. Schiff Kálmán
 Szilágyi Károly
 Steinacker Artúr
 Schweiger Ernő
 Sasvári Ármin
 Schwarz Mihály
 dr. Sidó Zoltán
 Szini Gyula
 dr. Szántó Manó
 Szmik Lajos
 dr. Sipos Dezső
 Szász Zoltán
 Samu István
 Sternberg Dezső
 dr. Szörényi Tivadar
 dr. Schreiber Emil
 Szabó Nándor
 dr. Sipos Ernő
 Székely Ferenc
 Tihanyi Nándor
 Tausz Jenő
 Tarczai Lajos
 Taubner Vilmos
 Tábor Oszkár
 Tihanyi Mór
 Újlaki Béla
 Unger Alfréd
 dr. Újlaki Samu

Vámos Kálmán
 Vészi József
 Váradi Mór
 dr. Várady Zsigmond
 dr. Vámos Henrik
 dr. Vermes Mór
 dr. Virágh Gyula
 dr. Veres Ármin
 Végh József
 dr. Varsányi Emil
 dr. Veszprémi Vilmos
 dr. Vermes Károly
 Varró István
 Várkonyi Kálmán
 Vámos Kálmán
 Volenszky Gyula
 dr. Vértes Adolf
 Vágó József
 Weisz Ármin
 Wolf Sándor
 "Weisz Imre
 Zigány Zoltán

Nővérek

Merényi Lica
 Sebestyén Károlyné
 Gerő Károlyné
 dr. Klein Ignácné
 Szobonya Kálmánné
 dr. Barna Árminné
 Jónásné ?
 dr. Farkasháziné?
 dr. Schwarzné?
 Strickerné, dr. Pollacsek Lau
 dr. Kallós Jen óné
 Reimer Erzi
 Graeff Károlyné.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Előszó	3
A szabadkőművesség két főiránya.....	5
A magyarországi szabadkőművesség hazafiatlansága ...	14
A magyarországi szabadkőművesség vallasrombolo iránya	21
A francia szabadkőművesség eredményei	30
A szabadkőművesség mesterkedése iskolaügyünk terén	33
A szabadkőművesség a középiskolai tanárság körében...	44
A szabadkőművesség és a főiskolai ifjúság	60
A szabadkőművesség és nemzeti történelmünk.....	64
A szabadkőművesség és a nemzetiségi kérdés	72
Miért kell a szabadkőművességnek az általános, titkos választójog? Politizál-e <i>a magyarországi szabadkő-</i> <i>művesség?</i>	78
A páholyok és a szabadkőműves országgyűlési képviselők	96
A szabadkőművesség, mint a militarizmus és trón ellensége.....	103
A szabadkőművesség mint titkos társaság	115
A szabadkőművesség jótekonysága	123
A szabadkőművesség célja és harci szervei.....	129
A szabadkőműves sajtó.....	153
A páholyok jegyzéke	163
A forrásainkban említett szabadkőművesek névsora.....	166